

VAŠA PRAVA BiH
Legal Aid Network

www.vasaprava.org

 /PravoNaPravduBiH

IZVJEŠTAJ

ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA
O PRAĆENJU I PROVOĐENJU
SRSP-a i REVIDIRANOG AP-a U BiH
za 2019. i 2020. GODINU

 Netherlands

Ovaj Izveštaj je nastao zahvaljujući podršci
ambasade Kraljevine Holandije
u Bosni i Hercegovini

IZVJEŠTAJ OCD-ova O PRAĆENJU I PROVOĐENJU SRSP-a i REVIDIRANOG AP-a U BiH ZA 2019. i 2020. GODINU

Ovaj Izvještaj je nastao zahvaljujući podršci ambasade Kraljevine Holandije u Bosni i Hercegovini i njegov sadržaj ne odražava stavove i preporuke ambasade Kraljevine Holandije.

Izvještaj OCD-ova o praćenju i provođenju SRSP-a i (Nacrta) RAP-a za 2019. i 2020. sa preporukama

Izdavač:
Udruženje „Vaša prava BiH“
Safeta Hadžića 66a, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Izveštaj OCD-ova o praćenju i provođenju SRSP-a i Revidiranog AP-a u Bosni i Hercegovini za 2019. i 2020. godinu

Za izdavača:
Emir Prcanović, Izvršni direktor Udruženja „Vaša prava BiH“

Priredili:
Emir Prcanović, Izvršni direktor Udruženja „Vaša prava BiH“
Mr. Peđa Đurasović, pravni savjetnik u Udruženju „Vaša prava BiH“

Sadržaj

OCD-ovi odgovorni za praćenje i ocjenu provođenja SRSP-a u BiH.....	1
1. Sažetak	2
2. Pregled provedenih mjera i aktivnosti.....	5
2.1 Stepen implementacije aktivnosti po strateškim programima.....	5
3. Strateška oblast 1 – Pravosuđe.....	12
3.1. Strateška podoblast: Nezavisnost pravosuđa i usklađenost sudske prakse i zakona u BiH.....	12
3.1.1 Konsolidovanje funkcija VSTV-a.....	12
3.1.2 Reforma žalbenog sistema Suda BiH u skladu sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (član 2. Protokola) i mišljenjem Venecijanske komisije.....	14
3.1.3 Donošenje Zakona o Ustavnom sudu BiH.....	14
3.1.4 Donošenje izmjena i dopuna Zakona o Tužilaštvu BiH.....	15
3.1.5 Donošenje izmjena i dopuna Zakona o krivičnom postupku BiH.....	15
3.1.6 Usklađivanje Zakona o platama i naknadama nosilaca pravosudnih funkcija.....	16
3.1.7 Unaprjeđenje sistema finansiranja pravosudnih institucija u BiH.....	17
3.1.8 Održavanje panela iz građanske, krivične i upravne oblasti.....	18
3.2 Strateška podoblast: Efikasnost i učinkovitost pravosudnih institucija u BiH.....	18
3.2.1 Provesti odgovarajuće mjere sa ciljem smanjenja zaostalih predmeta.....	19
3.2.2 Povećanje efikasnosti istraga u krivičnom postupku u BiH.....	20
3.2.3 Unaprjeđenja sistema alternativnog rješavanja sporova u BiH.....	21
3.2.4 Rasterećenja pravosudnih institucija u BiH izmještanjem pojedinih postupaka i prenosa ovlaštenja.	22
3.2.5 Praćenja primjene zakona o sudovima, tužilaštvima i svih procesnih zakona.....	23
3.2.6 Obezbjedenja organizacionih, infrastrukturnih i materijalno-tehničkih pretpostavki za rad pravosudnih institucija u BiH.....	24
3.2.7 Unaprjeđenja vještina rukovođenja pravosudnim institucijama u BiH	26
3.2.8 Unaprjeđenja sistema za praćenje efikasnosti i kvalitete rada sudija, tužilaca i stručnih saradnika	27
3.2.9 Unaprjeđenje i usklađivanje statusa zaposlenog osoblja u pravosudnim institucijama u BiH	27
3.3 Strateška podoblast: Odgovornost i profesionalizam nosilaca pravosudnih funkcija u BiH.....	28
3.3.1 Unaprjeđenje poštivanja standarada profesionalne etike i integriteta.....	28
3.3.2 Unaprjeđenje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija u BiH.....	29
3.3.3 Unaprjeđenje unutrašnje organizacije pravosudnih institucija u BiH, procedura, znanja i vještina za dosljednu primjenu Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH.....	29
3.3.4 Unaprjeđenje obuka nosilaca pravosudnih funkcija u BiH.....	30
3.4 Strateška podoblast: Otvorenost u radu pravosudnih institucija u BiH.....	30
3.4.1 Unaprjeđenje komunikacije pravosudnih institucija u BiH sa medijima, korisnicima usluga i javnosti.....	30
3.4.2 Unaprjeđenje dostupnosti informacija o radu pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti.....	31

4. Strateška oblast 2 – Izvršenje krivičnih sankcija u BiH.....	32
4.1 Strateška podoblast: Upravljanje sistemom za izvršenje krivičnih sankcija.....	32
4.1.1 Usklađivanje standarda i propisa koji uređuju izvršenje krivičnih sankcija u BiH.....	32
4.1.2 Uspostavljanje uprava za izvršenje krivičnih sankcija u BiH.....	33
4.1.3 Unapređenje sistema za prikupljanje podataka u oblasti izvršenja krivičnih sankcija u BiH.....	33
4.1.4 Unapređenje zavodske infrastrukture i uslova u zavodima u BiH.....	34
4.1.5 Sistematizacija i provođenje obuka zavodskog osoblja u BiH.....	35
4.1.6 Unapređenje sistema zdravstvene zaštite za osuđenike u BiH.....	36
4.2 Strateška podoblast: Unaprjeđenje primjene alternativnih sankcija u BiH.....	37
4.2.1 Obezbjedenje primjene rada za opće dobro na slobodi za punoljetne i maloljetne osuđenike u BiH.....	37
4.2.2 Provođenje sankcije kućnog zatvora s elektronskim nadzorom u BiH.....	38
4.2.3 Unaprjeđenje provođenja uslovnog otpusta u BiH.....	38
4.2.4 Unaprjeđenje postupka pomilovanja u BiH.....	39
4.2.5 Uspostavljanje probacijske službe u BiH.....	39
4.3 Strateška podoblast: Unaprjeđenje primjene međunarodnih standarda u BiH.....	40
4.3.1 Unaprjeđenje uslova boravka u pritvoru i postupanja prema pritvorenim osobama u BiH.....	40
4.3.2 Unaprjeđenje tretmana osuđeničke populacije i stvaranje pretpostavki za prilagođen tretman maloljetnih osuđenika u BiH.....	41
4.3.3 Stavljanje u funkciju Zavoda za forenzičku psihijatriju Sokolac.....	42
5. Strateška oblast 3 – Pristup pravdi.....	42
5.1 Strateška podoblast: Međunarodna pravna pomoć i saradnja.....	43
5.1.1 Izrada objedinjene analize o izazovima i potrebama u oblasti međunarodne pravne pomoći.....	43
5.1.2 Unaprjeđenje postupanja sudova u BiH u predmetima međunarodne pravne pomoći sa ciljem ujednačavanja postupanja sudova i drugih učesnika u BiH.....	43
5.1.3 Unaprjeđenje pružanja međunarodne pravne pomoći u građanskim i krivičnim stvarima.....	44
5.1.4 Unaprjeđenje jedinstvenog načina evidentiranja za državljane BiH koji nisu rođeni u BiH, a osuđeni su u inostranstvu i u BiH.....	44
5.1.5 Jačanje kapaciteta entitetskih ministarstava i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH u oblasti međunarodne pravne pomoći, te organizovanje zajedničke obuke sa Ministarstvom pravde BiH i koordinisanje napora u ovoj oblasti.....	45
5.1.6 Dalje unaprjeđenje sistema informisanja, vođenja elektronske pisarnice, prikupljanja i praćenja statistike u oblasti međunarodne pravne pomoći od strane nadležnih organa.....	45
5.1.7 Unaprjeđenje saradnje i razmjene informacija IDDEEA sa nadležnim institucijama u oblasti MPP	45
5.2 Strateška podoblast: Besplatna pravna pomoć.....	46
5.2.1 Provođenje procjene o potrebi usvajanja Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u postupcima pred institucijama BiH.....	46
5.2.2 Uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira za pružanje besplatne pravne pomoći u BiH.....	47
5.3 Strateška podoblast: Pristup pravdi.....	48
5.3.1 Osiguranje postupanja prilagođenih ranjivim i marginalizovanim grupama u svim postupcima.....	48
5.3.2 Unaprjeđenje podrške svjedocima u pravosudnim institucijama u BiH.....	49
6. Strateška oblast 4 – Podrška ekonomskom razvoju.....	51
6.1 Strateška podoblast: Zemljišna uprava Federacije BiH.....	51

6.1.1	Kompletiranje pravnog okvira zemljišne administracije u Federaciji BiH.....	51
6.1.2	Izrada i provođenje programa kontinuirane obuke za zaposlene u tijelima zemljišne administracije.....	52
6.2	Strateška podoblast: Privredno sudovanje u BiH.....	52
6.2.1	Analiziranje i provođenje sistema registracije poslovnih subjekata u BiH.....	52
6.2.2	Uspostavljanje i unaprjeđenje elektronske razmjene podataka za registraciju poslovnih subjekata.....	53
6.2.3	Uspostavljanje portala na kojima će se moći izvršiti uvid u sve javne podatke privrednih registara.....	54
6.2.4	Izmjena zakona o stečajnom i likvidacionom postupku.....	54
7.	Strateška oblast 5 – Koordiniran, dobro upravljan i odgovoran sektor.....	54
7.1	Strateška podoblast: Koordinacija i EU integracije.....	55
7.1.1	Unaprjeđenje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH.....	55
7.1.2	Razvijanje ujednačenog okvira za sistem planiranja, koordinacije i saradnje.....	56
7.1.3	Jačanje kapaciteta tijela nadležnog za praćenje provođenja SRSP u BiH.....	57
7.1.4	Jačanje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH u procesu usklađivanja zakonodavstva u BiH sa pravnim nasljeđem EU (Potrebno dodatno usaglasiti sa Direkcijom za evropske integracije).....	57
7.2	Strateška podoblast: Jačanje kapaciteta za izradu analiza i politika u sektoru pravde u BiH.....	58
7.2.1	Operacionalizacija Foruma za zajedničku politiku (FZP) MP BiH i VSTV-a, i pridruženih članova u skladu s ustavnim nadležnostima.....	58
7.2.2	Izrada smjernica o metodologiji i načinima izrade politika u sektoru pravde u BiH.....	59
7.2.3	Unaprjeđenje kvaliteta statističkih podataka u sektoru pravde u BiH.....	60
7.3	Strateška podoblast: Donatorska koordinacija u sektoru pravde BiH.....	60
7.3.1	Stvaranje pretpostavki za provođenja sektorskog pristupa u skladu s ustavnim nadležnostima	60
7.3.2	Jačanje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH u pripremi donatorskih projekata.....	61
8.	Zaključak.....	62
	Preporuke vezane uz stratešku oblast 1 – Pravosuđe.....	63
	Preporuke vezane uz stratešku oblast 2 – Izvršenje krivičnih sankcija.....	62
	Preporuke vezane uz stratešku oblast 3 – Pristup pravdi.....	64
	Preporuke vezane uz stratešku oblast 4 – Podrška ekonomskom rastu.....	64
	Preporuke vezane uz stratešku oblast 5 – Koordiniran, dobro upravljan i odgovoran sektor.....	64

OCD-ovi¹ odgovorni za praćenje i ocjenu provođenja Strategije za reformu sektora pravde (SRSP)² u Bosni i Hercegovini (BiH) su:

- 1) Asocijacija demokratskih inicijativa, s odgovornošću za praćenje i ocjenu provođenja aktivnosti iz strateške oblasti 1 - **Pravosuđe**,
- 2) Helsinški odbor za ljudska prava Bijeljina, s odgovornošću za praćenje i ocjenu provođenja aktivnosti iz strateške oblasti 2 - **Izvršenje krivičnih sankcija**,
- 3) Udruženje „Vaša prava BiH“, s odgovornošću za praćenje i ocjenu provođenja aktivnosti iz strateške oblasti 3 - **Pristup pravdi u BiH**,
- 4) Forum građana Tuzla, s odgovornošću za praćenje i ocjenu provođenja aktivnosti iz strateške oblasti 4 - **Podrška ekonomskom razvoju u BiH**,
- 5) Transparency International u BiH, s odgovornošću za praćenje i ocjenu provođenja aktivnosti iz strateške oblasti 5 - **Koordiniran, dobro rukovođen i odgovoran sektor**.

¹ Organizacije civilnog društva.

² Strategija za reformu sektora pravde u Bosni i Hercegovini za period 2014. - 2018. godina.

1. SAŽETAK

Uspostavljanjem mreže organizacija civilnog društva tokom 2017.godine, uz koordinaciju od Udruženja "Vaša prava BiH", formirana je koalicija organizacija civilnog društva za sistemsko praćenje SRSP-a u BiH 2014-2018 i njenog Akcionog plana³. Potpisan je interni sporazum o partnerstvu s odabranim OCD-ovima:

- **Asocijacija za demokratske inicijative-ADI** – Sarajevo,
- **Helsinški odbor za ljudska prava** – Bijeljina,
- **Udruženje "Vaša prava BiH"** – Sarajevo,
- **Foruma građana Tuzle** – Tuzla,
- **Transparency International u BiH** - Banja Luka,

sa jasno definisanim zadacima i odgovornostima svake organizacije u procesu praćenja i ocjenjivanja provođenja SRSP-a i pratećeg Akcionog plana.

Memorandum o partnerstvu potpisan između OCD-ova je bio prvi korak u zajedničkom zagovaranju i pozicioniranju sa ciljem pripreme za **potpisivanje Memoranduma sa Ministarstvom pravde BiH, i koji je potpisan početkom 2018. godine**, te kojim je uspostavljen **formalni mehanizam za praćenja i procjenu provođenja SRSP-a i pripadajućeg Akcionog plana**. Na ovaj način, potpisivanjem Memoranduma, kreiran je mehanizam boljeg uključivanja OCD-ova u praćenje provođenja mjera i aktivnosti SRSP-a u BiH, kao vrlo bitne javne politike.

Ovaj model saradnje i uključivanja OCD-ova kroz predloženi mehanizam za praćenje i procjenu provođenja SRSP-a i pratećeg Akcionog plana koji bi uključivao OCD-ove u praćenje i izvještavanje o stanju SRSP-a je opisan kao model koji nudi mnoge prednosti. Tačne prednosti koje će se izvući iz ovog pristupa zavisice o nivou i vrsti saradnje i zajedničkog rada koji je počeo da se odvije uz svesrdnu podršku **Sektora za strateško planiranje, koordinaciju pomoći i evropske integracije Ministarstva pravde BiH**.

Oslanjajući se na višegodišnje zagovaračko iskustvo u području demokratizacije i zaštite ljudskih prava, te na poznavanje problematike u sektoru pravde u BiH, ovi OCD-ovi su se uključili u proces praćenja, evaluacije i izvještavanja o ovoj važnoj reformskoj politici, kako bi na taj način doprinijele što efikasnijoj uspostavi sistema pravde u BiH, koji je odgovoran prema svim građanima BiH, u potpunosti usklađen sa EU standardima i najboljim praksama, te garantuje vladavinu zakona u našoj zemlji.

Uspostavljanje i funkcionisanje nezavisnog mehanizma praćenja, ocjene i izvještavanja o provedbi SRSP-a za OCD-ove u proteklih 78 mjeseci predstavlja nedvosmislen pokazatelj pozitivnih promjena i otvaranja institucija u sektoru pravde u BiH prema civilnom društvu.

Ministarstvo pravde BiH je kreiralo **5 Funkcionalnih radnih grupa (FRG) (sektorske radne grupe)** za praćenje provođenja aktivnosti i mjera za svaku od **5 strateških oblasti** utvrđenih SRSP-om i pratećim Akcionim planom, kao i (zajednički) **Tehnički sekretarijat** koji koordiniše provođenje Strategije. Jedan od izazova u praćenju provođenja aktivnosti i mjera jeste da su 5 Funkcionalnih grupa i Tehnički sekretarijat formirani (imenovani članovi radnih grupa i tehničkog sekretarijata) tek pred kraj 2017.godine, dok su svoje prve sastanke održali u drugoj polovini decembra 2017.godine. Ovako kasno imenovanje radnih grupa i tehničkog sekretarijata rezultat je političkih previranja u sektoru pravde, ali i činjenice da se uveliko kasnilo sa usvajanjem sektorskog strateškog dokumenta. Naime, SRSP za period 2014-2018 usvojena je tek u septembru 2015 godine, dok je prateći akcioni plan usvojen u martu 2017.godine.

³ Akcioni plan za provođenje Strategije za reformu sektora pravde u Bosni i Hercegovini za period 2014. - 2018. godina.

Sektorski način rada u praćenju provođenja aktivnosti i mjera iz SRSP-a i pratećeg Akcionog planom predviđao je harmonizovano djelovanje i koherentniji pristup svih učesnika, odnosno nosilaca aktivnosti i provođenja s ciljem postizanja zadatih ciljeva. Ovakav sektorski pristup trebao je imati za posljedicu bolju komunikaciju i saradnju između institucija uključenih u izradu i razmjenu informacija i pružanje različitih usluga u sektoru pravde u BiH, a sve u cilju razmatranja pitanja postavljenih u SRSP-u i Akcionom planu kao pitanja od zajedničkog interesa unutar pravosudnog sektora u BiH.

Budući da u periodu 2014-2016 nije bilo sastanaka/sjednica Funkcionalnih radnih grupa i Tehničkog sekretarijata, jer su iste formirane tek krajem 2017.godine, a prve svoje sastanke su održali u drugoj polovini decembra 2017.godine, može se izvesti zaključak da nije bilo mogućnosti da se pripremi izvještaj za 2017.godinu. Cjelokupan proces koordinacije prikupljanja podataka od strane svih nosilaca aktivnosti u procesu praćenja provođenja aktivnosti i mjera iz SRSP-a i pripadajućeg Akcionog plana je bio uveliko obilježen kako manjkom dostave informacija o stepenu implementacije određene aktivnosti tako i dostavom neverifikovanih informacija. Preciznije, pored činjenice izostanka velikog broja informacija o implementaciji SRSP-a i Akcionog plana koje su nosioci aktivnosti bili u obavezi da dostave koordinatorima funkcionalnih radnih grupa, sam kvalitet dostavljenih informacija je nedovoljan i neadekvatan, posebno u pogledu očekivane preciznosti potrebne za verifikaciju ocjene stepena provedenosti određenih aktivnosti iz Akcionog plana. Imajući u vidu navedeno, ovdje je potrebno posebno pohvaliti koordinirajuću ulogu Sektora za strateška planiranja, koordinaciju pomoći i evropske integracije Ministarstva pravde BiH, koji je kroz puno korištenje svih svojih kapaciteta, i pored uočenih manjkavosti cjelokupnog sistema praćenja provođenja SRSP-a i Akcionog plana, uspio iznijeti aktivnosti izrade polugodišnjih i godišnjih izvještaje o provođenju SRSP-a za 2018. i 2019. godinu.

Iako se kasnilo sa usvajanjem SRSP 2014-2018 u BiH (septembar 2015. godine), ipak je u potpunosti ili djelimično implementiran određeni broj planiranih mjera i aktivnosti, a što je potvrđeno izvještajima Ministarstva pravde BiH za 2018. i 2019. godinu. Sam proces provođenja Akcionog plana (AP) (usvojen tek u martu 2017. godine) karakteriše niz poteškoća koje se, između ostalog, ogledaju u još uvijek nedovoljnim institucionalnim kapacitetima za planiranje i analizu, nedovoljno efikasnom sistemu horizontalne, a naročito vertikalne sektorske koordinacije i saradnje na nivou BiH, entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH, nedovoljnom stepenu posvećenosti, kako samoj implementaciji aktivnosti utvrđenih SRSP-om i AP-om, tako i procesu praćenja, procjene i izvještavanja o njezinoj realizaciji. Također, analizirajući izvještaje Tehničkog sekretarijata za praćenje provođenja AP SRSP u BiH, dolazi se do zaključka da ne postoji ujednačen stepen realizacije aktivnosti na nivou BiH, entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH. Ovaj negativni trend je uočljiv i u ovom izvještajnom periodu, zbog čega postoji bojazan da će oni nivoi vlasti u BiH u kojima ne postoji kontinuirana predanost provođenju AP SRSP-a, odnosno usvajanju mjera i realizaciji određenih aktivnosti, i dalje nastaviti da zaostaju u implementaciji konkretnih mjera, pa će posljedično tome značajno zaostati i u realizaciji samog reformskog okvira odnosno AP SRSP-a. Ovo će u konačnici u velikoj mjeri narušiti koherentnost cjelokupnog sistema pravde u BiH. Na ovom mjestu ne može da se nepomene pandemija virusa COVID-19 koja je dodatno paralizovala rad nadležnih institucija, te u konačnici u velikoj mjeri ugrozila kako reformske procese koji se odvijaju, tako i funkcionisanje sektorskog sistema izvještavanja o provođenju AP SRSP-a.

S obzirom da ovaj izvještaj, na osnovu dostupnih informacija, sublimira ocjenu provedenosti aktivnosti iz (Nacrta) Revidiranog Akcionog plana 2019.-2020. godina, a za period 2019. i prvi i drugi kvartal 2020. godine, sa osvrtom i na aktivnosti koje su trebale biti provedene i u prethodno naznačenim vremenskim okvirima implementacije AP-a, u nastavku su iznijeti i određeni događaji u političkom životu u BiH, a koji su uveliko predstavljali dodatnu prepreku u pogledu nesmetane političke izvodivosti implementacije AP SRSP-a. U tom smislu potrebno je naznačiti da Vijeće ministara BiH nakon održanih opštih izbora u 2018. godini, zbog političkih nesuglasica nije

bilo konstituisano punih 14 mjeseci. Takođe, zbog političkih previranja Vlada Federacije BiH do danas nije konstituisana u skladu sa rezultatima opštih izbora održanih 2018. godine. Sve ovo je uticalo na činjenicu da iako je **Nacrt Revidiranog Akcionog plana 2019.-2020. na 5. Ministarskoj konferenciji podržan od strane predstavnika nadležnih ministarstava pravde u BiH, isti do danas nije usvojen od strane Vijeća ministara BiH**. S tim u vezi, bitno je naglasiti da su Ministarstvo pravde BiH i Koalicija OCD-ova za sistemsko praćenje SRSP-a u svojim polugodišnjim i godišnjim izvještajima za 2019. i 2020. godinu izvršili reviziju provedenih mjera i aktivnost na osnovu Nacrta Revidiranog Akcionog plana 2019.-2020. godina, a sve u cilju pružanja podrške održivosti SRSP-a kao jedne od glavnih strateških smjernica na putu pridruživanja Evropskoj Uniji.

Ovdje je, takođe, bitno iznijeti i neka zapažanja OCD-ova uočena prilikom vršenja praćenja i procjene provođenja aktivnosti iz AP-a SRSP-a i (Nacrta) Revidiranog Akcionog plana 2019-2020. godina (N-RAP), a tiču se same metodološke postavke „pokazatelja provođenja“ aktivnosti i strateških programa. Analizom spomenutih postavljenih indikatora mjerljivosti stepena provođenja određenih aktivnosti postavljenih AP-om i RAP-om, u nekim strateškim programima uočen je stepen nepreciznosti (nemjerljivosti) postavljenih pokazatelja provođenja specifičnih aktivnosti iz AP-a i N-RAP-a, te, takođe, i njihove međusobne neusklađenosti sa „pokazateljima provođenja aktivnosti“ korespondirajućih strateških programa. Informacije o stvarnom stanju provođenja određene aktivnosti i strateškog programa iz AP-a SRSP-a mogu biti onoliko kvalitetne i precizne, koliko su same referente vrijednosti (pokazatelji provođenja aktivnosti) precizno postavljene. Ovo je nešto što bi nadležni trebali uvrstiti u svoj metodološki pristup prilikom izrade i usvajanja nove Strategije za reformu sektora pravde u BiH 2021-2027. godina, a u cilju unaprjeđenja dosljednog provođenja reformskih procesa u sektoru pravde. Takođe, formirana koalicija OCD-ova za sistemsko praćenje SRSP-a i Akcionog plana stava je da svi podaci ili manjak istih, kao i pozitivni i negativni trendovi u međusobnoj komunikaciji nadležnih institucija uočeni u postupku praćenja i ocjene provođenja SRSP-a trebaju poslužiti za unaprjeđenje aktivnosti svih budućih reformskih procesa u sektoru pravde, posebno u pogledu izrade studije izvodljivosti koja treba da prethodi određivanju aktivnosti kroz koje se implementira SRSP. Studija izvodljivosti budućeg SRSP-a posebno treba biti razmotrena u pogledu materijalnih (ljudskih) i finansijskih kapaciteta neophodnih za koherentnu implementaciju određenih strateških programa. Ovo iz razloga jer se analizom implementacije aktivnosti AP-a i N-RAP-a, stiče utisak da je u prethodnom periodu značajan broj aktivnosti izvršen zahvaljujući donatorskoj pomoći i/ili angažmanu nevladinog sektora, dok je vrlo mali broj mjera donesen sa ciljem realizacije aktivnosti kao rezultat nastojanja institucija koje su i određene za nosioce tih aktivnosti u skladu sa AP-om i RAP-om. Ovakav pristup uveliko dovodi u pitanje samu kapacitiranost nosilaca tih aktivnosti, a , takođe, i njihovu dugoročnu održivost u smislu kontinuiteta zahtjevanih procesa.

Pet partnerskih OCD-ova ovom prilikom izražava nadu da će ovaj Izvještaj biti koristan i poslužiti kao izvor informacija kako nadležnim institucijama, tako i donatorima u sektoru pravde u daljem provođenju reformskih mjera, te da će predložene preporuke koje se nalaze kao integralni dio ovog izvještaja biti razmatrane i usvojene na jednoj od sljedećih konferencija ministara pravde u BiH, kao i od strane Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH i Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH.

Ovdje se želimo zahvaliti svim institucijama, donatorima i drugim nevladinim organizacijama aktivnim u sektoru pravde na dostavljenim informacijama, dokumentima i odgovorima na tražene upite, a bez čije pomoći bi ovaj izvještaj bio nepotpun. Također, zahvaljujemo se na dosad ostvorenoj saradnji sa nadležnim institucijama za provođenje SRSP-a, a koja se u značajnoj reflektira u ovom izvještaju.

2. PREGLED PROVEDENIH MJERA I AKTIVNOSTI

Ovaj dio izvještaja sadrži informacije o stepenu provođenja strateških programa i ciljeva postavljenih AP-om 2014-2018. godina i N-RAP-om 2019.-2020. godina.

Pregled svih mjera, odnosno aktivnosti koje su ili nisu provedene, ili je vremenski period njihove realizacije odgođen, a koje su se provodile na osnovu AP 2014.- 2018. (**tabela 1**), odnosno aktivnosti i programa čiji je period implementacije produžen N-RAP-om 2019-2020. godina (**tabela 2 i 3**).

Od ukupnog broja od **178 aktivnosti** koje je BiH morala završiti prema SRSP-u i pratećem AP-u 2014-2018. godina, procjena pokazuje nizak nivo provođenja u predviđenom periodu, sa samo nekoliko konkretnih mjera koje su bile usvojene, a koje su vodile do ocjene aktivnosti-realizovano. Otprilike, tek nešto od **35% aktivnosti od ukupnog broja je provedeno do kraja 2018. godine**, što znači da je trebalo **5 godina da se u cijelosti provedu 63 aktivnosti od ukupno 178 aktivnosti u strateškom ciklusu** koji je trebao da traje ukupno 5 godina, a na kraju uslovno možemo konstatovati da je trajao punih 7 godina. Istina, mnoge od ovih mjera i aktivnosti koje su provedene u okviru AP-a 2014-2018. godina, realizovane su u periodu od 2 godine, odnosno od kraja 2016. godine, tako da se ne može biti u cijelosti nezadovoljno stepenom provođenja aktivnosti iz navedenog AP-a SRSP-a.

U pogledu 169 aktivnosti i 66 programa predviđenih da budu implementirani u vremenskom okviru 2019 – 2020. godina, predviđenim N-RAP-om, zaključno sa 30.06.2020. godine, **implementirano je ukupno 43 aktivnosti i 10 strateških programa, djelimično je implementirano 60 aktivnosti i 45 strateških programa (indikator stepena provođenja: djelimično provedena/odgođena/kasni se sa realizacijom)**, dok je **66 aktivnosti i 11 strateških programa ostalo neimplementirano**.

Ovdje je bitno naglasiti da je postupak procjene nivoa implementacije komplikovana zbog složene strukture pravosudnog sektora i ustavnih nadležnosti u BiH, pitanja koordinacije u nekim strateškim oblastima, odnosno strateškim programima; pitanja ko je/ko nije koordinator i šta koordinacija sama po sebi podrazumijeva u smislu odgovornosti za realizaciju mjera i aktivnosti; ko treba dostaviti izvještaj o mjerama koje provodi, kao i samo suštinsko pitanje reformi - pitanje kada je neka mjera provedena – primjera radi, ako je određeni zakon usvojen, ali se ne provodi godinama nakon usvajanja – da li se suštinski može smatrati da je takva mjera izvršena. Izvjesno je da su se mjere i aktivnosti provodile ukoliko nisu bile politički osjetljive. Analizirajući napredak ostvaren u ovom izvještajnom periodu u svim strateškim oblastima/ciljevima, dolazi se do zaključka da se reforme, zbog sve više očiglednog nedostatka političke podrške, gotovo isključivo provode na profesionalno-operativno-tehničkom nivou. Neke aktivnosti i mjere unutar programa usmjerene su na one koje se smatraju manje "politički osjetljivim", što neminovno odražava vrlo ograničen sveukupni napredak.

2.1 STEPEN IMPLEMENTACIJE AKTIVNOSTI PO STRATEŠKIM PROGRAMIMA

2.1.1 STRATEŠKA OBLAST 1 – PRAVOSUĐE

U strateškoj oblasti 1 Pravosuđe, od ukupno 23 strateška programa u periodu trajanja N-RAP-a, zaključno sa 30. 06.2020. godine, je ispunjeno u cjelosti 6 strateških programa, 11 programa je djelimično ispunjeno i 6 programa je ostalo neprovedeno. U pogledu 45 aktivnosti predviđenih N-RAP-om u ovoj strateškoj oblasti, a kako je to precizirano N-RAP-om, u navedenom periodu je 24 aktivnosti ispunjeno u potpunosti, 9 djelimično, dok je 12 aktivnosti ostalo neprovedeno.

U strateškoj oblasti 1 Pravosuđe, a na osnovu prikupljenih informacija, možemo zaključiti da se aktivnosti u najvećem dijelu strateških programa provode djelimično (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*), dok je u pogledu strateškog programa 1.1.7 „Uspostavljanje usklađenog zakonskog okvira za tužilaštva u Federaciji BiH“ (navedeni broj strateškog programa je uzet iz N-RAP-a)⁴, donesen zaključak na 3. Ministarskoj konferenciji, a po zahtjevu Federalnog ministarstva pravde, da se ovaj program izuzme iz revidiranog AP SRSP u BiH za period 2019. -2020. godine, do stvaranja pretpostavki za rješavanje predmetnog pitanja.

2.1.2 STRATEŠKA OBLAST 2 – IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA

U strateškoj oblasti 2 Izvršenje krivičnih sankcija, od ukupno 14 strateških programa i 42 strateške aktivnosti predviđenih N-RAP-om, zaključno sa 30.06.2020. godine, 1 strateški program je proveden u potpunosti, 11 programa je djelimično provedeno (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*), dok 2 programa uopšte nisu implementirana. U pogledu predviđene 42 aktivnosti, ispunjenih je 6, djelimično provedenih 18, dok 18 aktivnosti nije ispunjeno.

Na osnovu prikupljenih informacija, može se zaključiti da se aktivnosti iz strateških programa u većem dijelu provode ili su provedene djelimično (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*). Ovdje je bitno istaći da Strateški programi 2.1.2⁵ „Uspostavljanje uprava za izvršenje krivičnih sankcija u BiH“ i 2.2.5⁶ „Uspostavljanje probacijske službe u BiH“ čine izuzetak u ovoj oblasti jer realizacija istih nije ni započela. Jedan o ranijih zaključaka Funkcionalne radne grupe (FRG 2) je da se u ovom trenutku na višim nivoima vlasti nisu stekli uslovi (pravni okvir, nedostatak političke volje, kao ni materijalno - tehnički uslovi i dr.) za uspostavljanje uprava za izvršenje krivičnih sankcija ili za uspostavljanje probacijske službe u BiH.

2.1.3 STRATEŠKA OBLAST 3 – PRISTUP PRAVDI

U strateškoj oblasti 3 Pristup pravdi u BiH, od ukupno 14 programa i 42 aktivnosti sadržanih u N-RAP-u 2019-2020. godina, može se konstatovati da je zaključno sa 30.06.2020. godine 1 programa u potpunosti proveden, 11 programa djelimično ispunjeno (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*), dok su 2 programa ostala neprovedena. Takođe, u pogledu strateških aktivnosti ovdje možemo zaključiti da je od predviđenih ukupno 42 aktivnosti u pruženom implementacionom vremenskom okviru 6 aktivnosti je provedeno u potpunosti, 18 aktivnosti djelimično implementirano (*indikator stepena provođenja aktivnosti: djelimično provedena/odgođena/kasni se sa realizacijom*), a dok je za 18 aktivnosti utvrđeno da iste nisu provedene.

Na osnovu prikupljenih informacija, može se zaključiti da se strateški programi i aktivnosti u najvećem broju provode djelimično, dok su izuzetak strateški programi 3.1.3⁷ „Unaprjeđenje pružanja međunarode pravne pomoći u građanskim i krivičnim stvarima“ i 3.1.7⁸ „Unaprjeđenje saradnje i razmjene informacija IDDEEA sa nadležnim institucijama u oblasti međunarodne pravne pomoći“⁹ koji s obzirom na trenutno stanje stepena imeplementacije definišućih aktivnosti će vjerovatno ostati neprovedeni. Oba ova programa zavisila su od uspostavljanja saradnje sa partnerskim institucijama van sektora pravde u BiH. Veoma slična je situacija u pogledu prepreka u provođenju strateškog programa 3.2.2 „Uspostavljanje pravnog i

⁴ Ovdje je broj strateškog programa naznačen u skladu sa brojem navedenim u N-RAP-u.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

institucionalnog okvira za pružanje BPP u BiH¹⁰, jer je evidentno da neki nivoi vlasti još nisu donijeli propise kojima se reguliše pitanje pružanja besplatne pravne pomoći, dok drugi nivoi koji su donijeli relevantne propise iste ne primjenjuju, odnosno ne vide se efekti donošenja propisa.

2.1.4 STRATEŠKA OBLAST 4 – PODRŠKA EKONOMSKOM RASTU

U strateškoj oblasti 4 Podrška ekonomskom rastu u BiH, zaključno sa 30.06.2020. godine, od ukupno 6 strateških programa možemo konstatovati da su 2 programa ispunjena u potpunosti, a 4 programa su ostala djelimično ispunjena (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*). U pogledu 13 aktivnosti predviđenih ovim programima, 5 aktivnosti je implementirano u potpunosti, 4 aktivnosti su ostale djelimično izvršene, dok se 4 aktivnosti smatraju neizvršenim.

Glavne prepreke ka punom ispunjenju svih programa ove strateške oblasti su zaostajanje u usvajanju neophodnih zakona o stečajnom postupku i zakona o likvidacionom postupku na svim nivoima vlasti u BiH, a čiji je glavni cilj uspostavljanje **efikasnijeg sistema stečaja i likvidacije u BiH**. Takođe, iako je postignut određeni stepen elektronskog pristupa informacijama i njihove razmjene, ipak na ovaj način učinjene dostupne informacije ne pružaju ni najmanji stepen pravne sigurnosti jer su iste isključivo informativnog karaktera.

2.1.5 STRATEŠKA OBLAST 5 – DOBRO RUKOVOĐEN I ODGOVORAN SEKTOR

U strateškoj oblasti 5 Koordiniran, dobro rukovođen i odgovoran sektor, zaključno sa 30.06.2020. godine od ukupno 9 strateških programa, može se konstatovati da je 8 programa djelimično provedeno (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*), a za provođenje jednog programa nisu se stekli uslovi.

Od ukupno 27 aktivnosti, 2 aktivnosti su provedene, 11 je djelimično ispunjeno (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*), dok 14 aktivnosti nije ispunjeno.

Slijedom navedenog, potrebno je posebno uložiti dodatne napore u otpočinjanje implementacije strateškog programa **5.2.1 Operacionalizacija Foruma za zajedničku politiku (FZP) MP BiH i VSTV-a, i pridruženih članova u skladu s ustavnim nadležnostima**, a što u istom trenutku treba da predstavlja i platformu za implementaciju drugih programa i aktivnosti u ovoj strateškoj oblasti.

¹⁰ Ibid.

TABELA 1 – Pregled aktivnosti realizovanih do 30.12. 2018.godine – AP 2014-2018. godina

Oznaka stepena provođenja aktivnosti iz strateških programa:

Provedene aktivnosti – **označene zelenom bojom**;

Aktivnosti djelomično provedene/odgođene/kasni se sa realizacijom – **označene žutom bojom**;

Aktivnosti koje nisu provedene – **označene crvenom bojom**.

AP 2014-2018. godina

Strateške oblasti	Ukupno aktivnosti predviđenih AP-om 2014-2018	Provedene aktivnosti	Aktivnosti djelimično provedene/odgođene/kasni se sa realizacijom	Aktivnosti koje nisu provedene
Strateška oblast 1 SRSP u BiH - pravosuđe	57	23	28	6
Strateška oblast 2 SRSP u BiH - izvršenje kaznenih sankcija	48	15	25	8
Strateška oblast 3 SRSP u BiH - pristup pravdi u BiH	27	13	11	3
Strateška oblast 4 SRSP u BiH - podrška ekonomskom razvoju u BiH	19	5	11	3
Strateška oblast 5 SRSP u BiH - dobro koordinirani, vođena i odgovoran sektor	27	7	17	3
UKUPNO	178	63	92	23

TABELA 2 – Pregled aktivnosti realizovanih do 30.06.2020. godina – Prvi i drugi kvartala N-RAP-a 2019 – 2020. godina

Oznaka stepena provođenja aktivnosti iz strateških programa:

Provedene aktivnosti – **označene zelenom bojom**;

Aktivnosti djelomično provedene/odgođene/kasni se sa realizacijom – **označene žutom bojom**;

Aktivnosti koje nisu provedene – **označene crvenom bojom**.

N-RAP 2019 – 2020. godina¹¹

Strateške oblasti	Ukupno¹² aktivnosti predviđenih N-RAP-om 2019 – 2020.	Provedene aktivnosti	Aktivnosti djelomično provedene/odgođene/kasni se sa realizacijom	Aktivnosti koje nisu provedene
Strateška oblast 1 SRSP u BiH - Pravosuđe	45	24	9	12
Strateška oblast 2 SRSP u BiH - Izvršenje krivičnih sankcija u BiH	42	6	18	18
Strateška oblast 3 SRSP u BiH - Pristup pravdi u BiH	42	6	18	18
Strateška oblast 4 SRSP u BiH - podrška ekonomskom razvoju u BiH	13	5	4	4
Strateška oblast 5 SRSP u BiH - dobro koordinirani, vođena i odgovoran sektor	27	2	11	14
UKUPNO	169	43	60	66

¹² Prilikom razmatranja prezentovanih podataka iz ove tabele neophodno je imati na umu da od ukupno 169 aktivnosti koje N-RAP 2019-2020. godina predviđa, a koje je potrebno implementirati u različitim vremenskim intervalima unutar zadatog vremenskog roka implementacije 2019 – 2020. godina, za 124 aktivnosti predviđeni vremenski rok implementacije ističe tek protekom 3. i/ili 4. kvartala N-RAP-a – zaključno sa 31.12.2020. godine.

TABELA 3 – Pregled realizovanih strateških programa do kraja drugog kvartala (30. 06. 2020. godine) N-RAP-a 2019 – 2020. godina – Koalicija OCD-ova je pregled realizovanih strateških programa N-RAP-a uvela kao metodološku mjernu jedinicu u ovaj izvještaj u cilju pružanja što sveobuhvatnijeg pregleda stepena implementacije SRSP-a

Oznaka stepena provođenja strateških programa:

Provedeni strateški programi – **označeni zelenom bojom**;

Strateški programi djelimično provedeni/odgođeni/kasne sa realizacijom – **označeni žutom bojom**;

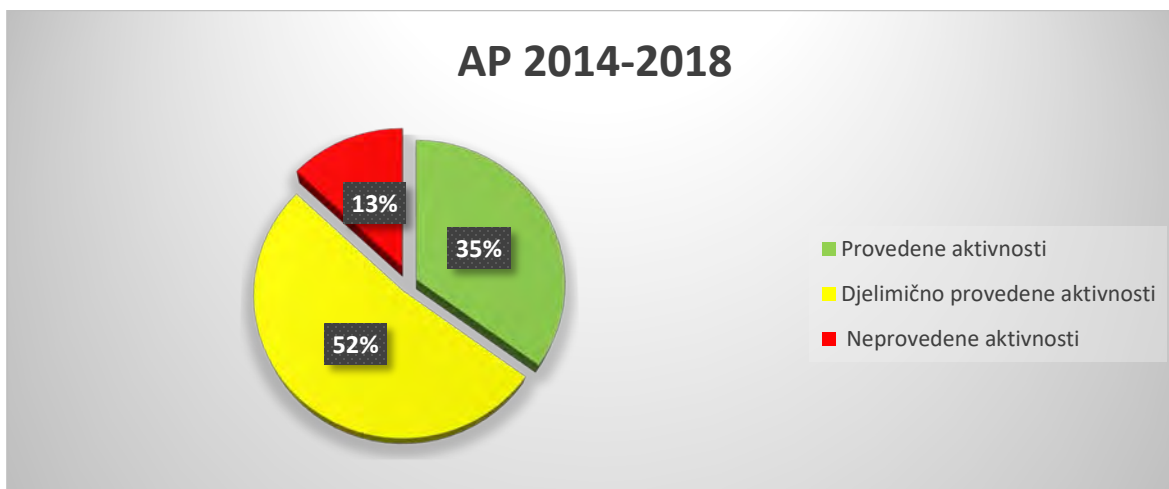
Strateški programi koji nisu provedeni – **označeni crvenom bojom**.

N-RAP 2019 – 2020. godina¹³

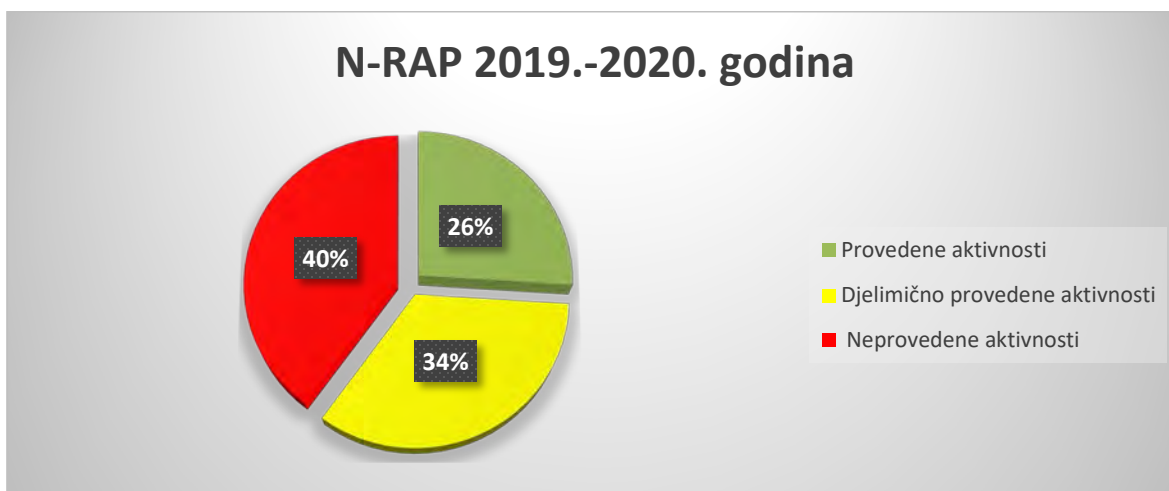
Strateške oblasti	Ukupno Strateških programa	Provedeni Strateški programi	Strateški programi djelimično provedeni/odgođeni/kasne sa realizacijom	Strateški programi koji nisu provedeni
Strateška oblast 1 SRSP u BiH - Pravosuđe	23	6	11	6
Strateška oblast 2 SRSP u BiH - Izvršenje krivičnih sankcija u BiH	14	1	11	2
Strateška oblast 3 SRSP u BiH - Pristup pravdi u BiH	14	1	11	2
Strateška oblast 4 SRSP u BiH - podrška ekonomskom razvoju u BiH	6	2	4	0
Strateška oblast 5 SRSP u BiH - Dobro koordiniran, vođen i odgovoran sektor	9	0	8	1
UKUPNO	66	10	45	11

¹³ Ibid.

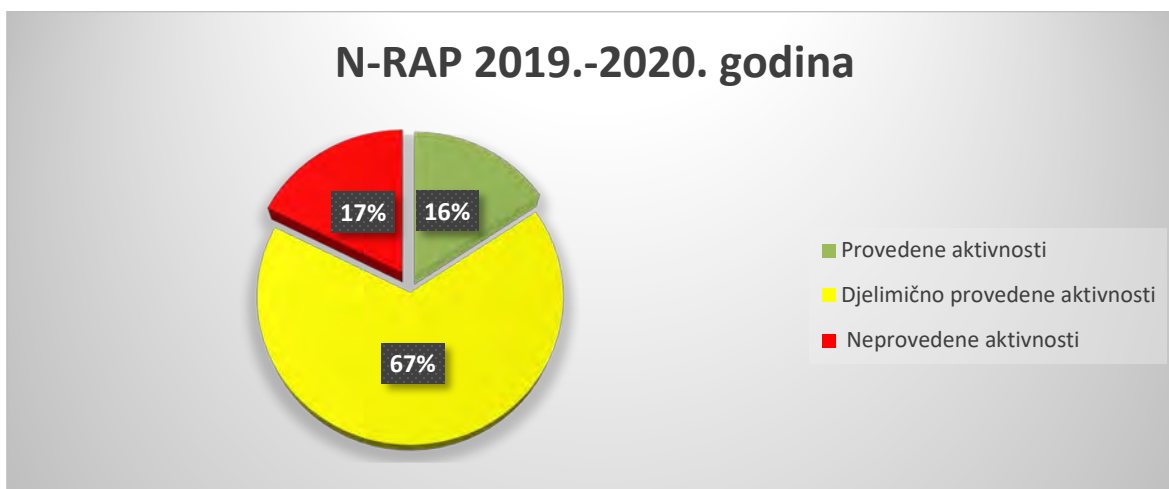
STEPEN IMPLEMETACIJE AKTIVNOSTI U SKLADU SA AP 2014.-2018.

STEPEN IMPLEMETACIJE AKTIVNOSTI U SKLADU SA N-RAP-om 2019.-2020.

STEPEN IMPLEMENTACIJE STRATEŠKIH PROGRAMA U SKLADU SA N-RAP-om 2019-2020.

3. STRATEŠKA OBLAST 1 – PRAVOSUĐE

Aktivnosti koje definišu ovu oblasti, odnosno strateški programi unutar ove oblasti predstavljaju jezgro budućnosti funkcionisanja i rada pravosuđa.

3.1 Strateški programi koji potpadaju pod **Stratešku podoblast o nezavisnosti pravosuđa i usklađenosti zakona i sudske prakse u BiH** odnose se na:

- 1) Konsolidovanje funkcija VSTV-a,
- 2) Reformu žalbenog sistema Suda BiH u skladu sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (član 2. Protokola) i mišljenjem Venecijanske komisije,
- 3) Donošenje Zakona o Ustavnom sudu BiH,
- 4) Donošenje izmjena i dopuna Zakona o Tužilaštvu BiH,
- 5) Donošenje izmjena i dopuna Zakona o krivičnom postupku BiH,
- 6) Usklađivanje Zakona o platama i naknadama nosilaca pravosudnih funkcija,
- 7) **Uspostavljanje usklađenog zakonskog okvira za tužilaštva u Federaciji BiH (FBiH)**¹⁴,
- 8) Unaprjeđenje sistema finansiranja pravosudnih institucija u BiH i
- 9) Održavanje panela iz građanske, krivične i upravne oblasti.

3.1.1 Konsolidovanje funkcija VSTV-a

Za ovaj strateški program konkretna je preporuka da je potrebno čim prije izraditi i uputiti u proceduru usvajanja **izmjene i dopune Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom Vijeću BiH (VSTV BiH)** kojim bi se utvrdila ravnoteža između njegove nezavisnosti i odgovornosti, te dodatno unaprijedio postupak izbora nosilaca pravosudnih funkcija u BiH, uključujući pravo na žalbu i sudsku zaštitu koja bi trebala biti zagarantovana u ovom postupku. Izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u bilo bi potrebno dodatno regulisati i pitanja za koje je dat veći broj preporuka u okviru stručnog pregleda (misije) Evropske unije (*Peer review*) u VSTV-u, a koje se, između ostalog, odnose na prevenciju i suzbijanje sukoba interesa nosilaca pravosudne funkcije u BiH i njihovu disciplinsku odgovornost - disciplinske postupke u pravosuđu BiH, rad Ureda disciplinskog tužioca VSTV-a, uključujući ovlaštenja i ulogu disciplinskog tužioca, lične finansijske izvještaje i edukacije.

Iako je u prethodnom periodu, a koji obuhvata i vremenski okvir implementacije N-RAP-a, u provođenja SRSP-a bilo aktivnosti u pogledu pokušaja uspostavljanja funkcionalne platforme za izradu Izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u, ista do danas nije operacionalizirana. Naime, Vijeće ministara BiH (VM BiH) je još 29.12.2016. godine Zaključkom zadužilo Ministarstvo pravde BiH (MP BiH) da u saradnji sa VSTV-om izradi nacrt Izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u, a u koje bi bile inkorporisane sugestije iznesene tokom rasprave na sjednici VM BiH, mišljenje Venecijanske komisije iz 2014. godine, preporuke Evropske komisije (EK) date u Izvještaju o BiH, te preporuke Struktuisanog dijaloga o pravosuđu i drugim pitanjima vladavine prava između Evropske unije (EU) i BiH. Iako se u skladu sa zaključkom sa prvog sastanka između MP BiH i VSTV-a održanog 04.04.2017. godine pokušala oformiti radna grupa za izradu izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u u kojoj bi učestvovali i predstavnici entitetskih ministarstava pravde i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH (PK BD BiH), ministar pravde Republike Srpske je aktom od 05.05.2017. godine izvjestio MP BiH da se prije imenovanja radne grupe pitanje reforme Zakona o VSTV treba rješavati u okviru procesa Struktuisanog dijaloga gdje će se prije svega principi na kojima će počivati budući Zakon razraditi i konkretizovati.

¹⁴ Vidi objašnjenje pruženo u 2.1.1 Strateška oblast 1.

Nadalje, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH je 05.07.2017. godine usvojio zaključak kojim je, između ostalog, zadužio VM BiH da, najkasnije u roku od 120 dana, pripremi i u parlamentarnu proceduru uputi izmjene i dopune Zakona o VSTV-u. U skladu sa navedenim zaključkom VM BiH je na 108. sjednici, održanoj 19. 07. 2017. godine, zadužilo MP BiH za realizaciju navedenog zaključka Predstavničkog doma PS BiH. U skladu sa tim, ministar pravde BiH je 17. 08. 2018. godine, donio rješenje o formiranju Radne grupe za pripremu nacrtu Zakona o VSTV-u.

U međuvremenu VSTV BiH je pripremio svoj Nacrt Izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u, a koji kao takav u formalnom smislu može isključivo predstavljati dopunu eventualnog radnog materijala za razmatranje od strane Radne grupe za izradu Nacrta. Ovo posebno uzimajući u obzir nadležne institucije koje su zadužene od VM BiH da izrade Izmjene i dopune Zakona o VSTV-u.

Imajući u vidu zauzeti stav Ministarstva pravde RS-a da je prije formiranja radne grupe potrebno utvrditi principe izrade budućih Izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u, o čemu su FRG-ovi i TS izvjestili predsjedavajućeg Ministarske konferencije, ministar pravde BiH je 14. 06. 2019. godine u Prozoru-Rami organizovao i održao sastanak s entitetskim ministrima pravde i predsjednikom PK BD BiH sa temama izrade Zakona o VSTV-u, Zakona o sudovima BiH i procesuiranju predmeta ratnih zločina. Na sastanku je zaključeno da je potrebno hitno nastaviti na izradi navedenih propisa unutar Radne grupe, te, takođe, simultano precizirati principe izrade propisa kao ključnu pretpostavku za nastavak rada Radne grupe. Pored navedenog, ministar pravde BiH je 06.11.2019. godine donio izmjenu Rješenja o imenovanju radne grupe za izradu navedenog propisa kojim je Radna grupa proširena na predstavnike sljedećih institucija:

- Sud BiH;
- Tužilaštvo BiH;
- Vrhovni sud FBiH;
- Vrhovni sud RS;
- Federalno Tužilaštvo FBiH;
- Republičko Tužilaštvo RS;
- i relevantne institucije iz Brčko distrikta BiH.

Iz dostupnih informacija ostaje nepoznato da li je postignut dogovor na strateškom nivou oko principa izrade propisa, a koji proizilaze i iz preporuka Strukturnog dijaloga.

Slijedom svega navedenog, mišljenja smo da je potrebno što prije usaglasiti tekst Izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u, a koji će, takođe, biti usaglašen i sa preporukama *Peer review* misije provedene tokom 2016-2018. godine u pogledu funkcionisanja VSTV-a, te koji će, posebno u skladu sa nevedenim preporukama, urediti sljedeće oblasti:

- Izmjene i dopune (ili izrada novog) Poslovnika o radu VSTV-a;
- Disciplinski postupci u pravosuđu;
- Postupci i kriteriji za imenovanje sudija i tužilaca;
- Ocjenjivanje rada sudija i tužilaca;
- Omogućavanje sudske zaštite učesnicima u konkursu za imenovanje u zvanje sudija i tužilaca;
- Finansijski izvještaji sudija i tužilaca – imovinski kartoni nosilaca pravosudnih funkcija;
- Edukacija sudija i tužilaca;
- Stručno usavršavanje i napredovanje u profesionalnoj karijeri nosilaca pravosudnih funkcija.

Ovdje je potrebno naglasiti da ovaj proces treba staviti u perspektivu koordinacije i saradnje kroz Forum za zajedničku politiku MP BiH i VSTV-a, a koji već duži period ne funkcioniše iz nepoznatih razloga. U konačnici MP BiH bi trebalo da bude predlagač zakona o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u. Pri tome, ranija

imenovanje članova u Radnu grupu predstavnika gore pobrojanih institucija dovesti do kraja, i nakon odluke o uspostavi Radne grupe, što skorije pristupiti izradi prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u.

Imajući u vidu da je N-RAP-om predviđeno da ova aktivnost/strateški program bude izvršena do juna 2020. godine, te, s obzirom na kompleksnost programa, teško je očekivati da se u preostala dva kvartala ovaj program implementira, ovdje se može konstatovati da će ova aktivnost ostati neprovedena. Ovo naravno imajući u vidu pokazatelj provođenja aktivnosti - *Izrađen i upućen u proceduru usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH.*

3.1.2 Reforma žalbenog sistema Suda BiH, u skladu sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (član 2. Protokola) i mišljenjem Venecijanske komisije

U cilju reforme žalbenog sistema Suda BiH i uspostavljanja Apelacionog suda BiH preduzete su određene aktivnosti koje uključuju pribavljanje mišljenja od strane Venecijanske komisije, formiranje posebne podgrupe za pravosuđe od strane MP BiH zadužene za **pripremu nacrtu Zakona o sudovima BiH**, te provođenje konsultacija sa relevantnim institucijama.

Takođe, ovo je predstavljalo i jedno od pitanja o kojima se razgovaralo na gore spomenutom sastanku održanom 14.06.2019. godine u Prozoru-Rami. Za sada, a na osnovu dostupnih informacije, proizilazi da je situacija ista kao i u pogledu eventualnih izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u, a to je da postoje politički zahtjevi iz Republike Srpske (RS) da je prije svega potrebno utvrditi principe na kojima će počivati aktivnost izrade ovog reformskog procesa.

Pored navedenog, jedna od prepreka u implementaciji ovog strateškog cilja jeste da, uprkos ulozenim velikim naporima, do danas nije postignuta saglasnost o odredbi koja se tiče krivične nadležnosti Suda BiH u postupanju u predmetima utvrđenih zakonima entiteta i Brčko distrikta BiH.

Slijedom navedenog, te uzimajući u obzir precizno postavljen „pokazatelj za praćenje provođenja strateškog programa“ potrebno je da se ova aktivnost provodi u skladu sa ciljem koji je postavljen akcionim planom, a to je reforma žalbenog sistema Suda BiH sa jasnim preciziranjem uslova za krivičnu nadležnost Suda BiH kao i uspostavljanjem žalbenog suda, te propisivanje jasnih odredbi koje će voditi punom poštivanju evropskih pravnih standarda uz uvažavanje relevantne prakse Evropskog suda za ljudska prava.

Imajući u vidu da je N-RAP-om bilo predviđeno da se Zakon o sudovima BiH koji bi uredio ovo pitanje izradi i uputi u proceduru do kraja 2019. godine, te da do kraja 2020. godine samostalni drugostepeni Sud BiH postane u potpunosti operativan, a da je do isteka implementacionog perioda N-RAP-a ostalo samo 6 mjeseci, ovdje možemo konstatovati da do sada nisu stvoreni uslovi za otpočinjanje rada na implementaciji aktivnosti predviđenih strateškim programom.

3.1.3 Donošenje zakona o Ustavnom sudu BiH

Donošenje zakona o Ustavnom sudu BiH je strateški program za čiju implementaciju se trenutno može zaključiti da nije stvoren uslov političke izvodivosti. Takođe, iako je sam N-RAP bio podržan od entitetskih ministarstava pravde, **PK BD BiH je stavila rezervu na provođenje predmetnog programa čime je njegova dalja implementacija suštinski onemogućena.** Takođe, MP BiH zbog političkih rizika još uvijek nije preduzimalo nikakve aktivnosti na izradi ovog zakona.

Tehnički sekretarijat je na sastanku održanom 12.06.2019. godine kao i u pogledu prije navedenih prijeko potrebnih reformskih zakonodavnih aktivnosti zaključio da je što prije potrebno inicirati sastanke između entiteskih ministara i predsjednika PK BD BiH kako bi se usaglasili principi za rad na osnovnim reformskim zakonima.

Mišljenja smo da se prijedlog ovog zakona treba izuzeti iz okrilja političkih pregovora, te prebaciti na teren rada Pododbor za pravdu, slobodu i sigurnost kao zajedničkog tijela Evropske unije i Bosne i Hercegovine, zaduženog za razmatranje pitanja u vezi sa pravosuđem i osnovnim pravima.¹⁵ Ovo iz razloga jer jedino proces razmatranja ovog pitanja u okviru rada Pododbor može ponuditi odgovor buduće usklađenosti ovog zakona sa pravnom stečevinom EU.

Aktivnost izrade i upućivanja u proceduru usvajanja Zakona o Ustavnom sudu BiH u Parlamentarnu skupštinu BiH je, u skladu sa N-RAP-om, bila predviđena da se okonča zaključno sa krajem 2019. godine. Imajući u vidu kompleksnost samog programa, te da do dana izrade ovog izvještaja nisu bile preduzete ozbiljnije radnje od strane nosilaca aktivnosti u cilju implementacije ovog strateškog programa i da je do kraja isteka implementacionog perioda N-RAP-a ostalo svega 6 mjeseci, ovdje možemo konstatovati da će ovaj program ostati neproveden.

3.1.4 Donošenje izmjena i dopuna Zakona o Tužilaštvu BiH

Za implementaciju ovog strateškog programa potrebno je **uskладiti Zakon o tužilaštvu BiH sa propisima koji regulišu rad i nadležnosti ostalih tužilaštava BiH**, te u konačnici **izraditi nacrt Izmjena i dopuna Zakona o tužilaštvu BiH i uputiti ga u usvajanje**.

Ovaj zakon spada u set zakona čije usvajanje je uveliko određeno faktorom političke izvodivosti koji za sada nije pozitivno implementiran. TS je i u pogledu ovog zakona na svom zadnjem sastanku zaključio da je potrebno što prije organizovati sastanak između svih relevantnih aktera ovog procesa - entiteski ministri i predsjednik PK BD BiH, a radi utvrđivanja principa za izradu ovog propisa.

Takođe smo mišljenja da i ovu zakonsku inicijativu treba vratiti u polje konsideracije Pododbor za pravdu, slobodu i sigurnost, te da primat u tom procesu treba prepustiti profesionalnoj zajednici. Takođe, ne nalazimo previše osnova za zaključak da se rad na ovom zakonu, osim u pogledu Zakona o sudovima BiH, treba nužno i isključivo vezati za rad na inicijativama usvajanja ili izmjena i dopuna gore pobrojanih zakona.

Imajući u vidu političku tendenciju da se izrada Izmjena i dopuna Zakona o tužilaštvu BiH treba razmatrati u okviru utvrđivanja principa za izradu prije pobrojanih zakona, te da bi implementacija ove aktivnosti/strateškog programa trebala biti okončana zaključno sa 31.12. 2020. godine, postoji izvjestan rizik da će ovaj strateški program ostati neproveden.

3.1.5 Donošenje izmjena i dopuna Zakona o krivičnom postupku BiH

¹⁵ **Pododbor za pravdu, slobodu i sigurnost** je jedan od osam (7) pododbor (plus Posebna grupa za reformu javne uprave) osnovan za potrebe nadzora nad primjenom i provođenjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine, s druge strane. **Pododbor za pravdu, slobodu i sigurnost** razmatra pitanja u vezi sa pravosuđem i osnovnim pravima (uključujući borbu protiv diskriminacije), policijskom i pravosudnom saradnjom, vladavinom prava, zaštitom podataka, vizama, graničnom kontrolom, azilom i migracijama, nezakonitim useljavanjem i readmisijom, pranjem novca, drogama, borbom protiv terorizma, kriminalom i drugim nezakonitim aktivnostima. Dostupno na: http://www.dei.gov.ba/dei/bih_eu/zajednickatijela/default.aspx?id=20884&langTag=bs-BA .

Ovim strateškim prgramom **se zahtjeva usaglašavanje zakona o krivičnom postupku koji su na snazi u BiH**, i kao uslov svih ovih procesa se postavlja pitanje **jasnog definisanja obnove krivičnog postupka po odlukama Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda BiH**.

Iako je načelno ovaj zakon potrebno razmatrati zajedno sa Zakonom o sudovima BiH i Zakonom o tužilaštvu BiH, trenutno, iz dostupnih podataka, odnosno nedostataka sveobuhvatne analize ove materije, teško je izvući jasnu poveznicu referirajućih odredbi Zakona koje bi eventualo trebalo izmjeniti i/ili dopuniti.

Proces izmjene i dopune Zakona o krivičnom postupku BiH je djelimično implementiran, a odnosi se na implementaciju Odluke Ustavnog suda BiH, broj U-5/16, vezano za trajanje posebnih istražnih radnji. Zakon o izmjene i dopune Zakona u ovom smislu usvojene i objavljene u Službenom glasniku BiH, broj 65/18.

Proces prikupljanja inicijativa koje dolaze kako iz međunarodne zajednice, tako i iz domaće profesionalne zajednice je još uvijek u toku, te je u skladu sa tim **ministar pravde BiH 19.09.2019. godine formirao novu Radnu grupu za analizu i izradu krivičnog zakonodavstva u BiH**, koja je dosada razmatrala opravdanost zaprimljenih zakonskih inicijativa.

Uporedo sa ovim procesom, RS je već usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku gdje je odredbe mogućnosti određivanja istražnih radnji i njihovog trajanja uskladila sa standardima Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama – („Službeni glasnik RS“, broj 66/18).

Iz navedenog proizilazi zaključak da samo definisanje ovog strateškog programa nije do kraja jasno postavljeno, te da sama implementacija pokazatelja provođenja strateškog programa i korespondirajuće aktivnosti u velikoj mjeri manjka međusobnom usklađenošću postupanja nadležnih ministarstava u BiH kako bi se postigao kohrentan i ujednačen pristup.

Koalicija OCD-ova je stava da ovaj zakon treba razmatrati u koordinisanoj akciji sa drugim propisama iz ovog programa, te u ovom procesu prioritet treba dati stručnoj zajednici uz obavezno provođenje javnih konsultacije sa što više aktera iz nevladinog sektora.

Rok za provođenje ove aktivnosti koja definiše ovaj strateški program Izrada i upućivanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku BiH je bio kraj 2019. godine. Iz provedenih aktivnosti u pogledu pokazatelja za praćenje ovog strateškog programa, te preostalog vremenskog okvira za njegovu implementaciju, izvodi se zaključak da postoji izvjestan rizik da će ovaj strateški program i određujuća aktivnost do kraja vremenskog trajanja N-RAP-a ostati neprovedeni.

3.1.6 Usklađivanje Zakona o platama i naknadama nosilaca pravosudnih funkcija

Ova aktivnost podrazumijeva izradu Zakona o platama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou BiH.

Imajući u vidu da je na sjednici održanoj 03.01.2020. godine VM BiH utvrdilo Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim insitucijama na nivou BiH, te zadužilo MP BiH da ovaj zakon uputi u parlamentarnu proceduru, može se konstatovati da je ova **aktivnost izvršena**. Međutim, strateški program sam po sebi ostaje djelimično implementiran iz razloga jer na osnovu raspoloživih informacija proizilazi da proces ujednačavanja statusa nosilaca pravosudnih funkcija u skladu sa odlukom Ustavnog suda BiH iz 2008., 2013. i 2014. godine nije dovršen. Ovo iz razloga što se u odnosu na nosioce

pravosudnih funkcija u FBiH institut prekovremenog rada, rada u neradne dane, noćnog rada i rada u dane državnih praznika još uvijek na različit način primjenjuje iz razloga nepostojanja potrebnih podzakonskih akata na nivou FBiH.

U vezi ovog strateškog programa, a na prijedlog članova iz FBiH, ocijenjeno je kako **zbog nepostojanja podzakonskog akta na nivou FBiH i kantonalnim nivoima, na nosioce pravosudnih funkcija se različito primjenjuju institut nadoknade za prekovremeni rad, rad u neradne dane, noćni rad i rad u dane državnih praznika**. Slijedom navedenog, potrebno je što prije razmotriti i hitno riješiti pitanje člana 6c. Zakona o platama i drugim naknadama sudija i tužilaca u FBiH - Naknade za prekovremeni rad, rad u neradne dane, noćni rad i rad u dane državnih praznika iz Zakona o platama i drugim naknadama sudija i tužilaca u FBiH.¹⁶

S obzirom da je implementacija ovog strateškog programa trebala biti završena do kraja 2019. godine, ovdje se može konstatovati da je program djelimično proveden (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*).

3.1.7 Unaprjeđenje sistema finansiranja pravosudnih institucija u BiH

Ovaj strateški program podrazumijeva provođenje aktivnosti unaprjeđenja saradnje između izvršnih, zakonodavnih vlasti i pravosudnih institucija u postupku izrade budžeta u skladu sa njihovim specifičnim nadležnostima.

Uspješnost saradnje između izvršnih, zakonodavni vlasti i pravosudnih institucija je fragmentirana, te zavisi od posvećenosti institucija određenog nivoa vlasti ovom strateškom programu. Na nekim nivoima vlasti se vrše intenzivne konsultacije, dok u određenom broju slučajeva nije bila pružena mogućnost pravosudnim institucijama da interevenišu u ovom procesu. Iz propisa kojima se posebno za svaki nivo vlasti u BiH ova materija posebno reguliše, nije moguće izvesti zaključak da je koordinacija između izvršne, zakonodavne vlasti i pravosudnih institucija uređena na jednoobrazan način.

Na državnom nivou, VSTV u procesu pripreme budžeta provodi aktivnosti uključivanja predstavnika izvršnih i zakonodavnih vlasti u BiH u skladu sa Zakonom o VSTV-u. **U RS**, zakonima o sudovima i javnim tužilaštvima je propisano da se sredstva obezbjeđuju u budžetu entiteta, a na prijedlog Ministarstva prade RS, koji se dostavlja VSTV-u na davanje sugestija.

U skladu sa Statutom Brčko distrikta BiH, PK BD BiH je nadležna za predlaganja budžeta za finansiranje sudstva. Iako je prema konstataciji nadležnih traženi nivo saradnje već postignut u Brčko distriktu BiH, ipak iz dostupnih informacija **ostaje nepoznato koliko je međusobna saradnja tri stuba vlasti pri izradi budžeta dugoročno održiva u smislu dobro utvrđenih procedura za postupanje nadležnih**.

Kantonalni nivoi vlasti sa VSTV-om ostvaruju saradnju u pogledu izrade budžeta pravosudnih institucija kantona, u skladu sa propisima finansiranja institucija određenog kantona i Zakona o VSTV-u.

Takođe, ovdje je vidljivo da je veliki broj obuka proveden u pravcu stvaranja uslova za unaprjeđenje saradnje između navedena tri stuba vlasti. Takođe, jedan broj obuka je proveden uz pomoć USAID-ovog projekta za

¹⁶ **Član 6c.**

Naknada za prekovremeni rad, rad u neradne dane, noćni rad i rad u dane državnih praznika

U slučaju prekovremenog rada, rada u neradne dane, noćnog rada ili rada u dane državnih praznika, sudija, tužilac i stručni saradnik imaju pravo na naknadu osnovne plaće, razmjerno vremenu trajanja tog rada, uvećanom za postotak utvrđen Kolektivnim ugovorom.

Visina naknade i uvjeti za ostvarivanje naknade utvrdit će se aktom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine.

Obračun naknade iz stava 1. ovog člana vrši se od osnovne plaće bez dijela plaće po osnovu penzijskog staža. Naknada iz ovog člana čini sastavni dio plaće."

tužilaštva u BiH. U RS Ministarstvo finansija provodi obuke na temu budžetskog planiranja. Iz Plana rada za 2020. godinu PK BD BiH nije vidljivo da su planirane obuke iz programskog budžeta za pravosudne institucije, ili ne pod tim nazivom. Obuke iz oblasti pripreme budžeta nisu predviđene ni planom obuka CEST-ova FBiH i RS za 2020. godinu, tj. nisu navedene pod tim nazivom.

S obzirom da je predviđeni rok za provođenje ove aktivnosti kraj 2020. godine, te iz svega naprijed navedenog se izvodi zaključak da se ova aktivnost, odnosno strateški program, može ocijeniti da je isti djelimično proveden (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*). Ipak, imajući u vidu veliki broj zakonskih i podzakonskih akata koji bi trebao biti izmjenjen u cilju postizanja jednobraznog pristupa u uspostavljanju obaveze dugoročne održive saradnje između zakonodavnih i izvršnih vlasti i pravosudnih institucija, postoje određeni rizici da ovaj strateški program ostane u trenutnoj fazi implementacije sve do isteka važenja N-RAP-a.

3.1.8 Održavanje panela iz građanske, krivične i upravne oblasti

Iz dostupnih informacija o provođenju ovog strateškog programa koji treba da bude **kontinuirane i održive prirode**, proizilazi da se predviđeni paneli nedovoljno često održavaju, da su selektivne prirode, te da nemaju svoj kontinuitet.

Primjera radi, u RS-u Vrhovni sud redovno održava sjednice odjeljenja sudske prakse i učestvuje na sastancima panela s ostalim sudovima, kao najvišim instancama za ujednačavanje sudske prakse, čime se obezbjeđuje veća pravna sigurnost građana ovog entiteta. U Sarajevu je iz krivične oblasti 03. 12. 2019. godine održan panel. Teme održanog panela su bile „Primjena instituta komandne odgovornosti u svjetlu Krivičnog zakona SFRJ i Krivičnog zakona BiH“ i „Zamjena kazne zatvora novčanom kaznom“.

U skladu sa samom intencijom strateškog programa koja podrazumijeva razmjene iskustava u navedenim oblastima, ova **aktivnost bi trebala biti kontinuirana, na tromjesečnom nivou (4 puta godišnje), a sve s ciljem postizanja veće usklađenosti sudske prakse u cijeloj zemlji**. Sudovi najviših instanci u BiH održali su dva sastanka iz građanske oblasti tokom 2017. godine, te nacionalnu konferenciju o promociji rada panela. Međutim, izostala je ova aktivnost na planskom nivou i u 2018. godini. U tom smislu, potrebno je provesti i analizu o efektima preporuka koje daju sudovi najviših instanci u BiH. S obzirom da je predviđeni rok za provođenje ove aktivnosti kraj 2020. godine, ista se u ovom trenutku može ocijeniti kao djelimično provedena (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*).

3.2 Strateška podoblast: Efikasnost i učinkovitost pravosudnih institucija u BiH

Predviđene mjere i aktivnosti za provođenje ove strateške podoblasti treba da zadovolje sljedeće ciljeve/implementiraju sljedeće **strateške programe**:

- 1) Provesti odgovarajuće mjere sa ciljem smanjenja zaostalih predmeta,
- 2) Povećanja efikasnosti istraga u krivičnom postupku u BiH,
- 3) Unaprjeđenja sistema alternativnog rješavanja sporova u BiH,
- 4) Rasterećenja pravosudnih institucija u BiH izmještanjem pojedinih postupaka i prenosa ovlaštenja,
- 5) Praćenja primjene zakona o sudovima, tužilaštvima i svih procesnih zakona,
- 6) Obezbjedenje organizacionih, infrastrukturnih i materijalno-tehničkih pretpostavki za rad pravosudnih institucija u BiH,
- 7) Unaprjeđenja vještina rukovođenja pravosudnim institucijama u BiH,

- 8) Unaprjeđenja sistema za praćenje efikasnosti i kvalitete rada sudija, tužilaca i stručnih saradnika i
- 9) Unaprjeđenje i usklađivanje statusa zaposlenog osoblja u pravosudnim institucijama u BiH.

3.2.1 Provesti odgovarajuće mjere sa ciljem smanjenja zaostalih predmeta

Realizacija godišnjih planova za rješavanja starih predmeta po izmijenjenom režimu, a prema Uputstvu VSTV-a iz 2015 godine, svi **sudovi imaju obavezu da prave planove rješavanja zaostalih predmeta**. U skladu sa zadnjim dostupnim informacijama za 2019. godinu, zaključno sa 31.12.2020. godine, sudovi u BiH su ostvarili **normu od 90 % planiranih neriješenih predmeta**. Ukupan broj predmeta koji su, u skadu sa usvojenim planovima od strane sudova, riješeni u predviđenom roku (od 2010. godine) je 1.114.105 najstarijih predmeta.

Sudovi koji su riješili najmanji broj neriješenih predmeta iniciranih prije 2005. godine u poređenju sa usvojenom planiranom normom u 2019. godni su:

- Osnovni sud u Trebinju (50 %),
- Osnovni sud u Modriči (0 %),
- Osnovni sud u Novom gradu (50 %),
- Opštinski sud u Lukavcu (46 %) i
- Osnovni sud u Brčko distriktu BiH (36%).

Vezano za potrebu donošenja izmjena i dopuna zakona o izvršnom postupku u Federaciji BiH, RS-u i Brčko distriktu BiH, a po preporuci Pododbora za slobodu, pravdu i sigurnost, formirana je Radna grupa za reviziju Zakona o izvršnom postupku. Slijedom navedenog, **Narodna skupština Republike Srpske je na 23. sjednici usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku** kojim se kao vjerodostojne isprave propisuju računi ili izvodi za telekomunikacione usluge i RTV takse, te odluke i knjigovodstveni izvod za članarine Advokatske komore RS-a. **Potrebne izmjene i dopune Zakona o izvršnom postupku u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH nisu usvojene.**

Takođe, imajući u vidu da je najveći broj neriješenih predmeta u Kantonu Sarajevo predstavljaju tzv. komunalni predmeti, Opštinski sud u Sarajevu je uveo Sistem za elektronsko podnošenje i obradu predmeta male vrijednosti. Ipak, jasno proizilazi iz ove aktivnosti da nije moguće dugoročno očekivati zadovoljavajuće rezultate bez usvajanja zakona o izmjeni i dopuni Zakona o izvršnom postupku FBiH, a takođe, i u Brčko distriktu BiH. Ovdje je bitno i napomenuti da trend donošenja odluka Ustavnog suda u pogledu izvršenja iz godine u godinu raste, te povećava i budžetska izdvajanja u tom smislu.

U pogledu obaveze rješavanja statusa stručnih saradnika u tužilaštvima BiH, trenutno stanje je da je Zakonom o javnim tužilaštvima RS-a propisano da se stručni saradnik u javnim tužilaštvima imenuje na osnovu javnog konkursa na neodređeno vrijeme, a prema kriterijima za broj stručnih saradnika, što određuje glavni republički javni tužilac. **U skladu sa Zakonom o krivičnom postupku RS-a, stručni saradnici mogu vršiti sve radnje u postupcima za izdavanje krivičnog naloga pred sudovima, a na osnovu zahtjeva i posebnog ovlaštenja glavnog okružnog javnog tužioca.**

Zakonom o Tužilaštvu BD BiH i Zakonom o službenicima i namještenicima u pravosuđu BD BiH regulisan je status stručnih saradnika.

S obzirom da je rješavanje ovog pitanja vezano za donošenja Zakona o tužilaštvima Federacije BiH, te imajući u vidu da **je Vlada Federacije BiH odustala od rada na ovom zakonu dok se za to ne ispune uslovi, može se smatrati da je ova strateška aktivnost djelimično provedena (indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom).**

U pogledu aktivnosti za provođenje odluke Ustavnog suda, i generalne obaveze ubrzanja sudskih postupaka, u ovom izvještajnom periodu se može konstatovati da je **RS izradila Nacrt Zakona o zaštiti prava suđenja u razumnom roku**, dok je izrada istog uvrštena u program rada MP BiH. Takođe, **Vlada Federacije BiH je utvrdila Prijedlog Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku**. U pogledu Akcionog plana usvojenog od strane VSTV-a, i smjernica koje su predviđene Planom, a to je ispitati konkretne uzroke povreda prava na suđenje u razumnom roku, za sada ostaje nepoznato da li je ikada finalizirana ova aktivnost koja je prema planu trebala biti povjerena Projektu za unaprjeđenje efikasnosti pravosuđa. **Mišljenja smo da samo analitičkim pristupom uzrocima kršenja člana 6. Konvencije, može se iznaći sistemsko rješenje. Ovdje predlažemo da nadležni redovno prate (moguće) uzroke kršenja prava na suđenje u razumnom roku, te u skladu sa tim pravovremeno donose sistemska rješenja.** Ovo se može smatrati i kao prijedlog za jednu od aktivnosti u sklopu buduće strategije za reformu sektora pravde BiH.

Rok za izvršenje ovog strateškog programa je 31.12. 2020. godine.

Slijedom svega navedenog, te imajući u vidu rok za izvršenje programa, može se smatrati da je ovaj program djelimično proveden (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*).

3.2.2 Povećanje efikasnosti istraga u krivičnom postupku

U sklopu aktivnosti Projekta „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa“ pratila se primjena Uputstva o saradnji tužilaca i ovlaštenih službenih lica (OSL) u provođenju radnji dokazivanja tokom istrage, te je uspostavljen Strateški forum rukovodilaca tužilaštava i policijskih organa u cilju regulisanja postupanja po prijavama anonimnih podnosilaca. Kao rezultat projekta, **uspostavljeni su zajednički timovi tužilaštava i nadležnih policijskih organa, za sada samo u Sarajevu, Zenici i Banja Luci.**

Takođe, u nastavku, a na osnovu dostupnih informacija, se nalazi **lista preduzetih aktivnosti u pogledu implementacije ovog strateškog programa:**

- U 2018. godini potpisan je Memorandum o saradnji institucija koje se bave edukacijom ovlaštenih službenih osoba i tužilaca;
- U Sarajevu je 22. 01. 2019. godine održan okrugli sto „Saradnja tužilaštava i policijskih organa u okviru uspostavljenih operativnih foruma“;
- U Sarajevu je 14. 03. 2019. godine organizovan 14. sastanak rukovodilaca tužilaštava i policijskih agencija na strateškom nivou;
- 29. 05. 2019. godine održan je sastanak strateškog foruma zvaničnika tužilačkih i policijskih institucija sa nivoa BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH na kojem su ključne teme bile unaprjeđenje rada i saradnje između tužilačkih i policijskih struktura u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Ovo dijelom kroz projekte tehničke podrške;
- U Banja Luci je 17. 12. 2019. godine održan sastanak rukovodilaca tužilaštava i policijskih agencija na strateškom nivou gdje su teme bile unaprjeđenje rada i saradnje između tužilaštava i policijskih organa u procesuiranju predmeta korupcije i organizovanog kriminaliteta, trgovine ljudima i prosjačenju kao obliku radne eksploatacije kao i pružanje podrške tužilaštvima od strane policijskih organa.;
- U okviru Projekta jačanja tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa, VSTV je na osnovu potpisanog Memoranduma pružio podršku osnivanju edukacijsko-koordinacionog foruma kao

neformallog koordinacionog tijela, a što je i doprinijelo da se 10.12.2009. godine održi višemodularna obuka na temu "Kriminalističko-obavještajni rad u podršci tužilaštvu na suzbijanju korupcije".;

- Tokom 2018. godine održano je više sastanaka i radionica između tužilaštava u BiH koje se tiču međusobne saradnje između tužilaštava i policijskih organa
- U 2019. godini u okviru Centara za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH i RS je održano više obuka na razne teme („Tehnike izrade tužilačkih akata“; „Korupcija u javnim nabavkama“; „Istrage, optuženje i presuđivanje koruptivnih krivičnih djela, djela sa finansijskim elementom i djela organizovanog kriminala“, „Trgovina ljudima i migracije“, „Istraga i presuđivanje slučajeva koji uključuju strane terorističke borbe u JI Evropi“, „Krivična djela terorizma, zločina iz mržnje i govora mržnje“, „EU standardi i metodologije“, „Oduzimanje imovine“ i „Finansijske istrage“.
- 26. 03. 2019. godine u Sarajevu je održana regionalna konferenciju na temu "Saradnja tužilaštva i policije u segmentu odnosa sa javnošću".

Iz svega navedenog, može se zaključiti da su nadležni implementirali (ili organizovali) veliki broj aktivnosti u cilju ispunjavanja ovog strateškog programa. **Te se u skladu sa tim uslovno može zaključiti da se aktivnosti provodi u potpunosti. Ovo iz razloga jer je značajan broj aktivnosti implementiran u okviru međunarodnog projekta.** Takođe, pored velikog broja implementiranih aktivnosti, **stiče se utisak da je većina njih jednokratnog trajanja, te se ne može bezuslovno i sa sigurnošću zaključiti da su kroz sve pobrojane mjere ostvareni uslovi za dugoročnu održivost** uvećane efikasnosti u zajedničkom radu tužilaštava i policijskih agencija - takođe, pokazatelj stepena uspješnosti u provođenju ovog programa zavisi od toga da li će se i u kome omjeru u budućim izvještajnim periodima broj nepotvrđenih optužnica smanjivati.

3.2.3 Unaprijediti sistem alternativnog rješavanja sporova (ARS)

U okviru ovog strateškog programa potrebno je nastaviti dalju afirmaciju instituta sudske nagodbe, medijacije i arbitraže kao alternativnih načina rješavanja sporova u BiH. S tim u vezi potrebno je provoditi obuke u pogledu primjene instituta sudske nagodbe i arbitraže, te u konačnici izraditi Strategiju za alternativno rješavanja sporova.

U pogledu implementacije ovog strateškog programa, potrebno je nastaviti promociju sudskih nagodbi putem medija, web-stranice sudova, VSTV-a, saopštenja za javnost o aktivnostima i rezultatima sudova u zaključivanju sudskih nagodbi, plakata, informativnog afiše „sudska nagodba“. „Sedmice sudske nagodbe“ predstavljaju dobru osnovu za dalju afirmaciju alternativnog rješavanja sporova, jer je u prethodnim godinama broj predmeta riješenih putem sudske nagodbe povećan u odnosu na ranije periode.

Poređenja radi, ukoliko uporedimo nekoliko izvještajnih perioda, uvidjećemo da se broj predmeta riješenih sudskom nagodbom eksponencijalno povećavao na način da je sudskom nagodbom u:

- 2012. godini riješeno 3.993 predmeta;
- 2017. godini riješeno 6.816 predmeta;
- 2018. godini riješeno 5.986 predmeta;
- dok je u prvoj polovini 2019. godine ukupan broj predmeta riješenih ovim putem iznosio 4.723, što je u poređenju za isti izvještajni period u 2018. godini predstavlja smanjenje za 19%.

U skladu sa pokazanim negativnim trendom za 2019. godinu u smislu smanjenja broja zaključenih sudskih nagodbi, nadležni su razvili plan provođenja jednogodišnje kampanje promocije navedenog alternativnog načina rješavanja sporova, s tim da još ostaje da se napravi procjena za kraj 2020. godina, do kada i traje vremenski okvir implementacije ove aktivnosti da bi se mogla ocijeniti njena sama uspješnost.

Na osnovu dostupnih informacija može se zaključiti da je u sklopu Projekta pravosudne reforme finansiranog od strane Kanadske agencije za međunarodni razvoj održana početna obuka za stručne saradnike u pravosuđu BiH na temu alternativnog rješavanja sporova. Takođe, u okviru početnih obuka za saradnike u pravosuđu BiH Centara za edukaciju sudija i tužilaca FBiH i RS, planirane su obuke na ovu temu.

Vezano za medijaciju kao alternativni način rješavanja sporova, ovdje se treba istaći, da je **medijacija kao institut u nadležnosti udruženja medijatora**. U 2018. i 2019. godini Udruženje medijatora BiH je samofinansirajući se, a i uz pomoć donatora, provodilo program početne obuke medijacije (Medijacija 1. i 2.). Takođe, u 2019. godini, obuke o medijaciji su postale integralni dio programa obuka Agencije za državnu službu.

Vezano za izradu Strategije za alternativno rješavanje sporova, za sada nema dostupnih informacija.

Rok za izvršenje ovog programa je 31.12.2020. godine.

S obzirom da je rok za izvršenje ovog strateškog programa 31.12.2020. godine, te imajući u vidu raspoložive informacije, ovdje se može zaključiti da se sa **izradom teksta Strategije za alternativno rješavanje sporova još uvijek nije otpočelo**. VSTV je kao nosilac aktivnosti 20.01.2020. godine razmatrao Odluku o dopuni Odluke o formiranju radne skupine za izradu Strategije za alternativno rješavanje sporova. Ova aktivnost se trenutno nalazi u fazi izrade analize trenutnog stanja u ovoj oblasti, te se ovdje može konstatovati da iako postoje značajni rizici u pogledu da ova aktivnost ostane samo djelimično implementirana (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*), trenutno se može uslovno zaključiti da se ipak odvija u skladu sa planom aktivnosti, kao i samog strateškog programa.

3.2.4 Rasterećenje pravosudnih institucija u BiH izmještanjem pojedinih postupaka i prijenosa ovlaštenja

U okviru ovog strateškog programa je potrebno izraditi analizu mogućnosti unaprjeđenja izvršnog postupka, te u skladu sa izrađenom analizom izraditi i u proceduru uputiti prijedloge izmjena postojećih zakonskih i podzakonskih akata za izmještanje izvršnog postupka iz sudova

VSTV je još 2015. godine izradio analizu mogućnosti izmještanja izvršnog postupka iz sudova i uputio inicijativu izvršnim vlastima u cilju pokretanja procedure usvajanja izmjena zakona.

Slijedom navedenog, u 2017. godini organizovana je TAIEX radionica po pitanju reforme izvršnog postupka, koji je bio praćen izradom Akcionog plana za smanjenje broja neriješenih predmeta. U 2018. godini, provedena je TAIEX Stručna misija procjene izvršnog postupka u BiH. Preciznije, veliki broj **neriješenih predmeta u BiH predstavljaju tzv. „komunalni predmeti“– neplaćanje usluga komunalnim preduzećima**, te je, između ostalog, kao posljedica prethodno navedenih aktivnosti **sačinjen i Akcioni plan za smanjenje broja neriješenih predmeta, a koji podrazumijevaju i komunalne predmete**. Iz dostupnih informacija, a na osnovu nekoliko mogućnosti koje su bile pružene nadležnima u postupanju u pogledu ove grupe predmeta, **nije poznato na koji način i u kojoj mjeri je navedeni Akcioni plan implementiran**.

U pogledu potrebnih izmjena i dopuna zakona o izvršnom postupku u BiH, ministar pravde BiH je u 2018. godini formirao Radnu grupu za unaprjeđenje izvršnog postupka i reviziju zakona o izvršnom postupku u BiH. Članovi Radne grupe su nadležna entitetska ministarstva pravde i MP BiH, dok podršku radu Radne grupe pruža VSTV.

Trenutno stanje u ovom reformskom programu jeste da je **RS usvojio neophodni Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 66/18) kojim je uspostavljen institut izvršioca po osnovu ugovora kojeg angažuje sud na prijedlog tražioca izvršenja, u svrhu izvršenja**

potraživanja određene kategorije komunalnih usluga. Navedeni izvršioc provodi izvršenja potraživanja na pokretnim stvarima. Takođe, u cilju postizanja veće efikasnosti u provođenju ostavinskog postupka, **u RS je usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vanpraničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 91/16).**

U Brčko distriktu BiH je u prvom čitanju u Pravosudnoj komsiji Brčko distrikta BiH utvrđen prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta BiH. **U 2017. godini, usvojen je Zakon o nasljeđivanju Brčko distrikta BiH.**

U Federaciji BiH izvršni postupak za građane vrlo često predstavlja veliku prepreku i ostvarivanju njihovih prava, što dokazuje i Odluka Ustavnog suda BiH o dopustivosti i meritumu (Službeni glasnik BiH, broj 45/18). Prema dostupnim informacijama, **u 2018. godini Vlada Federacije BiH je povukla iz zakonodavne procedure Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku FBiH,** te je zadužila Federalno Ministarstvo pravde BiH da u određenom roku izradi kompilirani Prijedloga izmjena koji će sadržavati navedeni Prijedlog i prijedlog VSTV-a i Ministarstva pravde BiH.

S obzirom na sve navedeno, te da je rok za izvršenje ovog strateškog programa 31.12.2020. godine, a koji podrazumijeva i samu implementaciju u praksi usvojenih potrebnih izmjena i dopuna zakonskih rješenja, postoji izvjestan rizik da će ovaj program ostati samo djelimično implementiran (***indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom***)

3.2.5 Praćenje primjene svih organizacijskih i procesnih zakona (zakoni o sudovima, tužilaštvima i svi procesni zakoni)

Ovaj strateški program podrazumijeva otpočinjanje redovnog praćenja primjene zakona iz naslova, uz izradu predmetnih analiza sa preporukama, te posljedično izradu izmjena i dopuna zakona u skladu sa preporukama.

U nastavku se nalazi spisak izmjena i dopuna zakona donesenih u vremenskom okviru predviđenim AP-om i N-RAP-om za implementaciju SRSP-a:

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 46/16);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 98/15);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 80/14);
- Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona FBiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 46/2016 i 75/2017);
- Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 59/14);
- Zakon o prekršajima FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 63/14);
- Zakon o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/14);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stečajnom postupku FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/14);

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 32/2003, 52/2003 - ispr., 33/2006, 39/2006 - ispravka, 39/2009, 35/2012 i 46/2016 i "Službeni glasnik BiH", br. 42/2018 - odluka Ustavnog Suda).
- Zakon o javnim tužilaštvima RS-a ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 69/16);
- Zakon o suzbijanju korupcije, organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala RS-a ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 39/16);
- Krivični Zakonik RS-a ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 64/17 i 104/18 – Odluka Ustavnog suda BiH);
- Zakon o oduzimanju imovine koja je proistekla izvršenjem krivičnog djela RS-a ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 66/18);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima RS-a ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 100/17);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima RS-a ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 110/16);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku RS-a ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 66/18);
- Zakon o likvidacionom postupku RS-a ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 82/19);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o registraciji poslovnih subjekata u RS-u ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 84/19);
- Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o pravosudnom ispitu u RS-u ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 82/19);
- Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o nasljeđivanju RS-a ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 82/19);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o notarima RS-a ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 82/19);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine", broj 3/19);
- Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine", broj 3/19);
- Zakon o izmjeni Zakona o vanpraničnom postupku Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine", broj 36/17);
- Zakon o dopunama Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine", broj 47/17);

Slijedom svega navedenog, te imajući u vidu da je rok za implementaciju ovog strateškog programa 31.12.2020. godine, može se zaključiti da se ovaj program odvija bez ikakvih zastoja. **Ovdje moramo imati u vidu da nema dostupnih podataka o tijelima koja su zadužena za praćenje procesnih zakona, odnosno o izrađenim analizama (sa preporukama) i njihovoj opravdanosti, a čiji su rezultat bile sve gore pobrojane izmjene i dopune relevantnih zakona.** Zadnje treba razmotriti u svjetlu metodološkog pristupa u izradi buduće strategije za reformu sektora pravde BiH.

3.2.6 Obezbjedenje organizacionih, infrastrukturnih i materijalno-tehničkih pretpostavki za rad pravosudnih institucija u BiH

Ovaj strateški program inkorporiše nekoliko aktivnosti primarno infrastrukturnog karaktera u cilju unaprjeđenja materijalno-tehničke podrške pravosudnog sistema. Preciznije, predviđene aktivnosti su:

- Osiguranje sredstava za obnovu, izgradnju i redovno održavanje zgrada za prioritetne pravosudne institucije u BiH;
- Dalji razvoj novih aplikacijskih sredstava za upravljanje predmetima i unaprjeđenja pravosudnog internet portala;
- Unaprjeđenje novog primarnog informacijskog centra pravosudnog informacionog sistema, što podrazumijeva preseljenje *backup* podataka. *Backup* podaci su preseljeni i pušteni u rad u novom informacijskom centru, a pravosudni informacijski sistem u BiH u cjelini usklađen sa novim hardverskim i softverskim tehnološkim standardima;
- Poboljšanje sigurnosti pravosudnog informacionog sistema;
- Razvoj aplikativnog rješenja za podršku istragama (procesuiranje predmeta korupcije, organizovanog kriminala i ekonomskog kriminala).

U okviru ovog strateškog programa, sredstva za obnovu su većinom obezbijeđena iz donatorskih sredstava. U sklopu IPA-2012, IPA-2013 i projektnih sredstava drugih donatora, kao iz sredstava budžeta RS-a izvršena je rekonstrukcija i obnova sljedećih zgrada pravosudnih institucija:

- Osnovni sud u Banja Luci;
- Okružni sud u Banja Luci;
- Osnovni sud u Doboju;
- Okružni sud u Doboju;
- Javno tužilaštvo u Doboju;
- Osnovni sud u Kozarskoj Dubici;
- Okružni sud u Prijedoru;
- Okružni privredni sud u Prijedoru;
- Okružno javno tužilaštvo u Prijedoru;
- Osnovni sud u Foči;
- Okružno tužilaštvo u Istočnom Sarajevu;
- Pravosudne institucije u Trebinju (započeta izgradnja);
- Opremanje pravosudnih institucija u Prijedoru, Srpcu i Gradiški;
- Opremanje Okružnog suda u Prijedoru;
- Opremanje Okružnog privrednog suda u Prijedoru;
- Opremanje Okružnog javnog tužilaštva u Prijedoru;
- Opremanje Osnovnog suda u Trebinju;
- Opremanje Okružnog suda u Trebinju;
- Opremanje Osnovnog suda u Gradišci.

U okviru donatorskih (IPA-2015) i budžetskih sredstava u Federaciji BiH izvršena/započeta je izgradnja/rekonstrukcija sljedećih pravosudnih objekata:

- Opštinski sud u Tuzli;
- Kantonalni sud u Tuzli;
- Kantonalno tužilaštvo u Tuzli;
- Opštinski sud u Ljubuškom;
- Opštinski sud u Visokom;
- Opštinski sud u Zenici;
- Kantonalni sud u Bihacima;
- Kantonalno tužilaštvo u Sarajevu.

U okviru IPA-2012/2013 su izgrađeni/razvijeni/unaprijeđeni sljedeći informacijski operativno-tehnički sistemi u pravosuđu u BiH:

- Sistem za upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima (CMS/TCMS – druga generacija);
- Mobilna aplikacija e-Sud;
- Sistem za izvještavanje i podršku odlučivanju u pravosuđu (SIPO);
- Sistem za upravljanje ljudskim resursima (HRMIS);
- Portal Pravosuđe BiH;
- Informacioni centar;
- Pravosudni informacijski sistem (PIS) (prva faza analize bezbjednosti);
- (Novi) centar za obradu i arhiviranje podataka PIS-a;
- Nabavka IKT, audio i video opreme (prva faza – raspisivanje tendera).

Politika bezbjednosti u smislu bezbjednosti informacionog sistema se trenutno razvija, a na snazi je od 2017. godine. Takođe, trenutno je u pripremi set pratećih akata koji regulišu sprječavanje gubitka podataka u pravosuđu i pripreme za provođenje revizije IT bezbjednosti, dok je bezbjednost portala pravosuđa BiH i *web servisa* unaprijeđena uvođenjem bezbjedonosnih protokola.

Iako se generalno može zaključiti da se aktivnosti na implementaciji ovog strateškog programa intenzivno provode, ovdje se mora konstatovati da je **veliki broj aktivnosti proveden uz pomoć donatorskih sredstava, te se u istom trenutku postavlja pitanje njihove dugoročne održivosti – ovo posebno u pogledu osiguranja sredstava za redovo održavanje zgrada pravosudnog sistema**. Rok za implementaciju ovog strateškog programa je 31.12. 2020. godine. Imajući u vidu da **nikakve aktivnosti nisu preduzete u pogledu razvoja aplikativnog rješenja za podršku tužilaštvima, u ovom izvještajnom periodu se može zaključiti da se ovaj program provodi djelimično uspješno (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*)**. Takođe, imajući u vidu vremenski okvir za provođenje ovog strateškog programa, postoji veliki rizik da će ova ocjena ostati do samog kraja implementacionog perioda.

3.2.7 Unaprijeđenje vještina upravljanja pravosudnim institucijama u BiH

N-RAP-om, kao implementacijska aktivnost ovog strateškog programa, je predviđeno usvajanje modula i provođenje naprednih vidova obuke rukovodnog osoblja u pravosudnim institucijama u BiH.

Prema dostupnim informacijama u okviru Projekta Unaprijeđenja pravosuđa II (finansiran od Holandije i Norveške) izrađen je program obuka i proveden trening trenera za obuke rukovodećeg kadra u pravosudnim institucijama. Takođe, obuke su uvrštene u Program obuka Centra za edukaciju sudija i tužilaca Federacije BiH za 2019. godinu. U ovom pogledu, u RS-u obuke zaposlenika u sudovima i tužilaštvima za specifične oblasti se provode od strane Ministarstva pravde RS-a Integralnim planom edukacije Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove. Takođe, u RS-u je u 2019. godini održano nekoliko tematskih obuka za srednji i visoki nivo sudskog kadra.

Pored činjenice da je indikator mjerljivosti ovog strateškog programa postavljen na način da je za potvrdu njegove ispunjenosti potrebno izraditi analizu održivosti održanih i dugoročno planiranih obuka, ne može se zaobići ni činjenica da je i ovaj program u izvjesnoj mjeri implementiran uz pomoć donatorskih sredstava.

Posmatrajući "pokazatelj za praćenje provođenja" samog programa, može se konstatovati da se isti provodi uspješno.

3.2.8 Unaprjeđenje sistema za praćenje efikasnosti i kvaliteta rada sudija, tužilaca i stručnih saradnika

Ovim strateškim programom se ima za cilj unaprijediti efikasnost i kvalitet rada sudija, tužilaca i stručnih saradnika kroz primjenu Pravilnika o vremenskim okvirima za rješavanje predmeta i kriterijuma za rad sudija i tužilaca.

VSTV je u 2018. godini usvojio nacrt Kriterija i nacrt Pravidnika za ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija, kao proizvod Stručne misije Evropske delegacije. Ovim je u analizu rada sudija i tužilaca uvedeno više kvantitavnih i kvalitativnih kriterija. **Prema dostupnim zaključcima nadležnih, proizilazi da svi sudovi i tužilaštva prate ostvarivanje kvantitavnih i kvalitativnih indikatora uspješnosti rada.** Na isti način, nasumičnim odabirom predmeta, izvodi se i analitička ocjena rada tužioca. Ove ocjene u skladu sa Poslovníkom VSTV-a koristiće se u postupku imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija.

Usvajanjem dopune Pravilnika o postupku ocjenjivanja rada predsjednika sudova, sudija i stručnih saradnika i Pravilnika o postupku ocjenjivanja rada glavnih tužilaca, zamjenika glavnih tužilaca, šefova odjeljenja/odsjeka i tužilaca u 2018. godini od strane VSTV-a, utvrđeni su rokovi za podnošenje prigovora za ocjenu rada.

U pogledu primjene Pravilnika o orijentacionim normama prerano je izvoditi zaključke. Takođe, razvijeni su i izvještaji koji pokazuju u kojoj fazi predmeta postoji kašnjenje.

Vezano za aktivost zakonskog regulisanje ocjenjivanja tužilaca i glavnih tužilaca, ovdje se treba konstatovati da postoji veliki rizik da ova aktivnost ne bude izvršena u vremenskom okviru trajanja N-RAP-a (*indikator stepena provođenja aktivnosti: djelimično provedena/odgođena/kasni se sa realizacijom*) iz razloga što je ista direktno vezana za donošenje novog Zakona o VSTV-u.

Generalno se izvodi zaključak da se **ovaj program djelimično uspješno provodi (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*).**

3.2.9 Unaprjeđenja statusa nesudskog i netužilačkog osoblja u pravosudnim institucijama u BiH

Cilj strateškog programa je provođenjem aktivnosti usvajanja dugoročnih planova za razvoj, status, prava, obuke unaprijediti status zaposlenika u pravosuđu (nesudsko osoblje) u pravnom, organizacionom i finansijskom aspektu.

Status nesudskog osoblja je na različitim nivoima nadležnosti u BiH riješen na sljedeći način:

- Državni nivo BiH – pravilnici koje donose rukovodioci institucija;
- RS – Pravilnik o ocjenjivanju rada zaposlenika u tužilaštvima kojeg donosi glavni republički tužilac na osnovu Zakona o javnim tužilaštvima RS-a; Zaključen je kolektivni ugovor za zaposlene u institucijama pravosuđa RS-a;
- Brčko distrit BiH – Zakon o službenicima i namještenicima u pravosuđu BD BiH; Zakon o platama i naknadama zaposlenih u pravosuđu BD BiH; Program stručnog usavršavanja službenika i namještenika u pravosuđu BD BiH;
- Federacija BiH – Zakon o namještenicima u organima državne službe FBiH;
- Kanton Sarajevo – Zakon o državnoj službi u Kantonu Sarajevo; Zakon o platama i naknadama u organima vlasti Kantona Sarajevo; Uredba o naknadama koje nemaju karakter plate Kantona Sarajevo.

U 2019. godini je bilo planirano da se aktivnosti ovog programa baziraju na preporukama iz IPA projekta (Komponenta II) "Izgradnja kapaciteta za pravosudnu reformu u BiH", a koje su izostale i zbog nedostatka kapaciteta za provođenje.

Imajući u vidu kompleksnost očekivane aktivnosti u pogledu potrebe za izradom i usvajanjem **dugoročnih planova za razvoj statusa, prava, položaja, obuke i ocjenjivanja zaposlenika u pravosuđu u BiH, koji nisu nosioci pravosudnih funkcija, sa pravnog, organizacionog i finansijskog aspekta**, te vremenskog okvira za njeno provođenje (31.12. 2020. godine), ovdje konstatujemo da postoji izvjestan rizik da će ovaj program kao takav ostati **djelimično implementiran (indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom)**.

3.3 Strateška podoblast: Odgovornost i profesionalizam nosilaca pravosudnih funkcija

Ova strateška podoblast uključuje sljedeće **strateške programe**:

- 1) Unaprjeđenje poštivanja standarda profesionalne etike i integriteta,
- 2) Unaprjeđenje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija u BiH,
- 3) Unaprjeđenje unutrašnje organizacije pravosudnih institucija u BiH, procedura, znanja i vještina za dosljednu primjenu Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH i
- 4) Unaprjeđenje obuka nosilaca pravosudnih funkcija u BiH.

3.3.1 Unaprjeđenje poštivanja standarda, profesionalne etike i integriteta

Ovaj strateški program podrazumijeva unaprjeđenje mjera poštivanja standarda profesionalne etike i integriteta uspostavljanjem elektronskog sistema podnošenja i provjere podataka iz imovinskih kartona i unaprjeđenje Etičkog kodeksa.

VSTV je u 2016. godini usvojio sljedeće dokumente u cilju izgradnje i jačanja integriteta u pravosudnim institucijama:

- Smjernice za izradu i provođenje plana integriteta u pravosudnim institucijama u BiH;
- Metodološko uputstvo za izradu plana integriteta u pravosudnim institucijama u BiH;
- Model Plan integriteta.

Kao podrška provođenju planova integriteta, izrađen je i Priručnik za primjenu kodeksa sudijske etike i tužilačke etike.

S obzirom da se **Pravilnik o praćenju i objavljivanju podataka iz ličnih finansijskih izvještaja stavljen van snage rješenjem Agencije za zaštitu ličnih podataka**, trenutno se primjenjuje stari sistem prikupljanja podataka, iako je VSTV 22.01.2020. godine usvojilo Nacrt novog Pravilnika koji bi trebao da ispunjava zahtjeve Agencije za zatitu ličnih podataka, odnosno presude Suda BiH.

VSTV je u 2019. godini usvojio institucionalne mehanizme i evidencije za provođenje instrumenata za praćenje primjene Smjernica za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu.

Takođe, donesene su dopune i etičkih kodeksa za sudije i tužioce sa ranije usvojenim smjernicama za sprječavanja sukoba interesa u pravosuđu.

U Brčko distriktu BiH u 2018. godini usvojeni su planovi integriteta u Osnovnom sudu, Apelacionom sudu i Tužilaštvu BD BiH.

Imajući u vidu da je Pravilnik o praćenju i objavljivanju podataka iz ličnih finansijskih izvještaja stavljen van snage, te da isti predstavlja glavnu mjeru koja je trebala biti provedena u smislu unaprjeđenja mjera integriteta nosilaca pravosudnih funkcija, za sada se može konstatovati da ova strateška oblast ostaje samo djelimično provedena (*indikator stepena provođenja: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*).

3.3.2 Unaprjeđenje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija u BiH

Činjenica da implementacija ovog strateškog programa zavisi o donošenju izmjena i dopuna Zakona o VSTV, te se u skladu sa tim može konstatovati da postoje izvjesni rizici da potrebne izmjene i dopune Zakona neće biti usvojene.

U okviru vremenskog roka predviđenog za provođenje ovog programa VSTV je usvojio Priručnik za vođenje disciplinskog postupka.

Trenutna je ocjena da se ovaj program ne provodi, uz postojanje rizika političke izvodivosti usvajanja izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u.

3.3.3 Unaprjeđenje unutrašnje organizacije pravosudnih institucija u BiH, procedura, znanja i vještina za dosljednu primjenu Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH

Ovaj strateški program predviđa aktivnosti popune radnih mjesta predviđenih unutrašnjim sistematizacijama pravosudnih funkcija, pružanje preporuka na osnovu provedene analize primjene vaspitnih mjera, te u konačnici dosljednu primjenu Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH.

Vezano za potrebu dosljedne primjene Zakona i popunjavanja radnih mjesta propisanih unutrašnjom sistematizacijom, do sada su provedene sljedeće mjere:

- Tužilaštva u BiH su izmjenile svoje unutrašnje sistematizacije, ali su upražnjena radna mjesta popunjavana u skladu sa raspoloživim sredstvima;
- U pravosudnim institucijama je trenutno zaposleno oko 26 psihologa/socijalnih radnika;
- U pravosudnim institucijama RS-a skoro su sve upražnje pozicije popunjene;
- Radno mjesto saradnika za podršku svjedocima u BD BiH je popunjeno, i ista osoba postupa i pred Osnovnim i pred Apelacionim sudom, dok saradnik za podršku svjedocima Policije Brčko distrikta BiH pruža podršku Tužilaštvu Brčko distrikta BiH;
- CMS i TCMS operativni sistemi su prilagođeni potrebi dosljedne primjene Zakona;
- Programima rada Centara za obuku sudija i tužilaca RS-a i FBiH-a za 2019. godinu bile su predviđene obuke za nosioce pravosudnih funkcija o postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima;
- U 2016. godini Ministarstvo pravde RS-a je izradilo analizu primjene Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, a Ombudsman BiH je publikovao Analizu stanja u ustanovama u kojima su smješteni maloljetnici u sukobu sa zakonom u BiH;
- U RS-u je 10.10.2019. godine Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku upućen u javnu raspravu, te prema dostupnim informacijama još uvijek nije usvojen;

- U 2019. godini u Federaciji BiH je usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku FBiH.

Imajući u vidu pokazatelje provođenja strateškog programa i pripadajućih aktivnosti, ovdje se može konstatovati da se implementacija ovog programa u cjelini odvija djelimično uspješno (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*) jer zakonodavstvo u BiH još uvijek ostaje nesuklađeno, dok istovremeno nisu dostupni podaci o izvršenim analizama primjene vaspitnih mjera.

3.3.4 Unaprjeđenje obuka nosilaca pravosudnih funkcija u BiH

Provođenje ovog strateškog programa podrazumijeva provođenja aktivnosti iz srednjoročne strategije za početnu obuku i stručno usavršavanje sudija i tužilaca za period 2017.-2020. godine, te utvrditi oblasti u kojima se obuka može unaprijediti i modernizovati.

Oblasti u kojima se treba unaprijediti obuka su definisane u stručnim - *peer review* procesima provedenim od strane Delegacije EU. VSTV je u 2017. godini usvojio i Akcioni plan za provođenje preporuka.

Prioritetne oblasti za unaprjeđenje obuka definisane preporukama i Akcionim planom VSTV-a su:

- Unaprjeđenje početne obuke za novoimenovane nosioce pravosudnih funkcija;
- Potreba uvođenja mentorstva iskusnijih sudija i tužioca nad mlađim sudijama i tužiocima;
- Centar za edukaciju sudija i tužilaca Republike Srpske je za 2020. godinu utvrdio Program stručnog usavršavanja i početne obuke, dok se na osnovu dostupnih informacija ne može zaključiti da Centar za edukaciju sudija i tužilaca Federacije BiH ima isti ili sličan utvrđen program;
- Takođe, na osnovu dostupnih informacija proizilazi da se preporuke implementiraju u smislu modernizacije obuka za nosioce pravosudnih funkcija, a u skladu sa *peer review* preporukama.

Sljedom navedenog proizilazi da se ovaj strateški program odvija uspješno. Ovdje bi trebalo uvesti pokazatelj provođenja programa ili aktivnosti koji bi utvrđivao dugoročnu održivost ispunjenih ciljeva programa.

3.4 Strateška podoblast: Otvorenost u radu pravosudnih institucija u BiH

Otvorenost u radu pravosudnih institucija u BiH kao strateška podoblast uključuje sljedeće **strateške programe**:

- 1) unaprjeđenje komunikacije pravosudnih institucija u BiH sa medijima, korisnicima usluga i javnosti i
- 2) unaprjeđenje dostupnosti informacija o radu pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti.

3.4.1 Unaprjeđenje komunikacije pravosudnih institucija u BiH sa medijima, korisnicima usluga i javnosti

Ovaj strateški okvir se fokusira na unaprjeđenje *online* platformi za komunikaciju sa tri navedene kategorije korisnika.

Prema dostupnim informacijam razvoj i testiranje funkcionalnosti za unaprjeđenje internet stranica pravosudnih institucija vrši se kontinuirano, te je u tom smislu samo u 2019. godini Evropska Unija, kao najveći pojedinačni donator, učestovala sa ukupno 61 milion KM, od čega je znatan dio sredstava utrošen na nabavku računarske opreme, softvera i druge opreme potrebne za informatizaciju pravosuđa na svim nivoima vlasti.

Sve internet stranice pravosudnih institucija su objedinjene pod *web* portalom *pravosudje.ba*, te su u tom smislu anketirani korisnici ovog *web* portala, a njihovi odgovori će poslužiti kao osnova za unaprjeđenje sadržaja na svim *web* stranicama pravosudnih institucija.

Slijedom navedenog, te imajući u vidu da je vremenski okvir za izvršenje ovog programa i pratećih aktivnosti 31.12. 2020. godine, može se zaključiti da se u ovom trenutku program odvija uspješno i bez većih smetnji. Ono što je zapaženo ovdje, kao i kod velikog broja drugih strateških programa da se kroz sve izvještajne periode dokazuje činjenica da su se ti programi implementirali u potpunosti ili u većinskom dijelu iz donatorskih sredstava. S obzirom da će i u budućnosti biti potrebno izdvojiti značajna sredstva za održavanje i unaprjeđenje već uspostavljenih informacionih sistema i *web* platformi unutar pravosudnih institucija, postavlja se pitanje izvodivosti dugoročne održivosti ovakve vrste strateških programa.

3.4.2 Unaprjeđenje dostupnosti informacija o radu pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti

Tri aktivnosti koje sadržajno oblikuju ovaj strateški program su orjentisane na kontinuirano:

- objavljivanje izvještaja o efikasnosti i kvalitetu rada pravosuđa i podataka o procesuiranju svih krivičnih djela;
- ažuriranje sadržaja internet stranica i baze sudskih odluka;
- osiguravanje dostupnosti informacija kroz organizovanje okruglih stolova;
- unaprjeđenje komunikacijske strategije VSTV-a.

Prema dostupnim informacijama na stranicama portala *pravosudje.ba*, objavljuju se, između ostalog, sljedeći podaci:

- protok predmeta,
- kvalitetu rada sudova i tužilaštava, realizacija planova rješavanja predmeta i drugi podaci koji mogu biti od koristi za ocjenu efikasnosti i kvaliteta rada sudova,
- kvartalni izvještaji o rezultatima rada sudova,
- podaci o strukturi krivičnih djela,
- posljednje informacije od interesa za javnost,
- ažurirana Baza sudskih odluka,
- praksa Evropskog suda za ljudska prava u odnosu na BiH.

Sjednice VSTV su u najvećem dijelu otvorene za javnost osim u djelovima gdje je Poslovnikom VSTV-a predviđeno da javnost bude isključena (npr. Odlučivanje po žalbama na disciplinske odluke).

Vezano za osiguranje dostupnosti informacija kroz promotivne aktivnosti, može se konstatovati da su u prošlom periodu samo pojedini sudovi u saradnji sa VSTV-om organizovali ovakvu vrstu aktivnosti.

Na osnovu svega navedenog može se zaključiti da se ovaj strateški program provodi djelimično uspješno (djelomično proveden/odgođen/kasni se sa realizacijom), s tim da određene informacije od interesa za javnost ostaju nedostupne (npr. gore nevedene odluke donesene u disciplinskim postupcima), a što uveliko podriva povjerenje javnosti u pravosuđe. Takođe, nerijetko se dešava i situacija, da se nakon sjednica VSTV-a novinarima obraćaju članovi VSTV-a po vlastitom nahođenju, a nekada se niko i ne obrati javnosti povodom materijala koji se raspravljao na određenoj sjednici.

Prema raspoloživim informacijama do danas nije usvojena komunikacijska strategija VSTV-a u smislu postojanja jednog strateškog dokumenta. Ovdje takođe ne treba zanemariti postojanje sljedećih dokumenata koji u značajnom djelu definišu odnos pravosudnih institucija prema javnosti:

- Strategija za postupanje sa osobama koje dolaze u kontakt sa tužilaštvima;
- Smjernice za postupanje policije i tužilaštva u odnosu s javnošću;
- Priručnik za novinare o etičkom izvještavanju o krivičnim postupcima.

4. STRATEŠKA OBLAST 2 - IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA U BIH

U pogledu strateškog cilja postavljenog programom i dalje se može konstatovati da postoji izraženi nedostatak u koordiniranom pristupu u regulisanju krivično-pravnih sankcija između različitih administrativnih nivoa, odnosno zakonodavstava unutar BiH. Vidljivo je da različiti nivoi vlasti/entiteta čekaju jedan nivo (zakonodavnu inicijativu i usvajanje) da usvoji zakon, pa se čeka kako bi se vidjeli rezultati implementacije istog. U zavisnosti od rezultata, ostali nivoi vlasti slijede za primjerom, posebno ako provedba pokaže rezultate u smislu poboljšanja standarda u sistemu krivičnih sankcija.

4.1 Strateška podoblast: Upravljanje sistemom za izvršenje krivičnih sankcija

Ova strateška podoblast odnosi se na sljedeće strateške programe:

- 1) Usklađivanje standarda i propisa koji uređuju izvršenje krivičnih sankcija u BiH
- 2) Uspostavljanje uprava za izvršenje krivičnih sankcija u BiH
- 3) Unapređenje sistema za prikupljanje podataka u oblasti izvršenja krivičnih sankcija u BiH
- 4) Unapređenje zavodske infrastrukture i uslova u zavodima u BiH
- 5) Sistematizacija i provođenje obuka zavodskog osoblja u BiH i
- 6) Unapređenje sistema zdravstvene zaštite za osuđenike u BiH.

4.1.1 Usklađivanje standarda i propisa koji uređuju izvršenje krivičnih sankcija u BiH

Ovaj strateški program podrazumijeva izradu analize usklađenosti zakona i podzakonskih akata u BiH, i sa međunarodnim standardima u skladu sa nadležnostima svih nivoa vlasti u BiH. Na osnovu navedenog, nadležni trebaju izraditi zakonska rješenja radi međusobnog usklađivanja i usklađivanja sa međunarodnim standardima.

U nastavku se pobrojane zakonske inicijative koje se trenutno nalaze u svojoj početnoj fazi izrade ili su iste dobile svoj epilog u formi usvojenih zakona. Ovo u vremenskom okviru koji je predviđen AP-om za implementaciju ovog programa i pratećih aktivnosti:

- Zakon Bosne i Hercegovine za izvršavanja krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera – Službeni prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 22/16); Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama je 2018. godine upućen u parlamentarnu procedure;
- Zakon o izvršenju krivičnih sankcija FBiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 44/98, 42/99 i 12/09); Izrađen je tekst Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija FBiH;
- Zakon o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija RS-a ("Službeni glasnik RS", broj 63/18);
- Zakon o amnestiji Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", broj 61/18);
- (Usaglašeni) Zakon o izvršenju sankcija, pritvora i drugih mjera Brčko distrikta BiH još uvijek nije usvojen.

U mandatu Koordinacionog tijela Ministarstva pravde BiH za usklađivanje zakona i podzakonskih akata iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija u BiH, a uskladu sa tvrdnjama nadležnih, utvrđeno je da su propisi iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija u velikoj mjeri usklađeni.

Ovdje je bitno naglasiti da iz svega navedenog proizilazi da simultanost i sinhronizovanost svih nivoa vlasti u jednoobraznom regulisanju ove materije još uvijek izostaje. Ovo je posebno vidljivo iz činjenice da je zakon koji reguliše izvršenje krivičnih sankcija usvojen samo u RS-u.

Ukoliko strogo pratimo postavljene parametre mjerljivosti implementacije strateškog programa i pratećih aktivnosti ovdje možemo uočiti njihovu međusobnu suprotstavljenost – **aktivnosti provedene/strateški**

program nije proveden. Preciznije, pokazatelj praćenja provođenja ovog strateškog programa je definisan na način da se isti može smatrati provedenim ukoliko su **svi standardi i propisi o izvršenju krivičnih sankcija na svim nivoima vlasti usklađeni, a što podrazumijeva i njihovo usvajanje. S obzirom da nijedna od definišućih aktivnosti ne podrazumijeva usvajanje propisa već samo njihovu izradu,** a da sam postavljeni strateški program svojom definicijom zahtijeva usvajanje (usklađenih) propisa, tu dolazimo do određene nelogičnosti u pogledu metodološke (ne)konzistentnosti između aktivnosti i samog programa. Slijedom navedenog, te imajući u vidu da je rok za izvršenje ovog programa 31.12.2020.godine, ovdje se može uslovno konstatovati da se ovaj program za sada može smatrati djelimično provedenim (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*)

Takođe, pitanje koje ostaje otvoreno jeste održivosti dugoročnog odgovora pravosudnog sistema u BiH na potrebu postojanja usklađenih propisa u ovoj oblasti, jer se za sada ni ne nazire datum usvajanja i stupanja na snagu relevantnih zakona na drugim nivoima vlasti u BiH.

4.1.2 Uspostavljanje uprava za izvršenje krivičnih sankcija BiH

Ovaj strateški program predviđa provođenje aktivnosti ispitivanja mogućnosti za uspostavljanje uprava, te posljedično i izrade rješenja za uspostavljanje uprava uz obezbjeđenje materijalno-tehničkih pretpostavki za njihovo osnivanje.

Na osnovu dostupnih informacija, izvodi se zaključak da još uvijek nisu stvoreni uslovi za otpočinjanje implementacije ovog programa. Ovo prije svega jer nadležni nivoi vlasti u BiH nisu iskazali zadovoljavajući nivo posvećenosti njegovoj implementaciji.

Trenutni pravni status zavoda za izvršenje krivičnih sankcija jeste da oni uživaju samostalni pravni status. Prema gore navedenom nacrtu Zakona za izvršenje krivičnih sankcija FBiH, zatvor uživa status sektora kao osnovne organizacione jedinice. Ovdje je bitna napomenuti da u BiH ne postoje operativne jedinice zadužene za upravljanje pojedinačnim funkcionalnim oblastima.

Trenutno stanje u zatvorima zahtijeva brzi i koherentan odgovor od nadležnih institucija u BiH u pogledu prijeko potrebnog poboljšanja situacije u zatvorskim i pritvorskim jedinicama. Trenutno stanje u zatvorima jeste da su oni pretrpani, a dok se potrebama ranjivih kategorija zatvorenika ne udovoljava. Također, MP BiH treba da radi i koordiniše sa ministarstvima pravde entiteta i nadležnima u Brčko Distriktu BiH kako bi se sve pojedinačne aktivnosti uskladile i u saradnji s Ministarstva zdravlja pronašao najbolji zajednički plan finansiranja zdravstvene zaštite zatvorenika. Ukupni uslovi u zatvorima širom zemlje zahtijevaju ažurnost i odlučne korake za implementaciju SRSP i akcionog plana u ovoj oblasti.

4.1.3 Unaprjeđenje sistema za prikupljanje podataka u oblasti izvršenja krivičnih sankcija u BiH

Četiri aktivnosti koje definišu ovaj strateški program ogledaju se u:

- Vršnju analize kapaciteta za prikupljanje podataka u oblasti izvršenja krivičnih sankcija u BiH;
- Izrada podzakonskih akata kojima se definiše okvir i procedure za prikupljanje i obradu podataka;
- Osiguranju materijalno-tehničkih uslova i softverskih rješenja za operativno i statističko prikupljanje podataka u oblasti izvršenja krivičnih sankcija u BiH;
- Provođenju obuka o prikupljanju i analizi podataka.

U skladu sa dostupnim podacima, trenutno stanje u pogledu do sada preduzetih aktivnosti/usvojenih podzakonskih akata nadležnih nivoa vlasti na implementaciji ovog programa su:

Ministarstvo pravde BiH

- Izmjene i dopune Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje krivičnih sankcija, mjera pritvora i drugih mjera u BiH ("Službeni glasnik BiH, broj 18/16) (Na osnovu izrađene analize) – takođe, definisana procedura prikupljanja podataka;
- Softverska rješenja i obuke još uvijek nisu razvijena, te se uspostavljanje informatizacija i automatizacija sistema izvršenja krivičnih sankcija očekuje u okviru projekta „ Horizontal Facility for the Western Balkans and Turkey II” (2019-2020)

Federalno ministarstvo pravde BiH

- Nije pristupljeno izradi analize i podzakonskih akata – Kazneno-popravni zavodi na dnevnoj i mjesečnoj bazi dostavljaju izvještaje;
- Softverska rješenja i obuke, takođe, nisu obezbijeđeni. U ovom pogledu očekuje se podrška u okviru projekta „ Horizontal Facility for the Western Balkans and Turkey II” (2019-2020).

Ministarstvo pravde Republike Srpske:

- Zakon o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija RS-a ("Službeni glasnik RS", broj 63/18) definisano je i pitanje skupljanja podataka;
- Integralni informacioni sistem još uvijek nije uspostavljen, a podaci od kazneno-popravnih zavoda se dobijaju u vidu dnevnih i mjesečnih izvještaja
- Obuka o prikupljanju i analizi podataka jednim dijelom je izvršena u ranijem periodu, a po stavljanju u funkciju integralnog informacionog sistema predviđena je dodatna obuka putem projekta EU i Vijieća Evrope.

Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH

- Nije pristupljeno analizi kapaciteta za prikupljanje podataka u oblasti izvršenja krivičnihopravnih sankcija;
- Podaci u vidu dnevnih i mjesečnih izvještaja se redovno dobivaju od KPZ-ova oba entiteta;
- Softverska rješenja i obuke, takođe, nisu obezbijeđeni. U ovom pogledu očekuje se podrška u okviru projekta „ Horizontal Facility for the Western Balkans and Turkey II” (2019-2020).

U pogledu iznesenih podataka, te imajući u vidu vremenski okvir za implementaciju ovog programa, može se izvući zaključak da se isti provodi **djelimično uspješno (djelimično proveden/odgođen/kasni se sa realizacijom)**.

4.1.4 Unaprjeđenje zavodske infrastrukture i uslova u zavodima u BiH

Puna implementacija ovog strateškog programa zavisi od otpočinjanja rada Državnog zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera u BiH i provođenja planova za unaprjeđenje zavodske infrastrukture.

Iako su proceduralno stvorene pretpostavke za početak rada Državnog zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera u BiH (Odluka Vijeć ministara BiH "Službeni glasnik BiH broj 54/19", Rješenje ministra pravde BiH od 12.8.2019. godine o imenovanju v.d. Upravnika Zavoda na mandat od 3 mjeseca (do 11.11.)

odnosno do okončanja procedure izbora Upravnika, raspisan Javni oglas za prijem za popunjavanje radnih mjesta državnih službenika u Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH, Usvojen Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Zavoda), isti do danas nije počeo sa radom.

U skladu sa raspoloživim informacijama, stanje u pogledu provođenja planove za unaprjeđenja zavodske infrastrukture:

Federalno ministarstvo pravde (aktivnosti finansirane značajnim dijelom iz IPA fondova):

- Izvršena je izgradnja 9. paviljona u Kazneno-popravnog zavoda u Zenici;
- U funkciju je stavljen novoizgrađeni objekat u Kazneno-popravnog zavoda Bihać;
- U kazneno-popravnog zavodu u Busovači je izvršen prijem novog kadra i proširen smještajni kapacitet za 50 mjesta;
- Izvršena izgradnja fiskulturne sale, škole i pratećih objekata u Odjeljenju za maloljetnike Kazneno-popravnog zavoda u Orašju;
- U Kazneno-popravnog zavodu Zenica pritvorska jedinica je proširena za 50 mjesta, a u funkciju je stavljeno 3. paviljon.

Ministarstvo pravde Republike Srpske (Određeni nivo izvodivosti planove za unaprjeđenja zavodske infrastrukture zavisiće od raspoloživosti sredstava iz IPA fondova):

- U Banja Luci je izvršena nadogradnja spratova na paviljonima osuđenih i pritvorenih lica, adaptiran je objekat za izvršenje vaspitne mjere upućivanja u vaspitno-popravni dom, dograđeni pomoćni objekti, te obnovljen određeni vodovodne mreže;
- U Doboju je u potpunosti obnovljeno kompletno prizemlje objekta;
- U Istočnom Sarajevu izvršena je adaptacija svih prostorija za smještaj osuđenih i pritvorenih lica;
- Izvršena je potpuna rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih objekata poluotvorenog odjeljenja „Kula“;
- U Trebinju je izvršena rekonstrukcija i adaptacija kompletnog objekta za smještaj osuđenih i pritvorenih lica;
- U Bijeljini se vrši izgradnja novog zavoda na lokaciji „Patkovača“, gdje je objekat za pritvor i šetnju za pritvorena lica doveden do faze opremanja;
- Delegacija EU u BiH je 21. 02. 2019. godine raspisala tender za izgradnju zatvora koji će se finansirati sa oko pet miliona maraka u okviru programa IPA za BiH;
- U Foči je izgrađen i potpuno opremljen novi objekat Odjeljenja posebnog režima izdržavanja kazne zatvora.

U pogledu razmatranja stepena ispunjenosti ovog programa, prije svega je potrebno osvrnuti se na definiciju pokazatelja provođenja aktivnosti – Državni zavod stavljen u funkciju. **Iako su stvoreni svi preduslovi za stavljanje Zavoda u funkciju, stava smo da dok zatvorena/pritvorna lica ne budu smješšana u Zavod, ova mjera se ne može smatrati u potpunosti implementiranom.**

Slijedom svega navedenog, iako je izvjestan broj aktivnosti proveden uz donatorsku pomoć, ovdje se može konstatovati da se ovaj **program trenutno djelimično proveden (indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom).**

4.1.5 Sistematizacija i provođenje obuka zavodskog kadra u BiH

Ovaj strateški program se implementira kroz aktivnost izrade programa za kontinuirano provođenje obuka kadrova zavoda.

Iz implementacije ovog programa proizilazi da je većina aktivnosti realizovana kroz projekte međunarodnih donatora. Iako okvirne planove programa obuka za zavodske službenike donose nadležna ministarstva pravde, praktična nastava se izvodi u kazneno-popravnim zavodima.

U nastavku, a prema dostupnim informacijama, se nalazi spisak obuka i aktivnosti koje su organizovane u sklopu različitih međunarodnih projekata:

- Organizovana obuka zavodskog osoblja u radu sa populacijom nasilnih i ekstremnih osuđenika;
- Razvijen je Priručnik za obuku sistema za upravljanje predmetom za zatvorenike sa nasilnim i ekstremističkim ponašanjem (Projekat Vijeća Evrope, EU i SAD „Podrška reintegraciji nasilnih i ekstremnih zatvorenika u BiH“) – ovo u saradnji sa sektorima za izvršenje krivičnih sankcija;
- Razvijen “Priručnik za procjenu i rehabilitaciju nasilnih ekstremnih zatvorenika u Bosni i Hercegovini” (Projekat Vijeća Evrope “Strukturirano upravljanje kaznom za osuđena lica sa nasilnim i ekstremističkim ponašanjem u Bosni i Hercegovini”);
- Ministarstvo pravde Republike Srpske je donijelo okvirni plan i program stručnog usavršavanja i osposobljavanja zaposlenih u KPZ-ovima RS, a većina obuka je provedena uz podršku podržati projekata Vijeća Evrope, Evropske Komisije i SAD-a;

Slijedom navedenog, te imajući u vidu da je većina obuka provedena u okviru međunarodnih projekata, ovdje se ne može sa sigurnošću zaključiti da su izvršene obuka koncipirane u skladu sa okvirnim planovima obuka nadležnih ministarstava pravde. Takođe, isključivo oslanjanje na donatorska sredstva može dovesti u pitanje dugoročnu održivost ovog programa. S obzirom na postavljeni indikator mjerljivosti, te u nedostatku dostupnih informacija, ovdje se uslovno može zaključiti da se ovaj program trenutno provodi djelimično uspješno (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođen/kasni se sa realizacijom*).

4.1.6 Unaprjeđenje sistema zdravstvene zaštite za osuđenike u BiH

Ovaj program podrazumijeva osiguranje finansijska sredstva za provođenje Okvirnog plana za unaprjeđenje zdravstvene zaštite zavodske populacije u BiH, uz implementaciju preporuka Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja i torture (CPT).

Prema raspoloživim informacijama, u okviru ovog programa je kroz projekat „Horizontal Facility for the Western Balkans and Turkey“ tri priručnika su izrađena:

- Priručnik za procjenu i rehabilitaciju nasilnih ekstremnih zatvorenika u BiH,
- Priručnik za obuku voditelja obuke u agencijama za provođenje zakona,
- Protokoli za postupanje sa počiniocima krivičnih djela sa duševnim smetnjama u forenzičkim ustanovama.

Na osnovu dostupnih informacija može se uslovno zaključiti da se u određenoj mjeri radi na unaprjeđenju zdravstvene zaštite zatvorenika. U Federaciji BiH su u prethodnom periodu odvajana sredstva za provođenje Okvirnog plana za unaprjeđenje zdravstvene zaštite zavodske populacije u FBiH. Nisu dostupne informacije o postojanju sličnog plana u Republici Srpskoj, ali je Zakonom o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske značajno unaprjeđanja obaveza u pružanju zdravstvene zaštite zatvorenima. Takođe, nisu dostupni podaci i preduzetim aktivnostima u ovoj oblasti.

Imajući u vidu strateške aktivnosti u okviru ovog programa, te činjenice da se ne može sa sigurnošću potvrditi da su svi nivoi vlasti obazbijedili neophodna sredstva za provođenje okvirnih planova unaprjeđenja zdravstvene zaštite zatvorenika, ovdje možemo uslovno konstatovati da se program djelimično provodi (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođen/kasni se sa realizacijom*). Takođe, nisu dostupne informacije o intezitetu provođenja preporuka CPT u ovoj oblasti.

4.2. Strateška oblast 2: Unaprjeđenje primjene alternativnih sankcija u BiH

Strateška podoblast o unaprjeđenju primjene alternativnih sankcija u BiH odnose se na sljedeće strateške programe:

- 1) Obezbjeđenje primjene rada za opće dobro na slobodi za punoljetne i maloljetne osuđenike u BiH,
- 2) Provođenje sankcije kućnog zatvora s elektronskim nadzorom u BiH,
- 3) Unaprjeđenje provođenja uslovnog otpusta u BiH,
- 4) Unaprjeđenje postupka pomilovanja u BiH i
- 5) Uspostavljanje probacijske službe u BiH.

4.2.1 Obezbjeđenje primjene rada za opće dobro na slobodi za punoljetne i maloljetne osuđenike u BiH

Strateški program se treba implementirati kroz osiguranje zakonske i druge uslove za primjenu instituta rada za opšte dobro na slobodi u kantonima kroz korištenje dobrih primjera iz prakse uz osiguranje statističkog praćenja primjene ovog instituta za punoljetne osobe. Takođe, potrebno je osigurati zakonske i druge uslove za primjenu vaspitne preporuke/vaspitne mjere uključivanje u rad, bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja za maloljetne osobe u sukobu sa zakonom.

U pogledu dostupnih podataka stanje implementacije aktivnosti je sljedeće:

- Rad za opšte dobro na slobodi je zakonski regulisan na državnom nivou BiH;
- S obzirom da regulisanje rad za opšte dobro na slobodi potpada pod nadležnost kantonalnih ministarstava pravde, u nastavku su nabrojani kantoni koji su ovu oblast regulisali (prema dostupnim informacijama):
 1. Kanton Sarajevo – Institut u primjeni, obezbijedeni kapaciteti, potpisani sporazumi sa humanitarnim organizacijama, obazbijedeno statističko praćenje;
 2. Bosansko-podrinjski kanton - Institut u primjeni, obazbijedeno statističko praćenje;
 3. Zapadno-hercegovački kanton – Institut je regulisan podzakonskim aktima, postoje uslovi za primjenu, s tim da je aktivnost trenutno u zastoju u pogledu praktiče primjene jer humanitarne organizacije nisu produžile ugovore za izvršenje rada za opšte dobro;
 4. Posavski kanton – procedura donošenja podzakonskog akta potrebnog za provođenje sankcije rada za opšte dobro na slobodi je u fazi donošenja;
 5. Unsko-sanski kanton – institut u primjeni, obazbijedeno statističko praćenje;
 6. Hercegovačko-neretvanski kanton – institut u primjeni, obazbijedeno statističko praćenje;
 7. Zeničko-dobojski kanton – Institut djelimično implementiran (ne primjenjuje se u odnosu na maloljetnike), obezbijedeno statističko praćenje.
- 8. Republika Srpska – Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija i prekršaja RS-a su stvoreni preduslovi za primjenu ovog instituta.

9. Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH – Institut u primjeni– Krivični zakon Brčko distrikta BiH predviđa mogućnost zamjene izrečene kazne za rad za opšte dobro na slobodi. U 2018. godini su potpisani ugovori za izvršenje rada za opšte dobro na slobodi sa komunalnim preduzećima, te je i obezbijeđeno statističko praćenje.

U pogledu aktivnosti primjenu vaspitne preporuke/vaspitne mjere uključivanje u rad, bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja za maloljetne osobe u sukobu sa zakonom nema raspoloživih informacija. S obzirom na dostupne informacije, može se konstatovati da se ovaj program provodi djelimično uspješno (djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom).

4.2.2 Provođenje sankcije kućnog zatvora s elektronskim nadzorom u BiH

Pored provođenja preporuke analize za bolju kontrolu i učinke provođenja sankcije kućnog zatvora s elektronskim nadzorom u Federaciji BiH, ovaj program predviđa izradu analize potrebe uvođenja sankcije kućnog zatvora sa elektronskim nadzorom u Brčko distriktu BiH, te provođenja mjere sankcije kućnog zatvora sa elektronskim nadzorom u Republici Srpskoj.

Prema dostupnim informacijama proizilazi da je Federalno ministarstvo u 2014. godini izradilo analizu i dalo preporuke za unaprjeđenje izvršenja kazne zatvora u kućnom zatvoru sa elektronskim nadzorom. Međutim, nema dostupnih informacija koje bi potvrdile stepen implementacije spomenutih preporuka. U 2018. godini izrečeno je 864 presuda sa zatvorskom kaznom do godinu dana, od čega 422 lica služi kaznu zatvora u kućnom zatvoru s elektronskim nadzorom.

U 2018. godini izrađena je Analiza potrebe uvođenja sankcije kućnog zatvora sa elektronskim nadzorom u Brčko distriktu BiH.

Takođe, prema dostupnim informacijama do danas još niko nije bio osuđen na kaznu zatvora do godinu dana koja se izvršavala u prostorijama u kojima osuđeni stanuje (kućni zatvor).

Prema navedenom, može se zaključiti da se ovaj program provodi djelimično uspješno (**djelimično proveden**/odgođeni/kasni se sa realizacijom).

4.2.3 Unaprjeđenje provođenja uslovnog otpusta u BiH

Sam strateški program podrazumijeva provođenje aktivnosti upoznavanja javnosti sa principima instituta i zakona o pomilovanju uz jasnije definisanje kriterija za pomilovanje i obrazloženja odluka o pomilovanju. Takođe, potrebno je osigurati i statističko praćenje provođenja ovog instituta i njegovog nadzora.

Državni nivo BiH:

Na državnom nivou je nadzor na provođenjem uslovnog otpusta definisan relevantnim članovima Zakona o izvršenju krivičnih sankcija BiH. Članom 196. Zakona su propisane mjere nadzora, zabrane ili ograničenja, te obaveza javljanja nadležnom organu u pogledu pomoći prema uslovno otpuštenom licu. Obaveza podnošenja informacije Sudu BiH ili drugom sudu u BiH jednom u 6 mjeseci od strane socijalne zaštite, policije ili drugi određeni državni organ je propisana članom 197. Zakona. Članom 209. Zakona je propisana obaveza pružanja pomoći uslovno otpuštenom licu.

Federacije BiH:

Zakon o izvršenju krivičnih sankcija FBiH u članu 110. propisuje da o uslovnom otpustu zatvorenika kojima su kaznu zatvora izrekli sudovi u Federaciji odlučuje Komisija koju imenuje federalni ministar, dok nadzor vrši Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova i centri za socijalni rad.

Republika Srpska:

Zakonom o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija je regulisano pitanje nadzora nad osuđenim osobama u zajednici. Članom 185. stav (2) Zakona je propisano da o uslovnom otpustu zatvorenika odlučuje Komisija koju imenuje ministar pravde. Članom 189. stav (1) je propisano da je uslovno otpušteni zatvorenik obavezan javljati se svakih 15 dana organu unutrašnjih poslova nadležnom po mjestu prebivališta uslovno otpuštenog. Takođe, istim članom su predviđene i mnoge druge obaveze lica na uslovnom otpustu.

Brčko distrikt BiH

Članom 40. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija Brčko distrikta, propisano je da o uslovnom otpustu odlučuje Komisija koju imenuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH. Članom 52. Zakona je propisano da poslove izvršenja mjera zaštitnog nadzora obavlja organ socijalne zaštite prema prebivalištu, odnosno boravištu osuđenog lica.

Statističko praćenje broja lica na uslovnom otpustu vode komisije za uslovni otpust na nivou BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH.

S obzirom na navedeno, te uzimajući u obzir dostupnost navedenih odredbi zakona svim građanima, možemo konstatovati da je ovaj program uspješno proveden.

4.2.4 Unaprjeđenje postupka pomilovanja

U okviru ovog strateškog programa potrebno je provesti aktivnosti upoznavanja javnosti sa principima instituta i zakona o pomilovanju u skladu sa nadležnostima svih nivoa vlasti u BiH.

Na državnom nivou BiH institut pomilovanja je zasnovan na članu 119. Krivičnog zakona BiH kojim je određeno da pomilovanje za krivična djela propisana ovim Zakonom može dati Predsjedništvo BiH svojom odlukom u skladu sa Zakonom. Osnovne informacije o postupanju nadležnih u pogledu pomilovanja pružene su na internet stranici MP BiH. Zakon o pomilovanju BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 93/05) definiše čitavu proceduru vezano za institut pomilovanja. Zakonom o pomilovanju FBiH, Zakonom o pomilovanju Republike Srpske i Zakonom o pomilovanju Brčko distrikta BiH su propisane procedure koje uređuju ovaj institut.

Iako su relevantni propisi o pomilovanju dostupni javnosti, na osnovu dostupnih informacija ne može se izvući zaključak da su nadležna ministarstva pravde uložila dodatne napore u promovisanju principa ovih zakona, a u konačnici i jačanja povjerenja javnosti u ispravnost procedura i svrsishodnost postojanja instituta pomilovanja. Uslovno se može zaključiti da se ovaj strateški program provodi djelimično uspješno (djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom), s tim da je za očekivati da nadležni u roku do isteka važenje ovog programa pruže spisak aktivnosti koje su nadležni u BiH preduzeli u pogledu upoznavanja javnosti sa principima ovog instituta.

4.2.5 Uspostavljanje probacijske službe u BiH

Ovaj strateški program podrazumijeva potrebu izrade studije izvodljivosti uspostavljanja probacijske službe u BiH, zakonskih rješenja i osiguranje materijalnih, finansijskih uslova za uspostavljanje ove službe i implementaciju obuka za probacijsko osoblje.

Na nivou BiH, entiteta i BD BiH nije uspostavljena probacijska služba, te je, takođe, zaključeno da se eventuala implementacija ovog strateškog programa ostavi za neki drugi budući strateški okvir. Na nivou BiH je i izražen stav da s obzirom na postojnje jednog zavoda, ne postoje objektivni razlozi za uvođenje ove službe.

Slijedom navedenog, konstatujemo da se ovaj strateški program ne provodi, i da postoji veliki rizik da ni do kraja važenja N-RAP-a isti neće biti proveden.

4.3 Strateška podoblast: Unaprjeđenje primjene međunarodnih standarda u BiH

Strateški programi koji čine ovu stratešku podoblast:

- Unaprjeđenje uslova boravka u pritvoru i postupanja prema pritvorenim osobama u BiH,
- Unaprjeđenje tretmana osuđeničke populacije i stvaranje pretpostavki za prilagođen tretman maloljetnih osuđenika u BiH i
- Stavljanje u funkciju Zavoda za forenzičku psihijatriju Sokolac.

4.3.1 Unaprjeđenje uslova boravka u pritvoru i postupanja prema pritvorenim osobama u BiH

Ovaj strateški program predviđa provođenje preporuka analize o unaprjeđenju postupanja prema pritvorenim osobama.

Dostupe informacije ukazuju da se vrste analiza o primjene relevantnih standarda o pritvoru zajedno sa preporukama izrađene na svim nivoima vlasti u BiH, s tim da iste, pretragom relevantnih web stranica, nije moguće pronaći.

Takođe, prema dostupnim informacijama, u proteklom periodu, u okviru implementacije ovog programa, a u okviru projekta „Horizontalna podrška za zapadni Balkan“, su izrađeni sljedeći priručnici i doneseni zakoni i podzakonski akti kao uslov za dalje unaprjeđivanje postupanja nadležnih:

- Smjernice za postupanje sa licima lišenim slobode u zatvorenom okruženju;
- Priručnik za vođenje zatvorenika i unapređenje ljudskih prava u zatvorenom okruženju (sa najnovijim međunarodnim standardima);
- Protokoli za unapređenje zdravstvene zaštite i ljudskih prava u zatvorenom okruženju;
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske;
- Zakon o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske;
- Pravilnik o kućnom redu u ustanovama za izvršenje mjera pritvora.

U pogledu iznesenih dostupnih informacija, stava samo da se u odnosu na ovaj program može ocijeniti da se isti **djelimično uspješno provodi** (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*), s tim da će pravi rezultati istog biti tek vidljivi u narednom periodu. U ovom smislu će najtačniji odgovor biti pružen u pogledu evaluacije stepena ispunjenosti-poštovanja preporuka Odbora ministara Vijeća

Evrope državama članicama o pritvoru, uslovima u pritvoru i zaštiti od zloupotrebe, kao i preporuka CPT komisije Vijeća Evrope, uz posebne uslove za žene i maloljetnike.

4.3.2 Unaprjeđenje tretmana osuđeničke populacije i stvaranje pretpostavki za prilagođen tretman maloljetnih osuđenika u BiH

Strateški program podrazumijeva da je potrebno provesti aktivnosti na osiguranju zakonskih i drugih uslova za povećanje broja stručnog osoblja u zavodima u BiH, provođenje obuka o različitim programima tretmana i izrađivanju analize o mogućnosti proširenja programa tretmana i provođenju samih preporuka, te u konačnici osigurati provođenje posebnih programa tretmana i režima sigurnosti za posebne kategorije osuđenika. Ovdje je, takođe, potrebno provesti aktivnosti u pogledu renoviranja zavode za maloljetnike u BiH, provođenja mjera sigurnosti, te uspostaviti ustanove za provođenja mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja i obaveznog ambulantnog liječenja na slobodi za maloljetnike

Generalno, a u skladu sa ograničeno dostupnim informacijama, uslovno se izvodi zaključak da su na državnom nivou BiH i nivou entiteta obezbijeđeni zakonski i drugi uslovi za unaprjeđenje tretmana osuđeničke populacije i stvaranje pretpostavki za prilagođen tretman maloljetnih osuđenika u BiH. U svim kazneno-popravnim zavodima u BiH se provode obuka zavodskog osoblja, ovo i uz pomoć aktivnosti projekata Vijeća Evrope.

Analiziranje mogućnosti proširenja programa tretmana se vrši u skladu sa propisima kroz redovne aktivnosti nadležnih zaduženih jedinica na nivou BiH i entiteta, a provođenje preporuka zavisi od osiguranih finansijskih sredstava.

Provođenje posebnih programa tretmana i režima bezbjednosti za posebne kategorije osuđenika je obazbijedeno na nivou BiH i entiteta. U pogledu ovih tretmana, generalna informacija je da su isti unaprijeđeni nakon provedenih aktivnosti projekata Vijeća Evrope po pitanju planiranja, vođenja i unaprjeđenja ljudskih prava zatvorenika.

Zakonom o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske u članu 34. propisana je nadležnost Ministarstva pravde RS-a da uspostavlja programske okvire za obuke zaposlenih u kazneno-popravnim zavodima. Ovdje je pružena mogućnost i organizovanja obuka za zaposlene u pogledu unaprjeđenja ljudskih prava zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika. Članom 35. Zakona je propisana i obaveza periodične provjere zdravstvene sposobnosti zaposlenih u zavodima.

U pogledu aktivnosti renoviranja postojećih zavoda za maloljetnike, provedene su sljedeće aktivnosti:

- Formiran je vaspitno-popravni dom sa statusom odjeljenja u sastavu KPZ-a Orašje;
- Renovirano je Odjeljenje za izvršenje maloljetničkog zatvora i vaspitne mjere upućivanja u vaspitno-popravni dom RS-a.

Zavod za forenzičku psihijatriju Sokolac ispunjava uslove za provođenje mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja i obaveznog ambulantnog liječenja na slobodi za maloljetnike, u skladu sa nadležnostima svih nivoa vlasti u BiH.

Informacije koje, takođe, nedostaju se odnose na aktivnost uspostavljanja ustanove za provođenje mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja i obaveznog ambulantnog liječenja na slobodi za maloljetnike jer su iste u nadležnosti entitetskih ministarstava zdravstva/zdravlja, te proizilazi da institucije naznačene u Nacrtu Revidiranog Akcionog plana kao nosioci aktivnosti nisu nadležne za provođenje istih.

Slijedom svega navedenog, stava smo da bi za cjelokupnu elaboraciju provođenja ovog programa bila potrebna sveukupna detaljna analiza svih provedenih aktivnosti. Imajući u vidu veliki broj nedostajućih informacija ovdje se može uslovno konstatovati da se **program provodi djelimično uspješno** (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*) uz postojanje velikog rizika da isti neće biti u potpunosti implementiran do kraja važenja ovog akcionog plana. Takođe, ovdje upućujemo nadležne na postojanje dokumenta pod nazivom *Kompendijum preporuka Vijeća Evrope koje se odnose na zatvorsku tematiku*.

4.3.3 Stavljene u funkciju Javne Zdravstvene Ustanove Psihijatrijska bolnica na Sokocu

U cilju provođenja ovog strateškog programa potrebno je izraditi i provoditi obuke zaposlenih u Javnoj Zdravstvenoj Ustanovi (JZU) Zavod za forenzički psihijatriju Sokolac i osigurati praćenje provođenja mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja.

Zavod je u funkciju stavljen 2016. godine, dok je podatak za 2019. godinu da je u njemu boravilo ukupno 105 lica.

U pogledu obuka zaposlenih u Zavodu, dostupna informacija govori da je u Trebinju u periodu 7-9 novembar provedena četvrta sesija obuka za zaposlene u Zavodu, a u okviru zajedničkog projekta EU i Vijeća Evrope „Horizontal Facility for Western Balkan and Turkey“.

U 2018. godini je Vijeće u okviru projektnih aktivnosti izradilo Protokol s ažuriranim međunarodnim standardima u pogledu liječenja i pristupa psihijatrijskim licima kao izvršiocima krivičnih djela, te je ova aktivnost uključivala i izradu obuka za zaposlene u Zavodu.

S obzirom da su pokazatelji provođenja ovog programa:

- Kapaciteti JZU Psihijatrijske bolnice operativni i odgovaraju međunarodnim standardima smještaja i postupanja prema osuđenima;
- Osigurana kontinuirana obuka za osoblje;
- Izrađuju se i provode individualni planovi tretmana,

te imajući u vidu dostupne pružene informacije, ovdje se može zaključiti da se ova aktivnost djelimično provodi (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*). U skladu sa tim, potrebno je da svi nadležni ulože više napora kako bi sve relevantne informacije učinili javno dostupnim. Takođe, potrebno je razmotriti kontinuiranost obuka za zaposlene Zavode, jer prema dostupnim informacijama proizilazi da se iste isključivo održavaju u sklopu aktivnosti međunarodnih projekata.

5. STRATEŠKA OBLAST 3 - PRISTUP PRAVDI U BIH

Glavne aktivnosti u okviru ove oblasti i programa odnose se na analizu dostignuća, izazova i procjene potreba primjene Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, čime se poboljšavaju performanse sudova u nastojanju da se usklade prakse domaćih sudova u rješavanju predmeta koji se odnose na međunarodne elemente. Neki izazovi se odražavaju u dugotrajnim / djelimično realizovanim aktivnostima koje su posljedica nesrazmjerne koordinacije između inter-sektorskih aktera ili nedostatka profesionalnih kapaciteta (nedostatak osoblja). U sudovima i dalje postoji potreba za boljom edukacijom sudija. Ovo sve jer je više nego primjetno u praksi da pristup u rješavanju predmeta sa međunarodnim elementom još uvijek zavisi od suda do

suda, različita je i neujednačena praksa, te na taj način neminovno se javlja potreba za dodatnim obrazovanjem sudija koji se bave ovim specifičnim predmetima.

5.1. Strateška podoblast: Međunarodna pravna pomoć i saradnja

Strateška podoblast o međunarodnoj pomoći i saradnji odnosi se na sljedeće **strateške programe**:

- 1) Izradu objedinjene analize o izazovima i potrebama u oblasti međunarodne pravne pomoći,
- 2) Unaprjeđenje postupanja sudova u BiH u predmetima međunarodne pravne pomoći sa ciljem ujednačavanja postupanja sudova i drugih učesnika u BiH,
- 3) Unaprjeđenje pružanja međunarodne pravne pomoći u građanskim i krivičnim stvarima,
- 4) Unaprjeđenje jedinstvenog načina evidentiranja za državljane BiH koji nisu rođeni u BiH, a osuđeni su u inostranstvu i u BiH,
- 5) Jačanje kapaciteta entitetskih ministarstava i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH u oblasti međunarodne pravne pomoći, te organizovanje zajedničke obuke sa Ministarstvom pravde BiH i koordinisanje napora u ovoj oblasti:
- 6) Dalje unaprjeđenje sistema informisanja, vođenja elektronske pisarnice, prikupljanja i praćenja statistike u oblasti međunarodne pravne pomoći od strane nadležnih organa;
- 7) Unaprjeđenje saradnje i razmjene informacija IDDEEA sa nadležnim institucijama u oblasti MPP.

5.1.1 Izrada objedinjene analize o izazovima i potrebama u oblasti međunarodne pravne pomoći

Ovaj strateški program podrazumijeva izradu godišnje analize problema, dobre prakse, izazova i preporuka u oblasti međunarodne pravne pomoći, uz obavezu provođenja preporuka te analize.

Iako je na sastanku između predstavnika Funkcionalne radne grupe i Tehničkog sekretarijata sa predstavnicima OCD-ova, održanom u 22.01. i 23.01. u Fojnici, zaključeno da će MP BiH inicirati formiranje radne grupe sastavljenu od predstavnika VSTV-a, entitetskih ministarstava pravde i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH, koja će izraditi objedinjenu analizu sa svim elementima iz naslova, **do danas formiranje iste nije inicirano od strane MP BiH.**

Slijedom navedenog, može se zaključiti da se ovaj program ne provodi. Rok za izvršenje ovog programa je 31.12. 2020. godine.

5.1.2 Unaprjeđenje postupanja sudova u BiH u predmetima MPP (međunarodna pravna pomoć) sa ciljem ujednačavanja postupanja sudova i drugih učesnika u BiH

Aktivnosti programa su usmjerene na uspostavljanje kontinuiranog predlaganja godišnjih programa obuke za sudije i druge učesnike o međunarodnoj pravnoj pomoći, uz pružanje godišnjih izvještaja o učinicima, a sve u cilju postizanja bolje koordinacije i ujednačenosti u postupanju i drugih učesnika u BiH (Interpol, tužilaštva, granična policija) u predmetima u međunarodnoj pravnoj pomoći.

U 2019. godini, na prijedlog Ministarstva pravde BiH u obuke Centara za edukaciju sudija i tužilaca (CEST) Federacije BiH i Republike Srpske, uvrštena je obuka na temu Međunarodna pravna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima.

U 2020. godini, u skladu sa Programom obuka CEST-ova, biće organizovane obuke na sljedeće teme (ili čiji sastavni dio će činiti sljedeće teme):

CEST FBIH:

- “Međunarodna pravna pomoć u krivičnim stvarima”

CEST RS:

- Međunarodna saradnja u istragama i krivičnom gonjenju;
- „Međunarodna pravna pomoć u krivičnim stvarima“;
- “Međunarodno privatno pravo: Izdržavanje djeteta sa elementom inostranosti (pravo koje bi bilo mjerodavno, međunarodna nadležnost sudova, priznanje stranih sudskih odluka u materiji izdržavanja djeteta”;
- “Međunarodna otmica djece”.

O efektima obuka se izvještava MP BiH na godišnjem nivou. Takođe, MP BiH redovno upoznaje nadležne sa novim pravnim instrumentima u postupcima pružanja međunarodne pravne pomoći.

Iako za sada nisu dostupni podaci o povećanom stepenu ujednačenosti i koordinacije postupanja sudova i ostalih učesnika u BiH u oblasti međunarodne pravne pomoći, a čija je mjerljivost sama po sebi upitna, ovdje se uslovno može zaključiti da se ovaj strateški program za sada djelimično uspješno provodi (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*).

5.1.3 Unaprjeđenje pružanja međunarode pravne pomoći u građanskim i krivičnim stvarima

Strateški program treba biti implementiran kroz aktivnost definisanja načina otklanjanja problema vezano za priznanje i izvršenje stranih presuda u građanskim i krivičnim stvarima, te posljedično kroz izradu i upućivanje u proceduru Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u građanskim stvarima.

Postupanje u procesima priznanja i izvršenja stranih sudskih odluka se trenutno zasniva na individualnom pristupu.

Ovdje je bitno navesti da u oblasti postupanja po zahtjevima za međunarodnu pravnu pomoć u krivičnim stvarima, Bosna i Hercegovina se takođe susreće sa brojnim izazovima. Prema podacima za 2019. godinu, u ovom smislu su postojale procesne prepreke da se u BiH procesuiraju 83 predmeta zbog nedostupnosti optuženih pravosudnim organima BiH.

Prema dostupnim podacima, **nije inicirana izrada Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u građanskim stvarima od strane nadležnih u BiH.**

S obzirom na pokazatelj provođenja programa koji podrazumijeva uspostavljanje pravnog okvira za pružanje međunarodne pravne pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, postoji veliki rizik da će isti ostati neimplementiran.

5.1.4 Unaprjeđenje jedinstvenog načina evidentiranja za državljane BiH koji nisu rođeni u BiH, a osuđeni su u inostranstvu i u BiH

Aktivnosti strateškog programa su davanje uputa Ministarstvu sigurnosti BiH o obaveznosti postupanja u skladu sa Zakonom o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima i izrada provedbenih akata.

Prema dostupnim podacima, **bilo je određenih aktivnosti u polju davanja uputa Ministarstvu sigurnosti BiH o obaveznosti postupanja u skladu sa Zakonom o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, ali još uvijek nije uspostavljen registar podataka o osobama koji su državljani BiH ali nisu rođeni u BiH, a osuđeni su u inostranstvu i u BiH.**

Za sada se može zaključiti da se ovaj program samo **djelimično implementira (djelimično proveden/odgođen/kasni se sa realizacijom)**.

5.1.5 Jačanje kapaciteta entitetskih ministarstava i Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH u oblasti međunarodne pravne pomoći, te organizovanje zajedničke obuke sa Ministarstvom pravde BiH i koordinisanje napora u ovoj oblasti

Ovaj strateški program podrazumijeva povećanje broja izvršilaca u okviru nadležnih institucija u oblasti međunarodne pravne pomoći uz kontinuirano održavanje sastanaka u ovoj oblasti, te inkorporisanje obuke o međunarodnoj pravnoj pomoći u godišnje programe obuka za državnu službu BiH i policijskim službama.

Prema raspoloživim informacijama u Federalnom ministarstvu pravde i Ministarstvu pravde Republike Srpske jedno lice radi na poslovima međunarodne pravne pomoći, dok u Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH ni jedno lice nije raspoređeno na ove poslove. Ovdje se bez rezerve može **konstatovati da su nadležne institucije izrazito podkapacitirane u smislu potreba za pružanje sektorskog odgovora na ovako značajnom pitanju.**

Iako su CEST-ovi Federacije BiH i RS-a za 2019. i 2020. godinu za plan obuka imale uvrštene seminare na temu međunarodne pomoći (navedeno gore), za sada nema informacija da su ovaj trend pratile nadležne agencija za državnu službu.

Takođe, nisu dostupni podaci u kom smislu su sastanci koj su održani u 2019. godini između nadležnih institucija i zaključeni, tj. koji su budući pravci sektorske saradnje u cilju unaprjeđenja saradnje u ovoj oblasti.

U smislu navedenog proizilazi da se ovaj program odvija **djelimično uspješno (djelimično proveden/odgođeni/kasne se sa realizacijom).**

5.1.6. Dalje unaprjeđenje sistema informisanja, vođenja elektronske pisarnice, prikupljanja i praćenja statistike u oblasti međunarodne pravne pomoći od strane nadležnih organa

Ativnost koja definiše ovaj strateški program jeste zahtjev za unaprjeđenjem operativnog sistema informisanja – sistem elektronske pisarnice (OWIS) u pogledu prikupljanja i praćenja predmeta iz oblasti međunarodne pravne pomoći.

Informacioni sistem pravosudni institucija (CMS) je unaprijeđen na način da je uvedena oznaka za predmete koji se odnose na međunarodnu pravnu pomoć. Takođe, kroz aplikaciju za upravljanje predmetima i dokumentima Ministarstva pravde BiH moguće je posredno dobiti određene podatke.

U ovoj oblasti je potrebno dodatno unaprijediti kapacitet informacionih sistema i iste prilagoditi potrebi generisanja podataka iz ove oblasti.

Ovaj program se za sada djelimično uspješno provodi (djelimično proveden/odgođeni/kasne se sa realizacijom).

5.1.7 Unaprjeđenje saradnje i razmjene informacija IDDEEA sa nadležnim institucijama u oblasti međunarodne pravne pomoći

Ovdje je potrebno inicirati provedbu odgovarajućih normi Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima u vezi sa dostavom podacima kojim raspolaže IDDEEA, a sve to kroz unaprjeđenje saradnje između Ministarstva pravde BiH i IDDEEA-e.

U skladu sa dostupnim informacijam u proteklom periodu nije bilo napretka u pogledu uspostavljanja tražene saradnje između Ministarstva pravde BiH i IDEEAA-e.

Imajući u vidu da je rok za izvršenje aktivnosti ovog programa bio 31.12. 2019. godine, **može se zaključiti da isti nije proveden.**

5.2 Strateška podoblast: Besplatna pravna pomoć

Strateška podoblast „Besplatna pravna pomoć“ obuhvata sljedeće programe:

- Provođenje procjene o potrebi usvajanja Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u postupcima pred institucijama BiH;
- Uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira za pružanje besplatne pravne pomoći u BiH.

U okviru aktivnosti provođenja ove strateške podoblasti preporučuje sa svim nadležnima da prilikom donošenja budućih mjera konsultuju listu od 23 preporuke u pogledu oblasti besplatne pravne pomoći, a koje su izradili eksperti Evropske Unije u stručnoj (*per review*) misiji za potrebe BiH.

5.2.1 Provođenje procjene o potrebi usvajanja Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u postupcima pred institucijama BiH

Aktivnosti programa podrazumijevaju uspostavljanje i osposobljavanje tijela za pružanje besplatne pravne pomoći i praćanje provođenja Zakona.

U pogledu implementacije ovog programa, sljedeće aktivnosti su provedene:

- Usvojen je Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći (“Službeni glasnik BiH”, broj 83/16);
- Usvojen je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva pravde BiH;
- Uspostavljen je Ured za pružanje besplatne pravne pomoći;
- Usvojen je Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o pružanju besplatne pravne pomoći (“Službeni glasnik BiH”, broj 43/18);
- Usvojen je Pravilnik o obliku i sadržaju obrazaca potrebnih u postupku ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć („Službeni glasnik BiH“, broj 43/18).

Prema dostupnim podacima, sva radna mjesta u Uredu za pružanje besplatne pravne pomoći još uvijek nisu popunjena, a niti budžet za finansiranje pravne pomoći koju pruža drugi pružalac pravne pomoći (privatni advokati, pružaoci NVO-a) nije planiran.

Naime, strateške aktivnosti po oblastima i programima u vezi sa besplatnom pravnom pomoći su objektivizirane tako da u okviru ovog programa omogućavaju usvajanje različitih mjera bez ikakve koordinacije (odnosno upućivanje na aktivnosti za poboljšanje pristupa pravdi putem usvajanja zakona o pravnoj pomoći na kantonalnom nivou i državnom nivou), te na taj način nivo implementacije shodno ovom cilju se može ocijeniti kao prilično dobar. Međutim, usvajanje mjera, sprovođenje ovih aktivnosti u ovim programima nije politički osjetljivo, ali analiza zakona o pravnoj pomoći o efikasnost ovog sistema pokazala je veliko odstupanje i nepostojanje zajedničkog pristup u regulisanju osnovnih principa, što je rezultiralo u tome da različite institucije regulišu pravnu pomoć na različite načine i fragmentiraju pristup pravdi osobama koje su u potrebi. Potrebna je bolja koordinacija kako bi se pokrenuo proces izmjene državnog zakonodavstva o pružanju besplatne pravne pomoći i propisivanje minimalnih osnovnih principa koji će kasnije biti harmonizirani u zakonskim izmjenama koje donosi niži nivo vlasti.

Uzimajući u obzir pokazatelj praćenja ovog programa, opšta ocjena je da se ovaj program uslovno uspješno provodi (*indikator: program djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*), a ocjenu suštinske operativnosti ciljeva programa će dati dugoročni rezultati primjene samo Zakona.

5.2.2 Uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira za pružanje besplatne pravne pomoći u BiH

Ovaj program podrazumijeva upućivanje u proceduru nedostajućih zakona o besplatnoj pravnoj pomoći na svim nivoima u BiH, osiguranje sredstava za uspostavljanje institucionalnog okvira i kontinuirano obučavanje osoblja u institucijama za pružanje besplatne pravne pomoći.

Slijedom navedenog, a na osnovu raspoloživih informacija, u nastavku je pružen pregled trenutnog stanja u oblasti koju definiše ovaj program:

Republika Srpska:

- Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći je na snazi (pravna pomoći koju Vladin Centar ne pruža: upravni postupci, postupci pred zemljišnoknjižnim kancelarijama, postupci po vanrednim pravnim sredstvima, postupci starateljstva i usvojenja, postupci pred Okružnim privrednim sudom, postupci registracije preduzetničke djelatnosti, postupci registracije udruženja građana ili fondacija, postupci pred nadležnim poreskim organima, postupci pribavljanja urbanističke saglasnosti i građevinske dozvole i u drugim pravnim radnjama, vezani za građenje, postupci sastavljanja privatnih isprava ili ugovora.
- Nacrt (novog) Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći se trenutno nalazi u procedure.

Federacija BiH:

- Vlada Federacije BiH je uputila inicijativu da se izuzme iz aktivnosti Revidiranog akcionog plana - zvanični stav je da je ova oblast dovoljno regulisana zakonima o besplatnoj pravnoj pomoći kantona.

Brčko distrikt BiH:

- U Brčko distriktu BiH pružanje besplatne pravne pomoći je uređeno donošenjem Zakona o Uredu za pravnu pomoć („Službeni glasnik BD BiH“, broj 19/07).

Tuzlanski kanton:

- Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći Tuzlanskog kantona usvojen je u novembru 2008. godine „Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 10/08;
- Zavod za pružanje besplatne pravne pomoći funkcioniše od 2009. godine.

Bosansko-podrinjski kanton:

- Zakon o pružanju besplatne prave pomoći u Bosansko-podrinjskom kantonu je donesen 2013. godine („Službene novine Bosansko – podrinjskog kantona“, broj 2/13);
- Besplatnu pravnu pomoć pruža Kantonalni zavod za besplatnu pravnu pomoć koji otpočeo je sa radom 2014. godine.

Kanton 10:

- Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći je donesen u 2016. godini („Narodne novine Kantona 10“, broj 9/16)
- Besplatnu pravnu pomoć pruža Zavod za pružanje besplatne pravne pomoći.

Posavski kanton:

- Donesen Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći („Narodne novine Posavskog kantona“, broj 3/10).;
- Trenutno se u postupku javne rasprave nalazi novi Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći.

Kanton Sarajevo:

- Usvojen je Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći („Službene novine Sarajevskog kantona“, broj 1/12);
- Besplatnu pravnu pomoć pruža Kantonalni zavod za pružanje besplatne pravne pomoći.

Zeničko-dobojski kanton:

- Usvojen zakon o pružanju besplatne pravne pomoći („Službene novine Zeničko - dobojskog kantona“, broj 1/14);
- Besplatnu pravnu pomoć pruža Kantonalni zavod za pružanje besplatne pravne pomoći.

Zapadno-hercegovački kanton:

- Usvojen Zakon o kantonalnom zavodu za pružanje besplatne pravne pomoći („Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona“, broj: 5/08);
- Besplatnu pravnu pomoć pruža Kantonalni zavod za pružanje pravne pomoći.

Hercegovačko-neretvanski kanton:

- Usvojen Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, broj 7/13);
- Besplatnu pravnu pomoć pruža Zavod za pružanje besplatne pravne pomoći.

Unsko-sanski kanton:

- Usvojen Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj 22/12);
- Besplatnu pravnu pomoć pruža Zavod za besplatnu pravnu pomoć.

Srednjobosanski kanton još uvijek nije usvojio zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, te ista se ne pruža na teritoriji ovog kantona, što se često ističe u godišnjim izvještajima Evropske komisije za BiH.

Ovdje je bitno istaći da besplatnu pravnu pomoć pružaju i nevladine organizacije, od kojih je jedna od istaknutijih Udruženje „Vaša prava BiH“. Besplatnu pravnu pomoć koju pružaju nevladine organizacije se finansira iz donatorskih sredstava.

S obzirom na veliki broj zakona koji regulišu ovu oblast u BiH, uveliko je prisutna neujednačenost zakonodavno-pravnog okvira. Takođe, prema dostupnim informacijama nema podataka da se obuke za zaposlene u organima koji pružaju besplatnu pravnu pomoć organizuju ujednačeno i kontinuirano.

Sljedom svega navedenog, može se konstatovati da se ovaj strateški program provodi djelimično uspješno (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*).

5.3 Strateška podoblast: Pristup pravdi

U skladu sa N-RAP-om u ovu stratešku podoblast spadaju sljedeći **strateški programi**:

- Osiguranje postupanja prilagođenih ranjivim i marginalizovanim grupama u svim postupcima;
- Unaprjeđenje podrške svjedocima u pravosudnim institucijama u BiH.

5.3.1 Osiguranje postupanja prilagođenih ranjivim i marginalizovanim grupama u svim postupcima

Ovaj strateški program podrazumijeva unaprjeđenje ranjivih i marginalizovanih grupa i rodne jednakosti u pravosuđu. Takođe, ovdje se očekuje usklađivanje pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sudova i tužilaštava sa Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH i uvođenje novih funkcija u CMS i TCMS u sudovima i tužilaštvima, prilagođenih procesuiranju predmeta maloljetničkog prijestupništva.

U okviru projekta „Unaprjeđenje efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca u BiH – druga faza“ finansiran od vlade Švedske, Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH je izradilo publikaciju pod nazivom „Šta vidite“. Publikacija

je namijenjena sudijama i cilj joj je predstavljanje eventualnih posljedica eventualnih predrasuda, ovo posebno u pogledu provođenja zakona. U samoj publikaciji je naglašeno da je jedan od uslova jednakog pristupa pravdi otklanjanje posljedica negativnih stavova, te eliminacije predrasuda s obzirom na relevantne odredbe sudijske etike. Takođe, u okviru istog projekta, izrađena je analiza predmeta diskriminacije na sudovima u BiH, ista je usvojena od strane VSTV-a. U pogledu pružanja podrške osobama sa invaliditetom, VSTV je izvršio analizu stepena arhitektonske i funkcionalne pristupačnosti objekata pravosudnih institucija osobama s invaliditetom, te će u skladu sa tim biti kreirani prijedlozi aktivnosti.

U okviru projekta Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa napravljena su i emitirana tri kratka videa o pravima djece u krivičnom postupku, načinu prijavljivanja nasilja u porodici i stvari koje je potrebno znati ako ste oštećena stranka/svjedok. Smjernice za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama u Bosni i Hercegovini su takođe pripremljene od VSTV-a.

U pogledu unaprjeđenje rodne jednakosti u pravosuđu i pružanje podrške pripadnicima ranjivih grupa u ostvarenju njihovih prava VSTV je sam ili u saradnji sa međunarodnim partnerima i nevladinim organizacijama, takođe, u proteklom periodu preduzeo sljedeće aktivnosti (organizovao seminare):

- „Rodna (ne)ravnopravnost: predrasude i stereotipi” (CEST FBiH);
- Dvije obuke za savjetnike i savjetnice za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama u BiH;
- „Postupanje u predmetima rodno zasnovanog nasilja”;
- „Rodno zasnovano nasilje i jednak pristup pravdi”
- Informativnu kampanju namijenjenu djeci žrtvama krivičnih djela, kao i njihovim roditeljima/starateljima, s ciljem upoznavanja ove ranjive grupe s pravima koja imaju tokom pokretanja i trajanja krivičnog postupka.

Nisu dostupni podaci o usklađenosti pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sudova i tužilaštava sa zakonima o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH i funkcionalne prilagođenosti CMS-a i TCMS-a vezano za procesuiranje predmeta maloljetničkog prijestupništva.

U pogledu svega navadenog, može se konstatovati da se ovaj program djelimično uspješno implementira (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*).

5.3.2 Unaprjeđenje podrške svjedocima u pravosudnim institucijama u BiH

Aktivnosti koje potpadaju pod ovaj strateški program podrazumijevaju uspostavu odjela za podršku svjedocima u pravosudnim institucijama BiH i osiguranje kontinuirane obuke za zaposlene u ovi odjelima.

U skladu sa dostupnim podacima, u većini tužilaštava pravilnici o unutrašnjoj organizaciji su usklađeni sa potrebom uspostave odjela za podršku svjedocima, te su u većini pravilnika predviđene pozicije diplomiranih psihologa ili sociologa koji će/rade na poslovima pružanja podrške svjedocima.

U Bosni i Hercegovini je u periodu 2008-2013. godina bio implementiran projekat uvođenja usluga podrške žrtvama/svjedocima usmjeren na uspostavljanje osnova za uspostavljanja integrisanih održivih odjela za podršku i zaštitu svjedoka u okružnim/kantonalnim pravosudnim institucijama, čiji su osnovni ciljevi, između ostalog, bili:

- Obuku, angažiranje i zapošljavanje službenika za podršku svjedocima (psihologa/socijalnih radnika), koji pružaju psihološku, emotivnu i administrativnu podršku svjedocima u krivičnim postupcima, uključujući ratne zločine, seksualno nasilje i nasilje u porodici ;

- Profesionalno usavršavanje sudija i tužilaca o tome kako raditi sa uredima za podršku svjedocima na način koji najbolje odgovara potrebama žrtava/svjedoka;
- Izradu jednoobraznih procedura ureda za podršku svjedocima, koje osiguravaju jednak pristup pri pružanju usluga podrške u cijeloj zemlji;
- Inkorporisanje uspostavljenih ureda za svjedoke u unutrašnje strukture sudova i ureda tužilaštava, i osiguravanje njihove održivosti kroz kantonalno/entitetsko finansiranje.

U skladu sa informacijama iz Odluke o usvajanju Akcionog plana za implementaciju UN Rezolucije 1325 u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2018-2022 (Službeni glasnik BiH, broj 1/19), trenutno stanje u ovoj oblasti je da su odjeli za podršku svjedocima uspostavljeni u Sudu BiH, Tužilaštvu BiH, okružnim tužilaštvima i okružnim sudovima u Republici Srpskoj, kantonalnim sudovima i kantonalnim tužilaštvima u Federaciji BiH (Kantonalni sud u Sarajevu, uključujući i Opštinski sud, Kantonalno tužilaštvo u Sarajevu, Kantonalni sud u Novom Travniku, Kantonalno tužilaštvo Srednjo-bosanskog kantona, Kantonalni sud i Kantonalno tužilaštvo u Bihaću, Kantonalno tužilaštvo Hercegovačko-neretvanskog kantona, Kantonalni sud u Zenici, Kantonalno tužilaštvo u Zeničko-dobojskom kantonu, Kantonalno tužilaštvo Tuzlasnog kantona), te u osnovnom sudu Brčko distrikta BiH. Prema drugim raspoloživim nepotpunim podacima, za sada je broj zaposlenih u odjelima za pružanje podrške svjedocima sljedeći:

- 24 osobe (22 su diplomirani psiholozi), stručna saradnika i savjetnika, na nivou okružnih i kantonalnih sudova i tužilaštava BiH;
- 5 osoba (psiholozi) u Sudu BiH;
- 2 osobe (psiholozi) u Tužilaštvu BiH.

S ciljem stvaranja mreže za podršku žrtvama i svjedocima u predmetima ratnih zločina, seksualnog nasilja i drugih kaznenih djela, u devet od deset kantona u Federaciji BiH potpisani su i protokoli o međusobnoj saradnji nadležnih ministarstava, institucija i nevladinih organizacija u pružanju sveobuhvatne i učinkovite podrške žrtvama i svjedocima u slučajevima ratnih zločina, seksualnog nasilja i drugih oblika kaznenih djela.

Prema raspoloživim podacima, institucije u kojima se aktivnosti provode u cilju alternativnog rješavanja pitanja pružanje podrške svjedocima su:

- Ministarstvo pravde i uprave Posavskog kantona koje je stava da s obzirom na broj predmeta koji se nalazi pred Kantonalnim sudom u Odžaku, ne bi bilo racionalno formirati posebno odjeljenje za podršku svjedocima i
- Zeničko-dobojski kanton gdje stručnu pomoć ugroženim svjedocima i maloljetnicima u krivičnim postupcima pred Opštinskom sudom pruža stručni savjetnik Odjeljenja za podršku Kantonalnog suda u Zenici.

U skladu sa dokumentom Preporuke o radu stručnih savjetnika/saradnika koji obavljaju psihološku djelatnost u pravosudnim institucijama u BiH, od 2017. godina. kroz projekta "Jačanje institucionalnih kapaciteta za unaprjeđenje psihosocijalne podrške djeci i maloljetnicima u krivičnom postupku," u periodu od 18 mjeseci specijalističku obuku za rad sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku su prošla 23 psihologa i jedan pedagog zaposleni u pravosuđu u BiH, Policiji BD BiH i pojedinim centrima za socijalni rad u BiH.

U Programu rada Centra za edukaciju sudija i tužilaca Federacije BiH za 2020. godinu je predviđeno održavanje seminara pod nazivom „Radnje dokazivanja i zakonitost dokaza“, a čija je jedna od tema koja će biti obrađena „Saslušanje svjedoka, uključujući postupanje sa posebnim kategorijama stranaka/svjedoka (npr. maloljetnicima, žrtvama seksualnih delikata i sl.)“. U Programu rada Centra za edukaciju sudija i tužilaca Republike Srpske za

2020. godinu predviđeno je održavanje obuke iz krivičnopravne oblasti pod nazivom „Pripadnici ranjivih grupa kao svjedoci u krivičnom postupku“.

Slijedom svega navedenog, može se konstatovati da se ovaj strateški program **provodi na zadovoljavajućem nivou.**

6. STRATEŠKA OBLAST 4 - PODRŠKA EKONOMSKOM RAZVOJU U BiH

Ukoliko se rezmira stepen provođenja strateške oblasti 4 – Podrška ekonomskom razvoju u BiH, proizilazi da je određeni stepen organizovanosti nadležnih nivoa vlasti u pogledu provođenja obuka postignut, neki od nadležnih nivoa vlasti su započeli procedure provođenja i usvajanja zakonskih i podzakonskih akata koje regulišu registraciju poslovnih subjekata, a dok je sistem dostupnosti informacija registrovanih subjekata uspostavljen u formi informativnog karkatera koja ne pruža pravnu sigurnost. Takođe, potrebno je do kraja provesti procedure usvajanja Zakona o stečajnom i likvidacionom postupku na svim nivoima vlasti u BiH.

6.1 Strateška podoblast: Zemljišna uprava Federacije BiH

U skladu sa N-RAP-om 2019-2020. godina u ovu stratešku podoblast spadaju sljedeći **strateški programi:**

- Kompletiranje pravnog okvira zemljišne administracije u Federaciji BiH;
- Izrada i provođenje programa kontinuirane obuke za zaposlene u tijelima zemljišne administracije.

6.1.1 Kompletiranje pravnog okvira zemljišne administracije u Federaciji BiH

Ovaj strateški okvir podrazumijeva usvajanje potrebnih zakonskih i podzakonskih akata iz oblasti zemljišne administracije.

Trenutno stanje u pogledu izvršenja ovog programa se može sumirati na sljedeći način:

- Projekat finansiran od Svjetske banke “Real Estate Registration Project - Registracija nekretnina” (rok trajanja do 31. jula 2022) čiji je cilj pružanje podrške održivoj registraciji nekretnina uz uspostavu harmoniziranog registra i katastra u urbanim područjima u Federaciji BiH i Republici Srpskoj. U okviru ovog projekta su analize iz oblasti zemljišne administracije koje su služile kao osnov za izradu prijedloga zakona iz ova oblasti;
- Projekat finansiran od vlade Kraljevine Švedske (istekao krajem 2019. godine), a čiji je dugoročni bio cilj izgradnja neophodnih kapaciteta u ovoj oblasti - “Efikasnom zemljišnom administracijom doprinijeti ekonomskom i društvenom razvoju, održivom tržištu i korištenju nekretnina, kao i pristupanje BiH EU”.
- Prema raspoloživim informacijama u 2019. godini je delegat u Domu naroda Federacije BiH uputio prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stvarnim pravima Federacije Bosne i Hercegovine, ali do danas isti nije razmatran u Parlamentu Federacije BiH;
- Takođe, u 2018. godini vođene su aktivnosti u pogledu donošenja izmjena u Zakonu o katastru nekretnina u FBiH koje do danas nisu okončane usvajanjem od strane predstavničkog tijela;
- Određeni podzakonski akti koji proizilaze iz Zakona o stvarnim pravima su ranije već doneseni;
- U 2019. godini su doneseni izmjene i dopune Zakona o zemljičnim knjigama Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 58/02, 19/03, 54/04 i 32/19), a radi usklađivanja Zakona o notarima.

Imajući u vidu sve navedeno, te s obzirom na postavljeni pokazatelj provođenja strateškog programa, ovdje možemo konstatovati da se program provodi djelimično uspješno (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*) uz postojanje velikog rizika da će stepen provođenja ovog programa ostati isti do kraja vremenskog trajanja samog programa.

6.1.2 Izrada i provođenje programa kontinuirane obuke za zaposlene u tijelima zemljišne administracije

Implementacija ovog strateškog programa podrazumijeva provođenje izrade obuka za zaposlene u tijelima zemljišno-knjižne administracije u FBiH, te posljedično i provođenje samih obuka.

Obuke za zaposlene u zemljišno-knjižnim uredima opštinskih sudova u Federaciji BiH su provedane u sklopu dva projekta navedena u prethodnoj aktivnosti.

U skladu sa izvještajima Svjetske banke o napretku od 30.03.2019. godine, obuka je obavljena za 8.320 lica.

Imajući u vidu da su projektne aktivnosti ovog strateškog programa provedene u okviru implementacije međunarodnih projekata, uveliko se postavlja pitanje buduće dugoročne održivosti kontinuiranog trajanja aktivnosti ovog programa. Ipak, ovdje se može konstatovati da se ovaj program provodi uspješno.

6.2 Strateška podoblast: Privredno sudovanje u BiH

Četiri **strateška programa** potpadaju pod ovu stratešku podoblast:

- Analiziranje i provođenje sistema registracije poslovnih subjekata u BiH;
- Uspostavljanje i unaprjeđenje elektronske razmjene podataka za registraciju poslovnih subjekata;
- Uspostavljanje portala na kojem će se moći izvršiti uvid u sve javne podatke privrednih registara;
- Izmjene Zakona o stečajnom i likvidacionom postupku.

6.2.1 Analiziranje i provođenje sistema registracije poslovnih subjekata u BiH

Strateški program inkorporiše provođenje četiri aktivnosti:

- Izrada i upućivanje zakonskih i podzakonskih akata o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH,
- Izrada analize mogućnosti uspostavljanja posrednika koji bi strankama omogućio lakšu i bržu registraciju u FBiH i BD BiH;
- Kompletirati elektronske evidencije privrednih registara u BiH u skladu sa nadležnostima svih nivoa vlasti u BiH.

Iako su nosioci aktivnosti ovog programa Federalno ministarstvo pravde i Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH (u partnerstvu sa VSTV-om), ovdje je u pogledu Republike Srpske potrebno navesti:

- Izvršena reforma registracije poslovnih subjekata 2013. godine, kroz uvođenje jednošalterskog sistema registracije i jedinstvenog informacionog sistema;
- U 2019. godini donijet je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o registraciji poslovnih subjekata Poslovnih subjekata u Republici Srpskoj ("Sl. glasnik RS", br. 67/13, 15/16 i 84/19);

- U okviru projekta “Savjetodavnih usluga” implementiranog od strane Svjetske banke čiji je status implementacije “aktivan”, VSTV je izradio analizu efekata uspostavljanja okružnih privrednih sudova u RS-u, prema kojoj su isti opravdali svoje postojanje;
- Takođe, u Republici Srpskoj je u toku postupak digitalizacije registra poslovnih subjekata.

Federacija BiH:

- U 2018. godini je Vlada Federacije BiH usvojila Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o registraciji poslovnih subjekata (prevashodno se odnosi na uspostavu tzv. elektronske registracije poslovnih subjekata uz elektronske registracije putem elektronske prijave bez uspostavljanja bilo kakvih šaltera u institucijama). Isti je 20. juna 2019. godine usvojen od strane Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH.
- Prema dostupnim informacijama, navedeni Prijedlog Izmjena i dopuna Zakona o registraciji poslovnih subjekata se još uvijek nalazi u proceduri pred Domom naroda Parlamenta FBiH – 27.02.2020. godine Dom naroda FBiH je prihvatio Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima.

Brčko distrikt BiH:

- 11.03.2020. godine Skupština Brčko distrikta BiH je usvojila Zakon o registraciji poslovnih subjekata u Brčko distriktu BiH;
- U sklopu gore navedenih projekata provedene su aktivnosti „Uspostavljanje jednošalterskog sistema registracije poslovnih subjekata“.

U pogledu provedenih aktivnosti strateškog programa, ovdje proizilazi da se ovaj program djelimično provodi (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*) uz postojanje rizika da isti do isteka vremenskog trajanja neće biti izvršen.

6.2.2 Uspostavljanje i unaprjeđenje elektronske razmjene podataka za registraciju poslovnih subjekata

Ciljevi aktivnosti ovog strateškog programa su:

- Elektronsko uvezivanje nadležnih tijela sa sudskim i drugim registrima i evidencijama (poreske, bankarske) u cilju ažuriranja registara i ostvarivanja pravne sigurnosti u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH;
- Izmjena važećih propisa u smislu omogućavanja elektronskog uvezivanja i pristupa podacima iz privrednih registara u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH.

Da bi se aktivnosti iz ovog strateškog programa uspješno provodile, bilo bi potrebno izmijeniti regulative koje definišu oblast elektronskog potpisa. Prema dostupnim informacijama, u 2019. godini je počelo izdavanja kvalificiranih potvrda za elektronski potpis, a čija će upotreba krenuti od 2020. godine.

Na *web* stranici <https://bizreg.pravosudje.ba/pls/apex/f?p=183:20:1142471307620115> dostupan je pregled sljedećih sudskih registara poslovnih subjekata:

- Registar poslovnih subjekata Brčko distrikta BiH;
- Registar poslovnih subjekata Federacije BiH;
- Registar poslovnih subjekata Republike Srpske.

Informacija dostupne na navedenim *web* stranicama su informativnog, a ne službenog karaktera (ne zamjenjuju ovjerenu ispravu).

Slijedom svega navedenog, te imajući u vidu aktivnosti iz programa, te da prema dostupnim informacijama iz VSTV-a ne postoji zakonska nadležnosti za uvezivanje registara, ovdje se može zaključiti da se ovaj program djelimično provodi (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*).

6.2.3 Uspostavljanje portala na kojem će se moći izvršiti uvid u sve javne podatke privrednih registara

Ovaj strateški program podrazumijeva implementaciju aktivnosti u pogledu izrade analize potrebnih preduslova za uspostavljanje portala javnih podataka privrednih registara u FBiH.

Iako je gore navedeni portal <https://bizreg.pravosudje.ba/pls/apex/f?p=183:20:1142471307620115> uspostavljen i dostupan javnosti, **isti ne pruža službene podatke, već su dostupni podaci više informativnog karaktera.** Takođe, prema dostupnim podacima, gore navedeni „Projekat Registracije nekretnina“ provodi aktivnosti na unaprjeđenju registracije privrednih društava kroz automatizaciju procesa, a sam registar bi trebao biti uspostavljen na oformljenoj platformi.

U pogledu navedenog, ovdje se može uslovno konstatovati da se ovaj program provodi djelimično uspješno (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*).

6.2.4 Izmjene Zakona o stečajnom i likvidacionom postupku

Aktivnosti ovog programa podrazumijevaju izrađivanje i upućivanje u proceduru usvajanja izmjena i dopuna zakona o stečajnom postupku i zakona o likvidacionom postupku, uz promovisanje potrebe uspostavljanja novog, efikasnijeg sistema stečaja i likvidacije u skladu sa nadležnostima svih nivoa vlasti BiH.

Prema dostupnim informacijama za sada su usvojeni sljedeći zakoni iz ove oblasti:

- Izmjene i dopune Zakona o stečajnom postupku po Odluci Ustavnog suda BiH “ Sl. glasnik BiH”, broj 52/18);
- Zakon o stečaju Republike Srpske;
- Zakon o stečaju Brčko distrikta BiH;
- Zakon o likvidacionom postupku Brčko distrikta BiH.

Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečajnom postupku i Nacrt Zakona o likvidacionom postupku trenutno se nalazi u proceduri u Parlamentu FBiH.

U skladu sa navedenim informacijama, proizilazi da se ovaj strateški program djelimično implementira (*indikator stepena provođenja programa: djelimično proveden/odgođeni/kasni se sa realizacijom*).

7. STRATEŠKA OBLAST 5 - KOORDINIRAN, DOBRO UPRAVLJAN I ODGOVORAN SEKTOR

U strateškoj oblasti 5 potrebno je, pored unaprjeđenja koordinacije i saradnje između nadležnih institucija unutar sektora pravde, operacionilizirati Forum za zajedničku politiku MP-a BiH i VSTV-a. Takođe, ujednačavanje okvira sistema planiranja i koordinacije, te jačanje tijela nadležnog za praćanje provođenja SRSP-a i pratećeg akcionog plana je nešto što se konstantno treba jačati i unaprijeđivati, a što bi u konačnici trebalo unaprijediti i kvalitet pruženih statističkih podataka. Ovdje je bitno i istaći da bez uspostavljenog koherentnog sistema svih

nadležnih institucija, neće biti moguće ispuniti ciljeve kako u pogledu osiguranja pristupa donatorskoj pomoći, tako i uspostavljanja sektorskog pristupa u planiranju sektorskih politika.

7.1. Koordinacija i EU integracije

U ovu stratešku podoblast se ubrajaju sljedeći strateški programi:

- Unaprjeđenje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH;
- Razvijanje ujednačenog okvira za sistem planiranja, koordinacije i saradnje;
- Jačanje kapaciteta tijela nadležnog za praćenje provođenja SRSP u BiH;
- Jačanje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH u procesu usklađivanja zakonodavstva u BiH sa pravnim nasljeđem EU (Potrebno dodatno usaglasiti sa Direkcijom za evropske integracije).

7.1.1 Unaprjeđenje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH

Implementacija ovog strateškog programa podrazumijeva:

- Obavezu stalnog (predviđenog) sastajanja i održavanja ministarske konferencije i tijela zaduženih za praćenje i ocjenu provođenja Strategije za reformu sektora pravde u BiH;
- Iniciranje organizacije TAIEX aktivnosti u pogledu funkcionalnosti sektora ;
- Izrada analize predstojećeg stanja i izrađivanje novog strateškog okvira za reformu sektora pravde u BiH;
- Pripremanje plana koštanja za novi strateški okvir za reformu sektora pravde u BiH.

U pogledu obaveza koje slijede iz ovog programa, a u skladu sa dostupnim informacijama, u prethodnom periodu se preduzete sljedeće aktivnosti:

- U 2017. godini usvojen je Akcioni plan (AP) Strategije za reformu sektora pravde (SRSP) u BiH koji je omogućio da se započne s uspostavljanjem mehanizama za rukovođenje provođenjem, praćenjem i ocjenjivanjem;
- U 2017. godini održane su dvije ministarske konferencije (MK) (08.03. i 06.06.), kojima je uspostavljen mehanizam za rukovođenje postupkom provođenja, praćenja i ocjenjivanja provođenja SRSP u BiH;
- Ministar pravde BiH je rješenjima od 26. 10. 2017. godine imenovao članove pet funkcionalnih radnih grupa (FRG) i Tehničkog sekretarijata (TS) pri čemu se nisu odazvali svi članovi MK-a;
- Sastanci FRG-ova održani su u periodu od 18. do 22. 12. 2017. godine, a sastanak TS-a 28. 12. 2017. godine;
- Treća MK održana je 02. 03. 2018. godine;
- Na osnovu zaključaka treće MK, 10. i 11. 05. 2018. godine organizovana je radionica za reviziju AP SRSP u BiH 2019.-2020. godine
- Sastanci FRG-ova i TS-a su održani u periodu od 04. do 06. 06. 2018. godine za FRG-ove i 08. 06. 2018. godine za TS;
- Četvrta MK je održana 10. 07. 2018. godine i na njoj je usvojen polugodišnji izvještaj i podržan prijedlog revidiranog AP SRSP u BiH, sa zaključkom da se upućuje nadležnim institucijama na usvajanje;
- U periodu od 27. 11. do 03. 12. 2018. godine održan je drugi krug sastanaka FRG-ova, a TS-a 11. 12. 2018. godine. Peta MK je održana 08. 03. 2019. godine i na njoj je usvojen godišnji izvještaj, kalendar aktivnosti za 2019. godinu i potvrđeno da se nastavi praćenje strategije po revidiranom AP SRSP u BiH, iako isti nije podržan od svih nivoa vlasti u BiH.

- Sastanci FRG-ova i TS-a su održani u periodu od 27. do 28. 05. 2019. godine za FRG-ove i 12. 06. 2019. godine za TS – organizacija 6. i 7. MK je odložena zbog provođenja procedure uspostavljanja vlasti;
- Drugi krug sastanaka FRG-ova je održan u periodu 27. - 28. 11. i 03. 12. 2019. godine , a 06. 12. 2019. godine za TS;
- Na 175. sjednici, održanoj 23. 07. 2019. godine, Vijeće ministara BiH je razmatralo usvajanje AP-a SRSP u BiH, ali je razmatranje odloženo radi usaglašavanja teksta do naredne sjednice;
- Na 175. sjednici je usvojen Izvještaj o provođenju SRSP u BiH za 2018. godinu. Nakon održanih sastanaka FRG-ova i TS-a pripremljen je zbirni tabelarni Izvještaj o provođenju SRSP u BiH za 2019. godinu.

U skladu sa zaključkom četvrte MK-a, sve institucije su bile pozvane na unaprjeđenje komunikacije i koordinacije, a naročito između Federalnog ministarstva pravde i kantonalnih ministarstava pravde i uprave, a radi unaprjeđenja upravljanja, zajedničkog analiziranja i rješavanja značajnih pitanja sektora pravde u BiH, dok je Revidirani AP SRSP u BiH je u proceduri usvajanja na VM BiH, ali do danas isti nije usvojen.

Zbog neuspostavljanja vlasti i nedostataka u kapacitetima odložena je organizacija TAIEX aktivnosti u pogledu funkcionalnosti sektora.

Rokovi za provođenje aktivnosti u okviru ovog programa su različiti. U skladu sa tim rok za treću aktivnost je istekao polovinom 2019. godine, a rok za četvrtu aktivnost ističe polovinom 2020. godine.

Slijedom izloženih aktivnosti preduzetih u okviru ovog strateškog programa, te imajući u vidu pokazatelj za praćenje provođenja strateškog programa, ovdje se može zaključiti da se sam program provodi u svom manjem dijelu, te da postoji veliki rizik da ovaj program u najvećem dijelu ostane neprovede.

7.1.2 Razvijanje ujednačenog okvira za sistem planiranja, koordinacije i saradnje

Ovaj strateški program čini aktivnost osposobljavanja institucija sektora pravde u smislu povezivanja izrade dugoročnih, srednjoročnih i godišnjih planskih dokumenata sa postupcima srednjoročnog i godišnjeg planiranja budžeta i aktivnost redovnog izvještavanja o napretku na provođenju podsektorskih nadležnosti.

U pogledu implementacije ovog programa, a prema raspoloživim informacijama, trenutno i u proteklom periodu se provode/su provedene sljedeće aktivnosti:

- U okviru Projekata (SPPD II) “Jačanje kapaciteta za strateško planiranje i razvoj politika” je u 2017. i 2018. godini proveden niz aktivnosti u cilju jačanja kapaciteta državnih i entitetskih vlasti i vlasti Brčko distrikta BiH. Takođe, ovdje je jedan od ciljeva bio i provođenje obuka iz oblasti javnih politika kao i edukacije iz oblasti strateških politika;
- U 2017. godini provedene su aktivnosti usklađivanja srednjoročnog planiranja i srednjoročnog okvira rashoda (Dokument okvirnog budžeta-DOB), te je posljedično ažuriran i srednjoročni plan rad (SPR) Ministarstva pravde BiH. U 2018. i 2019. godini je navedeno da je isti izrađen i za naredne cikluse planiranja.
- Kao rezultat Srednjoročnog plana rada (SPR) pipremljeni su programi rada za Ministarstvo pravde BiH i Visoko sudsko i tužilačko vijeće. Srednjoročni plan rad i Godišnji program rada su usklađeni sa prijedlogom Revidiranog Akcionog plana za 2019. i 2020. godinu;

- U okviru Projekata (SPPD II) i uz podršku GIZ-ovog projekta (GIZ – Njemačka agencija za međunarodnu saradnju) u 2017. i 2018. godini su održane obuke i radionice iz srednjoročnog planiranja i budžetskog programiranja; 10. 09. 2019. godine u Sarajevu je održana radionica zajednice praktičara za strateško planiranje u BiH;
- Procjena uticaja uvođenja pravnog okvira za dugoročno planiranje i analiza postupaka srednjoročnog planiranja u institucija u BiH su bile podržane od strane GIZ-a;
- U organizaciji Agencije za državnu službu (ADS) u 2019. godini je na državnom nivou BiH je održana radionica za izradu srednjoročnih planova rada i procjene uticaja propisa;
- Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH je prema raspoloživim informacijama izvršila usklađivanje svojih planova za zahtjevima koji proizilaze iz procesa srednjoročnog i budžetskog planiranja

U pogledu normativnih rješenja, usvojene su tri uredbe u Federaciji BiH:

- Uredba o izradi strateških dokumenata u FBiH;
- Uredba o evaluaciji strateških dokumenata u FBiH;
- Uredba o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u FBiH.

Pored činjenice da do danas nije usvojena Revidirana Strategija za procesuiranje ratnih zločina, u pogledu implementacije ovog programa evidentan je manjak materijalnih i finansijskih sredstava jer je najveći dio izvršenih aktivnosti proveden uz pomoć međunarodnih donatora.

Slijedom navedenog, može se konstatovati da se ovaj program djelimično provodi, takođe, uz postojanje velikog rizika da isti do kraja implementacionog programa neće biti izvršen.

7.1.3 Jačanje kapaciteta tijela nadležnog za praćenje provođenja SRSP u BiH

Aktivnosti koje čine ovaj program podrazumijevaju unaprjeđivanje vještina, sposobnosti i analitičkih kapaciteta članova TS za praćenje provođenja Strategije za reformu sektora pravde (SRSP).

Uz konstataciju da aktivnosti ovog strateškog programa nisu provođenje u 2017. godini, a zbog kašnjenja u uspostavljanju mehanizma za praćenje i ocjenu provođenja SRSP-a, te prema raspoloživim informacijama, u proteklom periodu su preduzimate sljedeće aktivnosti:

- Prvi radni sastanak članova Funkcionalne radne grupe, uz podršku Vlade Kraljevine Holandije i organizacija civilnog društva, je održan 22. i 23.01. 2018. godine;
- 10. i 11.05.2018. godine je održan drugi radni sastanak Funkcionalne radne grupe, te je istom prilikom održana i radionica o reviziji Akcionog plana SRSP-a za 2019. i 2020. godinu;
- 29.12.2018. godine je u organizaciji OCD-ova, a u cilju osiguranja provođenja Memoranduma o saradnji na praćenju i ocjeni provođenja SRSP-a u BiH i pratećeg Akcionog plana, održan je sastanak sa potpisnicima Memoranduma, te je tom prilikom dogovren plan aktivnosti saradnje u 2019. godini.

Ovdje se, takođe, treba konstatovati da je većina aktivnosti provedena isključivo od ili u saradnji sa organizacijama civilnog društva.

U skladu sa dostupnim informacijama, kao i sa gore navedenim, može se konstatovati da se ovaj program djelimično provodi.

7.1.4 Jačanje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH u procesu usklađivanja zakonodavstva u BiH sa pravnim nasljeđem EU (Potrebno dodatno usaglasiti sa Direkcijom za evropske integracije)

Ovaj strateški program podrazumijeva:

- Izradu pregleda do sada usklađenih domaćih propisa iz sektora pravde;
- Izradu plana aktivnosti usklađivanja zakonodavstva u BiH za relevantna poglavlja *acquis*-a;
- Izradu analizu potreba za obukom osoblja sektora pravde u BiH za teme iz oblasti evropskih integracija sa posebnim fokusom na usklađivanje zakonodavstva pravde u BiH sa pravnom stečevinom (*acquis*);
- Poticanje osoblja sektora pravde na pohađanje obuka kod DEI iz oblasti evropskih integracija.

Prema dostupnim informacijama iz MP BiH, implementacija aktivnosti ovog programa uveliko zavise od inicijative Direkcije za evropske integracije, provođenje Mehanizma koordinacije procesa EU integracija i provđenja same Strategije za reformu sektora pravde, a što je direktno uticalo na odgađanje aktivnosti ovog programa. Takođe, u 2017., 2018. i 2019. godini nije bilo aktivnosti na izradi plana za usklađivanje zakonodavstva BiH s *acquis*-em.

Aktivnosti preduzete na implementaciji ovog programa preduzete u proteklom periodu su:

- Za potrebe pružanja odgovora na Upitnik Evropske Komisije sačinjen je popis propisa za usklađivanje sa *acquis*-om;
- U 2017., 2018. i 2019. godini relevantne institucije svih nivoa vlasti u BiH su pružale odgovore na pitanja iz Upitnika Evropske komisije;
- U 2018. godini je Vijeće ministara BiH donijelo Odluku o obukama iz područja Evropskih integracija, a kojim je predviđeno da se obuke iz područja evropskih integracija organizuju na osnovu godišnjeg plana obuka iz oblasti evropskih integracija, koji utvrđuje Direkcija krajem tekuće godine za svaku iduću kalendarsku godinu. ("Sl. glasnik BiH, broj 50/18).

Pored činjenice da je upitan sam način selekcije i odabira onih koji trebaju pohađati navedene obuke iz područja Evropskih integracija, te imajući u vidu veoma mali broj provedenih aktivnosti iz ovog programa, ovdje se može konstatovati da se isti može smatrati djelimično provedenim uz izvjestan rizik da će veliki broj aktivnosti ostati neproveden – ovo u smislu izrade pregleda usklađenih propisa u BiH i onih koje je potrebno uskladiti sa *acquis*-om.

7.2 Jačanje kapaciteta za izradu analiza i politika u sektoru pravde u BiH

U ovu stratešku podoblast spadaju sljedeći strateški programi:

- Operacionalizacija Foruma za zajedničku politiku (FZP) MP BiH i VSTV-a, i pridruženih članova u skladu s ustavnim nadležnostima;
- Izrada smjernica o metodologiji i načinima izrade politika u sektoru pravde u BiH;
- Unaprjeđenje kvaliteta statističkih podataka u sektoru pravde u BiH;

7.2.1 Operacionalizacija Foruma za zajedničku politiku (FZP) MP BiH i VSTV-a, i pridruženih članova u skladu s ustavnim nadležnostima

Ovaj program podrazumijeva aktivnosti provođenja procjene mogućnosti operacionalizacije Foruma za zajedničku politiku, te posljedično izrade plana rada Foruma i njegovog provođenja.

U pogledu uspostavljanja samog tijela Forum za zajedničku politiku kao i njegove operacionalizacije do sada od strane nadležnih institucija nije bilo značajnijih inicijativa. Preciznije, iako je odavno uspostavljena platforma za funkcionisanje Foruma za zajedničku politiku na način da je potpisan Memorandum o saradnji između Ministarstva pravde BiH i Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH u cilju uspostavljanja samog Foruma, isti do danas nije profunkcionisao na očekivani način i u očekivanom kapacitetu. Prema raspoloživim informacijama u 2017., 2018., 2019., nije bilo aktivnosti u pogledu operacionalizacije Foruma.

Iz navedenog proizilazi da postoji veliki nivo odsutnosti posvećenosti nadležnih institucija, kao i svih ostalih potrebnih kapaciteta kako bi se otpočelo sa provođenjem ovog strateškog programa. S tim u vezi, ovdje se može zaključiti da se ovaj program ne provodi, uz postojanje velikog rizika da će navedeni status izvršenja ostati do kraja predviđenog roka implementacije.

7.2.2 Izrada smjernica o metodologiji i načinima izrade politika u sektoru pravde u BiH

U pogledu ovog programa potrebno je provesti aktivnosti na izradi smjernica o metodologiji izrade i procjene troškova izrade politika u sektoru pravde u BiH, te posljedično vršiti praćenje primjene ovih smjernica.

Provođenje ovog programa uveliko zavisi od implementacije prethodnog programa.

Na osnovu dostupnih informacija, u prethodnom periodu bile su preduzete sljedeće aktivnosti koje u istom trenutku predstavljaju trenutno stanje u oblasti propisa koji regulišu ovu oblast:

Državni nivo BiH:

- U 2017. godini su donesene Izmjene i dopune Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama BiH ("Sl. glasnik BiH", broj 50/17) koje predviđaju metodologiju za procjenu uticaja prilikom izrade propisa u institucijama BiH;
- U 2019. godini Vijeće ministara je usvojilo Uputstvo o izmjeni uputstva o načinu pripreme godišnjeg programa rad i izvještaja o radu u institucijama BiH ("Sl. glasnik", broj 7/19);

Federacija BiH:

- Uredba o postupku procjene uticaja propisa ("Sl. list FBiH", broj 55/14);
- Pravila i postupci za izradu zakona i drugih propisa Federacije Bosne i Hercegovine ("Sl. list FBiH", broj 71/14).

Republika Srpska:

- Odluka o provođenju procesa procjene uticaja propisa u postupku izrade propisa ("Službeni glasnik RS", 56/15).

Brčko distrikt BiH

- Na 32. sjednici Vlada Brčko distrikta BiH je usvojila Prijedlog odluke o postupku i metodologiji procjene uticaja prilikom izrade propisa kojim je precizirano da se radi o procjeni uticaja propisa u oblasti ekonomskog razvoja posebno na mala i srednja preduzeća, uticaja propisa na okoliš, na socijalnu politiku, finansije itd.

Iako se iz navedenog uslovno može zaključiti da su u određenom smislu uspostavljene polazišne zakonske platforme - smjernica o metodologiji izrade i procjene troškova izrade politika u sektoru pravde u BiH, ostali dio programa koji ukazuje na zahtjeve budućih kontinuiranih aktivnosti se ne provodi. Takođe, ovdje je vidljiv i neujednačen stepen progressa u implementaciji ovog programa, te se može zaključiti da postoji izvjestan rizik da će ovaj program ostati neizvršen. Preciznije, pored činjenice da za razliku od državnog nivo vlasti koji provodi postupak usklađivanja budžeta sa srednjoročnim i dugoročnim planiranjem, entitetske vlasti i vlasti Brčko distrikta BiH se nalaze na početku ovog procesa, te u istom trenutku u svim institucijama BiH očit je nedostatak kapaciteta u ovom pogledu.

7.2.3 Unaprjeđenje kvaliteta statističkih podataka u sektoru pravde u BiH

Ovaj strateški program podrazumijeva provođenje sljedećih aktivnosti:

- Izrada analize i prateće preporuke za unaprjeđenje u pogledu postojećih statističkih podataka u sektoru pravde u BiH;
- Izraditi akcioni plan za unaprjeđenje kvaliteta postojećih statističkih podataka u sektoru pravde u BiH, te započeti njegovo provođenje;
- Izraditi idejni projekat za automatizirano vođenje statističkih podataka u sektoru pravde u BiH;
- Identificirati način za osiguranje resursa, izraditi opis projektnog zadatka i provesti idejni projekt.

Imajući u vidu dostupne informacije, u nastavku se nalazi pregled aktivnosti koje su preduzete u proteklom periodu u pogledu implementacije ovog programa:

- U okviru projekta IPA 2013 VSTV je razvio sistem za izvještavanje i podršku odlučivanju (SIPO). U 2019. godini provedene su dalje aktivnosti u pogledu unaprjeđenja SIPO sistema, te su uspostavljeni novi izvještaji i uvedena nova terminologija naziva i označavanja – Različiti statistički izvještaji kombinuju podatke iz različitih baza podataka.
- Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice još uvijek nije uspostavilo Centralnu bazu podataka o predmetima diskriminacije u BiH;

U pogledu broja i obima preduzetih aktivnosti, te uzimajući u obzir sve postavljene rokove njihovu implementaciju, ovdje se može konstatovati da se ovaj program djelimično provodi.

7.3 Donatorska koordinacija u sektoru pravde BiH

U ovu stratešku podoblast spadaju sljedeći strateški programi:

- Stvaranje pretpostavki za provođenja sektorskog pristupa u skladu s ustavnim nadležnostima;
- Jačanje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH u pripremi donatorskih projekata.

7.3.1 Stvaranje pretpostavki za provođenja sektorskog pristupa u skladu s ustavnim nadležnostima

Postavljene aktivnosti u provođenju ovog strateškog programa su:

- Organizovanje rada i vođenje sektorske radne grupe za izradu sektorskih planskih prijedloga za institucije pravde i praćenje provođenja;

- Identificiranje potrebe za obukama o upravljanju projektima donatorske pomoći i izrada plana izgradnje kapaciteta;
- Izgradnja kapaciteta institucija sektora pravde iz oblasti sektorskog pristupa u skladu s planom;
- Organizovanje sastanaka informisanja donatorskih institucija, rada institucija sektora pravde i međusobno.

U pogledu navedenih aktivnosti, na osnovu dostupnih informacija trenutno stanje u vezi implementacije ovog programa je:

- U 2015. godini Direkcija za evropske integracije je izdala publikaciju pod nazivom “Uspostavljanje sistema obučavanja u oblasti Evropskih integracija”;
- Ministarstvo pravde BiH je u saradnji sa Direkcijom za evropske integracije izradilo Sektorski planski dokument za sektor pravde i osnovna prava 2018-2020 koji, zbog manjka kapaciteta involviranih institucija, nije u potpunosti ispunio svoj cilj u pogledu uspostavljanja mehanizma koordinacije pomoći;
- Vijeće ministara BiH je usvojilo Osnove kvalifikacijskog okvira u BiH koji je zasnovan na Evropskom kvalifikacijskom okviru i Akcioni plan za izradu i provedbu kvalifikacionog okvira u Bosni i Hercegovini za period 2016 - 2020. godine;
- Održan je sastanak između predstavnika Ministarstva pravde BiH i Evropske delegacije u pogledu planiranja aktivnosti vezao za projekte međunarodne donatorske pomoći – definisanje prioriteta IPA 2019 i IPA 2020 - IPA pomoć prioretizovana i planirana za sektor Vladavina prava i osnovna prava i to u 2019. godini za Pravdu i osnovna prava, a u 2020. godini za Unutrašnje poslove;
- Usvojena je Jedinствена lista sektorskih infrastrukturnih projekata;
- OCD Mreža mira je izradila Direktoriji donatora u BiH;
- U 2019. godini je održano nekoliko radionica na temu naučenih lekcija iz IPA programiranja, nadzora i izvještavanja, te priprema za IPA III ciklus programiranja, ali i dalje bez planskog pristupa u pogledu tematskog pristupa planiranja radionica.

S obzirom na postavljene aktivnosti programa, procjenom pojedinačne implementacije istih ovdje se može konstatovati da se ovaj program djelimično provodi.

7.3.2 Jačanje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH u pripremi donatorskih projekata

U ovaj strateški program se ubrajaju sljedeće aktivnosti:

- Iniciranje organizovanja TAIXE događaja za unaprjeđenje donatorske koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH;
- Izrada akcionog plana za unaprjeđenje donatorske koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH;
- Provođenja akcionog plana za unaprjeđenje donatorske koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH;
- Izrada smjernica o metodologiji i načinima koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH u pripremi donatorskih projekata.

Pitanje donatorske koordinacije djelimično je mapirana u sektorskom planskom dokumentu odnosno njenom dodatku u vezi razvoja sektorskog pristupa, te su isti ažurirani za potrebe programskog ciklusa 2019. i 2020. godine.

Takođe, prema dostupnim informacijama u 2019. godini UNDP i Švajcarska konfederacija je započela aktivnosti projekta za unaprjeđenje koordinacije donatora u BiH.

Smjernice za programiranje su izrađene za proces programiranja projekata iz IPA fondova u 2017., 2018. i 2019.-2020. godini.

Iako se ovdje može konstatovati da su određene aktivnosti provedene ali u neprilagođenoj formi u pogledu zadataka postavljenih ovim programom, ovdje se može uslovno zaključiti da se ovaj program djelimično provodi.

3. ZAKLJUČAK

U pogledu izrade nove Strategije 2021-2027. godina, a na osnovu iskustava koje je Udruženje „Vaša prava BiH“ steklo kroz analizu procese praćenja i ocjene provođenja SRSP-a 2014.-2018. godina, potrebno je unaprijediti uočeni nedostatak koji se odnosi na činjenicu da je u nekim strateškim programima konstatovan određeni nivo nepreciznosti (nemjerljivosti) postavljenih indikatora stepena provođenja AP-a i N-RAP-a. Takođe, provedenom analizom je konstatovana i neusklađenost navedenih indikatora sa „pokazateljima provođenja aktivnosti“ korespondirajućih strateških programa. Nedostatak u pogledu izrade studije izvodljivosti koja treba da prethodi određivanju aktivnosti kojima se implementira SRSP je posebno uočljiv, posebno u pogledu potrebe za razmatranjem materijalnih (ljudskih) i finansijskih kapaciteta potrebnih za koherentnu implementaciju određenih strateških programa. Ovdje se stiče utisak da je vrlo mali broj mjera donesen u cilju realizacije aktivnosti postavljenih AP-om, te da je većina mjera provedenih od strane nadležnih rezultat njihovih redovnih aktivnosti. Bez buduće izrade same studije izvodljivosti, može biti dovedeno u pitanje sama kapacitiranost nosilaca aktivnosti, te, takođe, i njihova dugoročna održivost u smislu kontinuiteta zahtjevanih procesa. Generalni zaključak koji se može izvući jeste da se zbog očiglednog manjka političke podrške reforme isključivo provode na profesionalno-operativno-tehničkom nivou.

Vanjska prilika koja po mišljenju Udruženja „Vaša prava BiH“ do sada nije bila iskorištena u dovoljnoj mjeri jeste predanost međunarodne zajednici pružanju podrške neophodnim reformama u sektoru pravde u BiH, a sve u cilju olakšavanja procesa približavanja BiH Evropskoj uniji.

Nešto što bi se kao ključno moglo izdvojiti u pogledu određene vrste dodatnih očekivanja u pogledu sveukupnog provođenja SRSP-a, jeste potreba da se u budućnosti međusobna komunikacija svih nosilaca aktivnosti iz AP-a i N-RAP-a unaprijedi. Ovo posebno u cilju osiguranja svrsishodnije saradnje između nosilaca aktivnosti prilikom osiguranja koordinisanog ispunjavanja svih aktivnosti postavljenih budućim akcionim planom. Ovdje je, takođe, vrlo bitno napomenuti da se za oblasti za koje je već provedena reforma propisa koji je uređuju, potrebno osigurati jake mehanizme nadzora u implementaciji ovih propisa, jer bez potpune implementacije reformskih propisa, učinkovitost bilo koje reforme je više nego upitna.

Donatorska koordinacija u sektoru pravde u BiH još uvijek nije uspostavljena na prikladan način. Preciznije, nisu doneseni svi relevantni akti potrebni za koordinaciju i programiranje u sektoru pravde u BiH. Takođe, nisu uspostavljeni ni planski programi obuka za zaposlene koji bi direktno trebali raditi na praćenju, koordinaciji i podnošenju donatorskih prijedloga projekata.

Slijedom svega navedenog, te uzimajući u obzir glavne nalaze ovog izvještaja, u nastavku se nalaze preporuke u pogledu strateških programa u čije provođenje je potrebno uložiti dodatne napore u cilju njihove pune implementacije .

Preporuke vezane uz stratešku oblast 1 – Pravosuđe:

1. Ubrzati proces provedbe reformskih mjera definiranih u AP-u i N-RAP-u za sprovođenje SRSP-a u Bosni i Hercegovini, a posebno onih koji se odnose na usvajanje Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, Zakona o sudovima Bosne i Hercegovine, Zakona o Tužilaštvu Bosne i Hercegovine i Zakona o Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, te drugim bitnim propisima iz ove strateške oblasti;

2. Čim prije ojačati poziciju i funkciju VSTV-a, u skladu sa svim zaključcima MK, preporukama Venecijanske komisije, Peer Review i uputiti u proceduru Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH
3. Dovršiti reformu žalbenog sistema Suda BiH u skladu sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (član 2. Protokola) i mišljenjem Venecijanske komisije;
4. Dovršiti proces usklađivanja zakona o platama i naknadama nosilaca pravosudnih funkcija u BiH;
5. Započeti sa izradom Strategije za alternativno rješavanje sporova;
6. Nastaviti sa procesom obezbjeđivanja organizacionih, infrastrukturnih i materijalno-tehničkih pretpostavki za rad pravosudnih institucija u BiH;
7. Unaprijediti dostupnost informacija o radu pravosudnih institucija u BiH javnosti, ovo posebno u pogledu disciplinskih postupaka protiv nosilaca pravosudnih funkcija¹⁷;
8. Dovršiti postupak unaprjeđenja sprječavanja sukoba interesa u pravosuđu;
9. Unaprijediti sistema finansiranja pravosudnih institucija u BiH;
10. Značajnije podržati i redovnije održavati panele iz građanske, krivične i upravne oblasti;
11. Usvojiti izmjene i dopune postojećih ili donošenje novih propisa kako bi se čim prije došlo do smanjenje broja neriješenih predmeta;
12. Uključiti nove mjere i aktivnosti koje će jačati nezavisnost pravosuđa kada je u pitanju proces budžetiranja, a koje bi obezbijedile nemiješanje izvršne i zakonodavne vlasti na djelovanje sudske vlasti unutar SRSP-a u BiH.

Preporuke vezane uz stratešku oblast 2 – Izvršenje krivičnih sankcija:

13. Uputiti zahtjev prema Ministarstvu pravde FBiH i Parlamentu FBiH da se Zakon o izvršenju krivičnih sankcija Federacije BiH usvoji po hitnoj procedure;
14. Nastaviti sa procesom unaprjeđenja zavodske infrastrukture i uslova u zavodima u BiH;
15. Finalizirati potrebne aktivnosti oko stavljanja u funkciju Državnog zatvora BiH.
16. Profesionalnu obuku zavodskog osoblja provoditi u kontinuitetu;
17. Ažurirati izradu Pravilnika na nivou BiH i FBiH kojim se reguliše način vršenja inspeksijskog nadzora zatvorskih ustanova;
18. Potrebno je usaglasiti stavove i pristupiti izradi i usvajanju zajedničkog plana finansiranja zdravstvene zaštite zatvorenika u saradnji sa ministarstvima zdravlja

¹⁷ Transparency International u BiH, Analiza disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija u BiH, dostupno na <https://ti-bih.org/analiza-disciplinske-odgovornosti-nosilaca-pravosudnih-funkcija-u-bih-2020/> .

19. Nastaviti sa uvođenjem i primjenom instituta rada za opšte dobro na slobodi za punoljetne i maloljetne osuđenike u BiH;

Preporuke vezane uz stratešku oblast 3 – Pristup pravdi:

20. Preduzeti efikasnije mjere za provođenje mjera iz AP-a i N-RAP-a od strane nosilaca pojedinih strateških programa/aktivnosti, posebno pojačanom koordinacijom između državnih nosilaca aktivnosti sa entiteskim i kantonalnim institucijama i PK BD BiH;

21. Unaprijediti obuke na sudovima u BiH o postupanju u predmetima pružanja međunarodne pravne pomoći s ciljem ujednačavanja postupanja sudova u BiH u ovoj pravnoj stvari;

22. Unaprijediti jedinstveni način evidentiranja za državljane koji nisu rođeni u BiH, a osuđeni su u inostranstvu i u BiH – uspostava registra podataka;

23. Neophodno aktivno uključivanje u provođenja mjera iz AP-a i N-RAP-a ministarstava pravde entiteta i kantonalnih ministarstava, kao i PK BD BiH, na način da strateške programe i aktivnosti unesu u programe rada, kako bi se stvorila jača obaveza za provođenje istih;

24. U narednom periodu pojačati aktivnosti OCD-ova u praćenju provođenja akcionog plana SRSP-a u BiH prikupljanjem informacija iz pojedinačnih izvora kao što su Sud Bosne i Hercegovine, sudovi u oba entiteta, Centri za besplatnu pravnu pomoć, CEST Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, Delegacija EU, OHR/EUSR;

25. Inicirati čim prije revidiranje seta aktivnosti unutar budućeg akcionog plana s ciljem realizacije preporuka iz *Peer Review* za oblast pristup pravdi-funkcionisanje sistema besplatne pravne pomoći;

Preporuke vezane uz stratešku oblast 4 – Podrška ekonomskom rastu:

26. Osigurati u najskorije vrijeme političku volju za usvajanje i provođenje seta zakona na nivou FBiH (Zakon o katastru nekretnina) koji će omogućiti efikasniju reformu zemljišne administracije;

27. Uspostaviti i provesti sistem registracije poslovnih subjekata, te uspostaviti portal na kojem se može izvršiti uvid u sve registrovane poslovne subjekte;

28. Usvojiti strategiju politike u oblasti zemljišne administracije koje su uslov za odobravanje finansijskih sredstava za nastavak reforme zemljišne administracije

29. Dovršiti postupak donošenja izmjena i dopuna zakona o stečajnom i likvidacionom postupku;

Preporuke vezane uz stratešku oblast 5 – Koordiniran, dobro upravljan i odgovoran sektor:

30. Potrebno je depolitizirati i omogućiti mnogo veću uključenost ključnih pravosudnih institucija u BiH i VTSV BiH u realizaciju SRSP-a;

31. Afirmisati i uspostaviti Forum za zajedničku politiku MP-a BiH i VSTV-a u skladu s ustavnim nadležnostima;

32. Pojačati kvalitetu informacija koje dostavljaju nadležne institucije s ciljem izrade Izvještaja o provođenju SRSP kroz dostavljanje, od nadležnih institucija, preciznih, potkrijepljenih i potvrđenih podataka koji bi bili u skladu sa Smjernicama za praćenje provođenja SRSP u BiH;
33. Osigurati prisustvo imenovanih predstavnika institucija na sastancima pojedinih Funkcionalnih radnih grupa;
34. Entitetska ministarstva pravde i PK BD BiH trebaju hitno pristupiti uspostavi organizacijskih kapaciteta, koji će na efikasan i djelotvoran način preuzeti vodstvo u procesima upravljanja aktivnostima unutar zadatih programa.
35. Unaprijediti sistem komunikacije i koordinacije, a naročito između Federalnog ministarstva pravde i kantonalnih ministarstava pravosuđa/pravde i uprave radi unaprjeđenja upravljanja, zajedničkog analiziranja i rješavanja značajnih pitanja u sektora pravde u BiH;
36. Potrebno je da kantonalna, entitetska ministarstva pravde i PK BD BiH izrade institucionalni strateške planove u okviru kojeg će dosljedno preuzeti mjere i aktivnosti iz akcionog plana SRSP-a 2021-2027. godina;
37. Potrebno je uspostaviti i značajnije intenzivirati aktivnosti Foruma za zajedničku politiku između MP-a BiH i Sekretarijata VSTV BiH, te u rad istog u punom kapacitetu uključiti entitetska i kantonalna ministarstva pravde i predstavnike PK BD BiH;
38. Potrebno je značajno unaprijediti vertikalnu koordinaciju i saradnju između Federalnog ministarstva pravde i kantonalnih ministarstava pravde, a što je predstavljalo jednu od ključnih prepreka u kvalitetnom provođenju SRSP-a u BiH u proteklom periodu. Evidentno je da, bez obzira na postojeće nadležnosti tih institucija, saradnja istih treba biti znatno bolja;
39. Preduzeti sve neophodne aktivnosti u pogledu stvaranja pretpostavki za provođenje sektorskog pristupa (u skladu sa ustavnim nadležnostima);
40. Jačanje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u pripremi donatorskih projekata;
41. Radi kreiranja nužnih pretpostavki za usklađivanje zakonodavstva u BiH sa pravnim nasljeđem EU potrebno je afirmisati aktivnosti unutar svih oblasti kroz uključivanje predstavnika Direkcije za evropske integracije u rad FRG i TS;
42. OCD-ovi ponovo upućuju apel ministrima u oblasti sektora pravde u BiH za preuzimanje pune odgovornosti za dosljednu realizaciju preuzetih reformskih obaveza, koje su utvrđene u SRSP-u i drugim strateškim dokumentima relevantnim za sektor pravde u BiH, a koje su od presudnog značaja za napredak naše zemlje prema EU integracijama.